

การประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยกระบวนการล้มละลายโดยสมัครใจและ
การขอฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือบุคคลธรรมดา:
ทางเลือกในการเริ่มต้นใหม่ของลูกหนี้

(International Conference on Voluntary Insolvency and
SMEs or Individual Reorganization Procedure: Debtors' Option to Restart)

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๙.๐๐ - ๑๖.๔๕ น.

กล่าวรายงานโดย นางทัศนีย์ เปาอินทร์ อธิบดีกรมบังคับคดี

กระทรวงยุติธรรมโดยกรมบังคับคดีได้จัดการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการบังคับคดีแพ่ง การบังคับคดีล้มละลาย ร่วมกับประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่เจรจา ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี รวมถึงหน่วยงาน หรือองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติ ที่ดีเลิศ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงาน ของหน่วยงานในแต่ละ ประเทศ และได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

สำหรับการประชุมในปี นี้ กำหนดจัดในหัวข้อ การประชุมระหว่างประเทศ ว่าด้วยกระบวนการล้มละลายโดยสมัครใจ และการขอฟื้นฟูกิจการ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือบุคคลธรรมดา: ทางเลือกในการเริ่มต้นใหม่ของลูกหนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

๑. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ระบบ และแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ ด้านการบังคับคดีล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

๒. เพื่อพัฒนาเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานด้านการบังคับคดีและเพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

๓. เพื่อหารือในประเด็นสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายโดยสมัครใจและการขอฟื้นฟูกิจการ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือบุคคลธรรมดา เพื่อเป็นทางเลือกในการเริ่มต้นใหม่ของลูกหนี้ ในมุมมองของประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศคู่เจรจารวมถึงหน่วยงานหรือองค์การระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องการประชุมในวันนี้เป็นการนำเสนอและอภิปรายแบบกลุ่ม ๗ หัวข้อ ดังนี้

หัวข้อที่ ๑ นำเสนอ การบังคับคดีล้มละลายบุคคลธรรมดา : หลักการพื้นฐานและแนวทางการวางแผน การชำระหนี้

หัวข้อที่ ๒ นำเสนอ พัฒนาการด้านกฎหมายและการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ของกรมบังคับคดี

หัวข้อที่ ๓ การอภิปรายแบบกลุ่ม ทางเลือกที่ ๑ ของลูกหนี้ การล้มละลายโดยสมัครใจ

หัวข้อที่ ๔ นำเสนอ พัฒนาการกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เพื่อจุดประเด็นการพัฒนากฎหมายในประเทศ และภูมิภาคอาเซียน

หัวข้อที่ ๕ การอภิปรายแบบกลุ่ม ทางเลือกที่ ๒ ของลูกหนี้ การฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้SMEs และ สำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดา

หัวข้อที่ ๖ นำเสนอ พัฒนาการกฎหมายล้มละลายของบุคคลธรรมดา ในมุมมองของสหราชอาณาจักร และองค์การเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลายระหว่างประเทศ

และหัวข้อที่ ๗ นำเสนอ พัฒนาการของการล้มละลายของบุคคลธรรมดา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน และสาธารณรัฐคาซัคสถาน

โดยได้รับความอนุเคราะห์วิทยากร และผู้อภิปรายจากธนาคารโลก ศาลฎีกา และศาลอุทธรณ์ คดีชำนาญพิเศษประเทศไทย สำนักกฎหมายซากุระกาวา เคียววะ (Sakuragawa Kyowa) ประเทศญี่ปุ่น คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทรินหมินแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย กรมยุติธรรมและตำรวจแห่งสมาพันธรัฐสวิส คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยลูเซิร์น สมาพันธรัฐสวิส กระทรวงกฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์ องค์การเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลายระหว่างประเทศ และมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ชิคาโก สหรัฐอเมริกา และได้รับเกียรติจากผู้แทนประเทศสมาชิกอาเซียน รวม ๘ ประเทศ ได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และราชอาณาจักรไทย โดยมีสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต เข้าร่วมการประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์รวมถึงเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าพนักงานบังคับคดีของประเทศไทย จำนวนประมาณ ๕๐๐ คน เข้าร่วมประชุม

กล่าวต้อนรับโดย นางพงษ์สวาท นีละโยธิน ปลัดกระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมรู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้การต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านในพิธีเปิดการประชุมระหว่างประเทศ ว่าด้วยกระบวนการล้มละลายโดยสมัครใจและการขอฟื้นฟูฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือบุคคลธรรมดา : ทางเลือกในการเริ่มต้นใหม่ของลูกหนี้ในวันนี้

การประชุมนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่เจรจา ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี และหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ได้มาประชุมหารือร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ตลอดจนเป็นการพัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์ด้านการบังคับคดีล้มละลาย และการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ ของประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศคู่เจรจาและหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้

การประชุมในวันนี้จึงจะมีส่วนช่วยให้ผู้แทนจากทุกประเทศที่เข้าร่วมการประชุมได้รับองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับนำไปใช้ในการทบทวนและพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ และแนวปฏิบัติที่ดีเลิศด้านการบังคับคดีล้มละลาย และการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กระทรวงยุติธรรม ขอกล่าวต้อนรับท่านผู้มีเกียรติทุกท่านอีกครั้ง และขอให้การประชุมอภิปรายที่จัดขึ้นโดยกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ในครั้งนี้ เป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายโดยสมัครใจ และการขอฟื้นฟูฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือบุคคลธรรมดา

กล่าวเปิดงานโดย นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี รักษาการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

รัฐบาลขอขอบพระคุณ กรมบังคับคดีกระทรวงยุติธรรม ที่ได้จัดให้มีการประชุมสำคัญขึ้นในครั้งนี้ ซึ่งถือว่าเป็นการประชุมทางวิชาการระหว่างประเทศ โดยผ่านระบบทางไกลผ่านจอภาพ ว่าด้วยเรื่องสำคัญ คือ เรื่องกระบวนการล้มละลายด้วยความสมัครใจ และการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม หรือเป็นบุคคลธรรมดา ในโลกของการประกอบธุรกิจ และในชีวิตประจำวัน ย่อมมีคนที่อยู่ในฐานะ เจ้าหนี้และลูกหนี้ ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองนี้ผูกพันกันจนแยกออกยาก แต่บางครั้งลูกหนี้ที่เคราะห์ร้าย อาจจะไม่ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ จึงเป็นเหตุให้ขาดทุน ตกเป็นคนที่เรียกกันว่าหนี้สินล้นพ้นตัว และอาจจะหาทางชดใช้หนี้สิน เมื่อเวลาที่หนี้สินถึงกำหนดชำระแล้วได้ยาก มันจึงเกิดกระบวนการสำคัญขึ้นใน กฎหมายของประเทศต่าง ๆ ตลอดมา รวมทั้งประเทศไทย นั่นก็คือกระบวนการขอให้ลูกหนี้เป็นผู้ล้มละลาย อีกอย่างหนึ่งก็คือกระบวนการที่ลูกหนี้มีหนทางที่จะทำมาหากิน และสามารถชดใช้หนี้ในภายหลังได้ก็เกิดเป็น กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็วิสาหกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดย่อม หรือเป็นบุคคล ธรรมดาก็ตาม

ประเทศไทยตระหนักในปัญหาเหล่านี้เป็นอย่างดี เรามีกฎหมายล้มละลายมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว เมื่อมาถึงสภาพของโลกในยุคปัจจุบัน ก็จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นโอกาสอันดีที่เราจะ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จากประเทศต่าง ๆ ซึ่งในการประชุมครั้งนี้เราได้เชิญประเทศที่อยู่ในกลุ่มอาเซียน ทั้งสิบประเทศมาร่วมประชุม ได้เชิญผู้แทนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี และประเทศญี่ปุ่น เข้าร่วมประชุม โดยมีผู้สังเกตการณ์ซึ่งกำลังจะเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในไม่ช้า คือผู้แทนจากประเทศติมอร์-เลสเต เข้าร่วมประชุมด้วยเช่นกัน

ตามยุทธศาสตร์ของชาติ และตามแผนการปฏิรูปประเทศซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกำหนดเอาไว้ในกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติ และกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ได้ตั้งเป้าหมาย สำคัญในการพัฒนาประเทศเอาไว้ ในส่วนที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและกฎหมายว่าจะต้องให้ประชาชน มีความสะดวกสบายในการติดต่อกับทางราชการ ดังที่บัดนี้เราก็ได้มีกฎหมายที่สำคัญออกมาแล้ว เช่นกฎหมาย ว่าด้วยการพิจารณาอนุญาต อนุมัติ ของทางราชการในเวลาทีภาคเอกชนยื่นคำขอต่าง ๆ และกฎหมายว่าด้วย การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้นแต่ขณะเดียวกันยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศ ก็ต้องการให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการที่จะแข่งขันกับต่างประเทศได้ และมีศักยภาพในการจะเชื่อเชิญ นักลงทุนจากประเทศต่าง ๆ ให้เข้ามาลงทุนได้ตรงนี้ก็เกิดหลักสำคัญขึ้นว่า จำเป็นที่เราจะต้องจัดบรรยากาศ ในการลงทุน ให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุน นั่นก็คือให้เกิดความเป็นธรรมไม่มีการทุจริต มีความโปร่งใส มีความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือสะดวกในการประกอบธุรกิจ ตั้งแต่เริ่มต้นประกอบกิจการจนถึงสิ้นสุดหรือยกเลิก การประกอบกิจการ

บัดนี้ก็มาถึงเรื่องสำคัญที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจ นั่นก็คือกรณีที่ผมได้เรียนให้ทราบข้างต้นว่า บางครั้งลูกหนี้อาจประสบปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้ทันกำหนดเวลา มาตราการที่เคยใช้ กันมา ก็คือการที่เจ้าหนี้ขอให้ลูกหนี้เป็นฝ่ายล้มละลาย ก็สมควรที่จะปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเราก็ได้มีการแก้ไขในส่วนนี้ ไปบ้างแล้ว กระบวนการสำคัญในเรื่องนี้และจะนำมาพูดถึงกันในวันนี้ ก็คือกระบวนการที่ลูกหนี้เป็นฝ่ายยื่นขอ ล้มละลายด้วยความสมัครใจ ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ คือสามารถเข้าไปจัดการนำเอาทรัพย์สินของลูกหนี้

เท่าที่มีอยู่มาจัดสรร แบ่งปันกันเพื่อชำระหนี้ไปได้ซึ่งก็เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายเจ้าหนี้ขณะเดียวกันก็มีกระบวนการสำคัญที่ได้ปฏิบัติกันอยู่ในหลายประเทศ คือการที่ลูกหนี้ขอฟื้นฟูกิจการโดยแม้จะมีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ก็ยังมีช่องโอกาสที่จะทำมาหากิน และมีรายได้ที่อาจนำมาชำระหนี้ได้ในอนาคตอันไม่ไกลนัก สิ่งเหล่านี้สมควรที่จะสนับสนุน เราจึงจำเป็นต้องจัดประชุมสัมมนากันเพื่อจะได้เรียนรู้ประสบการณ์จากประเทศต่าง ๆ และค้นหาสิ่ง ที่เรียกกันว่าแบบอย่างที่ดีเลิศ หรือ Best practices เพื่อจะนำมาใช้โดยเฉพาะกับกรณีที่ลูกหนี้เป็นวิสาหกิจ ขนาดกลาง ขนาดย่อม ที่เรียกกันว่า SME หรือเป็นบุคคลธรรมดาก็ตาม

รัฐบาลขอขอบพระคุณท่านที่เป็นวิทยากรไม่ว่าจากประเทศไทย หรือประเทศต่าง ๆ ที่ได้เข้าร่วม กิจกรรมครั้งนี้ด้วยดี และหวังว่าท่านจะสามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ของท่าน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกันซึ่งจะไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์สำหรับประเทศไทยเองในการนำไปใช้ปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ หรือจัดทำกฎหมายขึ้นใหม่ แต่เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงการนี้ในบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม ในวันนี้ด้วย รัฐบาลหวังว่าการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยกระบวนการล้มละลายด้วยความสมัครใจและการขอให้การดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการล้มละลายโดยเฉพาะ คือการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ดำเนินไปด้วยดี ประสบความสำเร็จสมความมุ่งหมายของท่านผู้จัด และรัฐบาลพร้อมที่จะรับฟังข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุม เพื่อจะนำไปประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงกฎหมายหรือจัดทำกฎหมายต่อไป

หัวข้อที่ ๑ การนำเสนอ “การบังคับคดีล้มละลายบุคคลธรรมดา : หลักการพื้นฐานและแนวทางการวางแผน การชำระหนี้”

โดย Mr. Sergio Ariel Muro ผู้เชี่ยวชาญภาคการเงิน ธนาคารโลก

การฟื้นฟูกิจการสำหรับบุคคลธรรมดามักได้รับความสนใจน้อยกว่าการฟื้นฟูกิจการสำหรับภาคธุรกิจ และมักมีวิธีรับมือที่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูฐานะสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดามีความสำคัญต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ และเป็นประเด็นหนึ่งที่ธนาคารโลกให้ความสำคัญ

ในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ หนี้สินภาคครัวเรือนเมื่อเทียบกับ GDP มีสัดส่วนสูงที่สุดตั้งแต่เริ่มศึกษามา ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา จึงต้องมีการจัดการปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน นอกจากนี้ การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ลดลงทำให้มาตรการทางการเงินมีความเข้มงวดมากขึ้น สร้างอุปสรรคต่อการอนุมัติให้กู้เงินและการทำรีไฟแนนซ์หนี้เดิม เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดหนี้เสียและปัญหาทางสังคม ดังนั้น การฟื้นฟูฐานะสำหรับบุคคลธรรมดาจึงไม่ควรคำนึงเพียงผลประโยชน์ของลูกหนี้และเจ้าหนี้ แต่ต้องคำนึงถึงประเด็นทางสังคมด้วย การบังคับใช้กระบวนการฟื้นฟูฐานะสำหรับบุคคลธรรมดา จึงควรต้องสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมและเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการให้สินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ป้องกันการซื้อขายที่กดราคา และเพิ่มเงินได้ที่ต้องเสียภาษี ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันกระบวนการฟื้นฟูฐานะสำหรับบุคคลธรรมดายังไม่มีมาตรฐานสากลเพื่อเป็นแนวทาง เนื่องจากแต่ละประเทศมีความแตกต่างในเชิงกฎหมาย วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ หลายประเทศ (ส่วนมากเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว) บังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายของบุคคลธรรมดา ในปีที่ผ่านมาจึงมีจำนวนคำร้องขอความช่วยเหลือไปยังธนาคารโลกในเรื่องดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

สำหรับความแตกต่างระหว่างการฟื้นฟูกิจการของภาคธุรกิจกับบุคคลธรรมดา นั้น แม้จะมีความทับซ้อนกันอยู่บางส่วน แต่ภาคธุรกิจมุ่งเน้นรักษาความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและมูลค่าของกิจการ รวมทั้งมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ซับซ้อนไม่ว่าจะจะเป็นข้อสัญญาที่หลากหลายและการตัดสินใจดำเนินกิจการต่อไปหรือเลิกกิจการ ซึ่งมักมีกระบวนการทางศาลเข้ามาเกี่ยวข้อง ในขณะที่บุคคลธรรมดาจะมุ่งเน้นที่ตัวบุคคล เพื่อให้ได้เริ่มต้นใหม่ด้วยการปลดล้มละลาย และมีกระบวนการที่ซับซ้อนน้อยกว่าเนื่องจากลดกระบวนการทางศาล โดยมุ่งเน้นการรวบรวมรายรับซึ่งเป็นประโยชน์ต่อบรรดาเจ้าหนี้ในการที่จะได้รับชำระหนี้มากขึ้น และเพิ่มความเท่าเทียมในการแบ่งทรัพย์สิน

ทั้งนี้ การฟื้นฟูฐานะสำหรับบุคคลธรรมดาไม่ได้เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่เป็นการแก้ปัญหาการล้มละลายและปัญหาหนี้สิน เพื่อให้บุคคลธรรมดาสามารถเริ่มต้นใหม่ได้ โดยลูกหนี้ต้องมีการชำระหนี้บางส่วนด้วยการวางแผนการชำระหนี้ที่มีความยืดหยุ่นและเป็นมาตรฐาน การเริ่มต้นใหม่ของลูกหนี้บุคคลธรรมดาจึงไม่ใช่แนวคิดการล้างหนี้แบบล้มกระดาน แต่ต้องให้เห็นความพยายามของลูกหนี้ในการชำระหนี้สิน การฟื้นฟูฐานะสำหรับบุคคลธรรมดาไม่ใช่การตีตราทางสังคม แต่เน้นให้ลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามแผน การติดตามผลจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ

หัวข้อที่ ๒ การนำเสนอ “พัฒนาการด้านกฎหมายและการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของกรมบังคับคดี”

โดย นางสุกัญญา บุษยนาวิณ รองอธิบดีกรมบังคับคดี

กรมบังคับคดี เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการบังคับคดีแพ่ง การบังคับคดีล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และการชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือนิติบุคคลในฐานะผู้ชำระบัญชีตามคำสั่งศาล การรับวางทรัพย์สินจากลูกหนี้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี การประเมินราคาทรัพย์สิน โดยดำเนินการยึดอายัด จำหน่ายทรัพย์สิน รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ตลอดจนกำกับกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อให้เจ้าหนี้และผู้มีส่วนได้เสียได้รับการชำระหนี้จากลูกหนี้อย่างเป็นธรรม รวมถึงการบังคับคดีทางปกครอง

การขับเคลื่อนภารกิจของกรมบังคับคดีเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศในการอำนวยความสะดวก สร้างความเท่าเทียม และลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การมีกฎหมายล้มละลายและกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้รวมถึงระบบการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากกฎหมายและกระบวนการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของประเทศ ที่มีกลไกให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นเงื่อนไขประการสำคัญในการพิจารณาการนำเงินมาลงทุนของบรรดานักลงทุน ตลอดจนบรรดาเจ้าหนี้ ทั้งที่เป็นสถาบันการเงินหรือผู้ให้กู้ยืมที่มีใช้สถาบันการเงินให้เกิดความมั่นใจในการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจและการลงทุนมากขึ้น หากเกิดการผิดสัญญาหรือลูกหนี้ประสบปัญหาทางธุรกิจและต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายหรือการฟื้นฟูกิจการ ในขณะเดียวกันลูกหนี้ก็สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อย่างรวดเร็ว ภายหลังเข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว และสำหรับลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการก็จะสามารถรักษาธุรกิจของตนไว้ได้ และไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

พัฒนาการที่สำคัญของกฎหมายล้มละลายและกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของประเทศไทย

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยที่ใช้บังคับในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ซึ่งประกอบด้วย ๓ ส่วนหลัก ได้แก่ การล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีพัฒนาการตามลำดับดังนี้

๑. เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ กฎหมายได้กำหนดเฉพาะกระบวนการล้มละลาย เริ่มต้นจากเจ้าหนี้นยื่นฟ้องต่อศาลขอให้ลูกหนี้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตกเป็นบุคคลล้มละลาย โดยศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดสำหรับลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว และจะมีคำพิพากษาให้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย หากลูกหนี้ไม่ประสงค์ยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายหรือเจ้าหนี้นไม่ยอมรับคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายของลูกหนี้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดีมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาแบ่งชำระให้แก่บรรดาเจ้าหนี้นที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้น

๒. พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ ๔ โดยเพิ่มหมวด ๓/๑ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการให้ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน ทำให้ลูกหนี้เหล่านี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้โดยไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย

๓. พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ ๙ โดยเพิ่มหมวด ๓/๒ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ซึ่งประกอบธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีทั้งบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด เข้าสู่กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการได้เช่นเดียวกับบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด โดยมีหลักการสำคัญคือ ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว เพียงแต่ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้นได้ก็สามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนได้

๔. พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๖๑) เพิ่มเติมหลักการในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ นอกจากการเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว หากลูกหนี้เพียงแต่ไม่สามารถที่จะชำระหนี้นตามกำหนดได้ ก็สามารถร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ รวมถึงการเพิ่มเติมหลักการให้บุคคลผู้เป็นหนี้ลูกหนี้หรือมีทรัพย์สินของลูกหนี้อยู่ในครอบครอง มีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลทรัพย์สินของลูกหนี้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อให้การรวบรวมทรัพย์สินของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕. มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดว่า เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป กรมบังคับคดีจึงได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นกฎหมายล้มละลายในส่วนของกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายจากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการรับฟังความคิดเห็น มีข้อเสนอแนะให้แก่กฎหมายดังกล่าว เช่น การแก้ไขจำนวนหนี้ที่สามารถร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการได้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน การขจัดปัญหาหรืออุปสรรคบางประการในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นต้น ประกอบกับ

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทุกประเทศทั่วโลก กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีความไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและจำเป็นต้องพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายดังกล่าว เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ กรมบังคับคดีจึงได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลายในส่วนกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพื่อสนับสนุนให้ลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างรอการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรโดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

๕.๑ แก้ไขจำนวนทรัพย์สินที่สามารถร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ตามหมวด ๓/๑ ได้ โดยกำหนดว่า เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือไม่สามารถที่จะชำระหนี้ตามกำหนดได้ และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน รวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าห้าสิบล้านบาท จากปัจจุบันที่กำหนดไว้สิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้สินนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้

๕.๒ ยกเลิกหมวด ๓/๒ กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และยกร่างหมวด ๓/๒ ขึ้นใหม่เป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดย่อม โดยมีสาระสำคัญ เช่น

๕.๒.๑ แก้ไขบทนิยาม คำว่า “ลูกหนี้” โดยเพิ่ม “บริษัทมหาชน จำกัด” เพื่อให้ครอบคลุมถึงบริษัทมหาชนจำกัด ที่มีหนี้ไม่ถึง ๕๐ ล้านบาท ให้สามารถยื่นคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการตามหมวด ๓/๒ นี้ได้

๕.๒.๒ ยกเลิกเงื่อนไขตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ที่กำหนดให้ลูกหนี้ต้องประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เพื่อเป็นการเปิดกว้างให้ลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดย่อม แต่ไม่ได้จดทะเบียนกับ สสว. ให้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้

๕.๒.๓ แก้ไขจำนวนหนี้ที่สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ โดยแบ่งลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดย่อมออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ลูกหนี้ที่เป็น บุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่า ๑ ล้านบาทแต่ไม่ถึง ๕๐ ล้านบาท และกลุ่มที่ ๒ ลูกหนี้ที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่า ๒ ล้านบาทแต่ไม่ถึง ๕๐ ล้านบาท ซึ่งการแก้ไขจำนวนหนี้ดังกล่าวจะครอบคลุมจำนวนลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประมาณ ๑.๘๘ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของจำนวนลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งหมด

๕.๒.๔ กำหนดให้ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ โดยที่ลูกหนี้ยังไม่ต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเสนอต่อศาลเพื่อความเห็นชอบ โดยกำหนดให้เกิดภาวะพักการชำระหนี้ทันทีเมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา เช่นเดียวกับในหมวด ๓/๑ เพื่อเป็นการคุ้มครองลูกหนี้และทรัพย์สินของลูกหนี้ตามเจตนารมณ์ของการฟื้นฟูกิจการ

๕.๓ การเพิ่มเติมหมวด ๓/๓ กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัด เพื่อเพิ่มทางเลือกให้ลูกหนี้ทั้งที่เป็นกิจการขนาดใหญ่และลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดย่อมที่มีความสามารถ

ในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ (Prepackaged plans) และประชุมเจ้าหนี้ได้เอง สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการพร้อมแนบแผนฟื้นฟูกิจการและหลักฐานแสดงว่าเจ้าหนี้ได้มีมติยอมรับแผนแล้วต่อศาลล้มละลายกลางได้ และศาลจะกำหนดนัดไต่สวนเป็นการด่วน ซึ่งการฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัดนี้เป็นการลดขั้นตอนการยื่นคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้และการประชุมเจ้าหนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

๕.๔ การนำหลักการเรื่องการฟื้นฟูฐานะของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาที่กำหนดเพิ่มเติมเป็นหมวด ๓/๔ ครอบคลุมพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูฐานะของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาเพื่อให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวและไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ แต่มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูสถานะทางการเงินให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติได้ ได้มีโอกาสได้รับการฟื้นฟูสถานะทางการเงินด้วย

การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในครั้งนี้ จะทำให้ลูกหนี้ที่มีลักษณะเป็นกิจการขนาดย่อมสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้เช่นเดียวกับกับการฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ โดยมีกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนและมีความรวดเร็ว อีกทั้งการเพิ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แบบเร่งรัด เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ลูกหนี้ที่มีลักษณะเป็นกิจการขนาดใหญ่และหรือขนาดย่อมสามารถทำความตกลงกับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายนอกศาล และนำความตกลงนั้นเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดและเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาให้มีโอกาสได้ฟื้นฟูฐานะทางการเงิน ไม่ต้องถูกบังคับคดีหรือยึดทรัพย์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

พัฒนาการการให้บริการด้านการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของกรมบังคับคดี

กรมบังคับคดีมีนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อยกระดับศักยภาพกระบวนการบังคับคดีและการบริการให้กับประชาชนภายใต้พื้นฐานแนวคิด “Change Better To Be LED 5 G Plus” โดยมุ่งเน้นพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง ทันสมัย เปิดกว้าง และเชื่อมโยงกัน รองรับต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการให้บริการตอบสนองต่อความต้องการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ภายใต้กลยุทธ์ที่สำคัญ ๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑. Growth Mindset พัฒนารอบความคิดเพิ่มศักยภาพบุคลากร
๒. Good Plan & Process วางแผนงานและกระบวนการที่เป็นเลิศ
๓. Good Communication & Collaboration เน้นการสื่อสารเชิงรุก สร้างความรับรู้ และบูรณาการทำงานร่วมกัน

๔. Good Service ยกกระดับคุณภาพการให้บริการประชาชน และ

๕. Great Digital Organization พัฒนาสู่ความเป็นองค์กรดิจิทัล

ส่วน Plus นั้น หมายถึงการต่อยอดนโยบายดังกล่าวอย่างสร้างสรรค์ เน้นคุณค่าอย่างยั่งยืน ได้แก่ การเร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมาย การสื่อสารภาพลักษณ์ขององค์กร การพัฒนาเครือข่ายการสร้างนวัตกรรมบริการ และการเพิ่มความพึงพอใจให้กับบุคลากร ดังนั้น การพัฒนากระบวนการบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพ เช่น การให้บริการด้วยความรวดเร็ว ลดขั้นตอนที่ยุกยักซับซ้อนและประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้รับบริการ

การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง กรมบังคับคดีได้นำเสนอพัฒนาการการให้บริการของคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการโดยเรียงตามลำดับของการเกิดขึ้นของระบบต่าง ๆ ดังนี้

๑. กรมบังคับคดีได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการบังคับคดีล้มละลาย โดยการพัฒนากระบวนการล้มละลายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Insolvency Case Management System) เมื่อเดือน ตุลาคม ๒๕๕๙ เริ่มจากงานสำนวนคดีไม่มีทรัพย์สิน งานสำนวนคำขอรับชำระหนี้และสาขาอื่น งานจัดการ กิจการทรัพย์สิน งานบัญชี และงานอื่น ๆ ตามลำดับ ระบบดังกล่าวจะบันทึกข้อมูลการบังคับคดีล้มละลายซึ่ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ ลูกหนี้ คู่ความ และผู้มีส่วนได้เสีย สามารถตรวจสอบและติดตามข้อมูลการบังคับคดีในระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ได้ ปัจจุบัน ได้มีการใช้งาน ระบบงานดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓

๒. กรมบังคับคดีได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจ่ายสำนวนคดีล้มละลายแบบอัตโนมัติ (Automatic and Random Case Assignment) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งประชาชนหรือคู่ความสามารถสืบค้น ข้อมูลเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เจ้าของสำนวนและกองบังคับคดีล้มละลายที่รับผิดชอบสำนวนคดีได้ผ่านทาง เว็บไซต์กรมบังคับคดี www.led.go.th และตู้ KIOSK ทั้งนี้ เพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานมีมาตรฐาน การทำงานที่สอดคล้องกันและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเพื่อก้าวไปสู่การทำงานในยุคดิจิทัลต่อไป

๓. กรมบังคับคดีได้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย (Debtor Data Center) โดยการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เป็นนายทะเบียนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

๔. กรมบังคับคดีได้นำระบบ LED Vote มาใช้เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ในการลงมติและ ประมวลผลทางอิเล็กทรอนิกส์ในการประชุมเจ้าหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ โดยเจ้าหนี้สามารถลงมติ ในการประชุมเจ้าหนี้ได้ผ่านทางโทรศัพท์มือถือหรือผ่านทางเว็บไซต์และระบบสามารถประมวลผลและแสดงผล การลงมติของการประชุมได้ทางหน้าจอระบบในทันที

๕. กรมบังคับคดีได้เปิดใช้ระบบงานสำนวนคดีฟื้นฟูกิจการอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น

๖. กรมบังคับคดีได้นำระบบการยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing of Application for Debt Repayment in Business Reorganization Case) มาใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการทาง อิเล็กทรอนิกส์ได้ และภายหลังจากที่เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดประชุม เจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการ ซึ่งกรมบังคับคดีได้พัฒนาระบบการประชุมเจ้าหนี้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Meeting) ซึ่งได้มีการจัดประชุมเจ้าหนี้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

๗. ระบบการยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing of Application for Debt Repayment in Bankruptcy Case) เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดยสามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งทำให้เจ้าหนี้ไม่ต้องเดินทางมายื่นคำขอด้วยตนเอง

๘. พัฒนาการต่อไปของการให้บริการในคดีล้มละลาย ได้แก่ การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการตรวจคำขอรับชำระหนี้และการประชุมเจ้าหนี้เพื่ออำนวยความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายแก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้และผู้มีส่วนได้เสียไม่ต้องเดินทางมายังกรมบังคับคดีด้วยตนเอง โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๔

๙. กรมบังคับคดีได้ปรับปรุงแบบการทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีให้เป็นการให้บริการบังคับคดีล้มละลายแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว โดยรวมการให้บริการงานคดีงานการเงิน และงานบัญชีไว้ ณ จุดเดียว ทำให้การรับ-จ่ายเงินในคดีล้มละลายรวดเร็วขึ้น เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ ลดระยะเวลา ขั้นตอน ปริมาณการใช้กระดาษและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งกรมบังคับคดีได้เริ่มโครงการนำร่อง ณ กองบังคับคดีล้มละลาย ๑ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๓ ปัจจุบัน กองบังคับคดีล้มละลายทั้ง ๖ หน่วยงานได้ให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นต้นมา

๑๐. กรมบังคับคดีได้มีโครงการซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนา ระบบ ได้แก่

๑๐.๑ โครงการพัฒนาระบบเพื่อบูรณาการฐานข้อมูลด้านการบังคับคดีกับหน่วยงานภายในและภายนอก เพื่อให้กรมบังคับคดีสามารถปรับปรุงฐานข้อมูลและเชื่อมโยงระบบงานภายในเพื่อรองรับการปฏิบัติงานในการบริการประชาชน ตลอดจนการเชื่อมโยงบูรณาการฐานข้อมูลภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบสถานะการดำเนินการของคดี สร้างความสะดวกแก่ประชาชนผู้รับบริการ รวมทั้งเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติงานได้รวดเร็วมากขึ้น ซึ่งคาดว่าจะเริ่มใช้งานได้ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๖

๑๐.๒ โครงการพัฒนาระบบการบังคับคดีล้มละลายทางอิเล็กทรอนิกส์ในการให้บริการแก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสียในการคัดถ่ายเอกสารในสำนวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ประกาศเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งคาดว่าจะเริ่มให้บริการได้ในเดือนกันยายน ๒๕๖๖

๑๑. การพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คู่ความ ผู้มีส่วนได้เสีย และประชาชนทั่วไป ในการรับบริการตรวจสอบและค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีล้มละลาย เช่น ระบบตรวจสอบสถานะบุคคลล้มละลาย (Application Bankruptcy Checking: LED ABC) และระบบการรับจองคิวการบังคับคดีล่วงหน้า (LED QUEUE) เป็นต้น

ก้าวต่อไปของการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของกรมบังคับคดี

กรมบังคับคดีได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายล้มละลายและกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งผลให้ลูกหนี้มีโอกาสกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ สามารถประกอบกิจการได้ใหม่โดยเร็ว

รวมถึงเป็นการรักษาองค์การทางธุรกิจของลูกหนี้ไว้เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อภาพรวมของระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป โดยกรมบังคับคดีได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑. กรมบังคับคดีได้จัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการนำกระบวนการร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้มาใช้บังคับในประเทศไทย (Guideline on the processing of voluntary bankruptcy by the debtor to enforce in Thailand) เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการนำเรื่องร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้มาใช้บังคับในประเทศไทย รวมทั้งเพื่อศึกษาแนวทาง กระบวนการ ความเหมาะสม และผลกระทบในด้านต่าง ๆ ในการนำเรื่องร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้มาใช้บังคับในประเทศไทย โดยคาดว่ากรมบังคับคดีจะได้รับงบประมาณในการวิจัยเรื่องนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗

๒. กรมบังคับคดีได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลายในประเด็นของการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนเพื่อให้เกิดวิชาชีพเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนอันจะนำมาซึ่งกระบวนการบังคับคดีที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งหากกฎหมายที่กรมบังคับคดีเสนอแก้ไขตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดย่อม การฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัด การฟื้นฟูฐานะของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาผ่านการพิจารณาของรัฐสภา ปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการย่อมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้หากมีการแก้ไขกฎหมายล้มละลายที่กำหนดหลักการให้ลูกหนี้สามารถร้องขอให้ตนเองสามารถล้มละลายได้โดยสมัครใจ ก็ย่อมต้องมีจำนวนปริมาณคดีเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้น การกำหนดให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนจะเป็นการก่อให้เกิดกระบวนการบังคับคดีล้มละลายที่มีประสิทธิภาพต่อไป

กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม จัดการ ชำระสะสางหนี้สินของผู้มีหนี้สินล้มละลาย โดยนำทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลายมาแบ่งชำระให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน และช่วยเหลือลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายโดยเร็ว สามารถเริ่มต้นประกอบอาชีพในระบบเศรษฐกิจใหม่อีกครั้ง (Fresh Start) ในขณะที่กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ที่ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ เนื่องจากการขาดสภาพคล่องทางการเงินแต่ยังมีศักยภาพในการดำเนินกิจการอยู่ ให้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้และไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ถูกยึดทรัพย์หรือถูกบังคับคดี

กรมบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจด้านการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายล้มละลายและกฎหมายการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อพัฒนาให้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งผลให้ลูกหนี้มีโอกาสกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่สามารถประกอบกิจการได้ใหม่โดยเร็ว รวมถึงเป็นการรักษาองค์การทางธุรกิจของลูกหนี้ไว้เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อภาพรวมของระบบเศรษฐกิจของประเทศและเป็นไปตามกรอบการประเมินบรรยากาศของการดำเนินธุรกิจและการลงทุน (Business Ready : B-READY) เรื่อง การล้มละลายทางธุรกิจ (Business Insolvency) ของธนาคารโลกอีกด้วย

หัวข้อที่ ๓ การอภิปรายแบบกลุ่ม “ทางเลือกที่ ๑ ของลูกหนี้ การล้มละลายโดยสมัครใจ”

ดำเนินรายการโดย นางสาววิจิตรา ธีรศรีณย์ นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ กรมบังคับคดี
ผู้ร่วมอภิปราย ๔ ท่าน ได้แก่

๑. ดร.กนก จุลมนต์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาประเทศไทย
๒. Mr. Tadashi Wada ทนายความหุ้นส่วนสำนักกฎหมาย Sakuragawa Kyowa ประเทศญี่ปุ่น
๓. ศาสตราจารย์ Xu Yangguang ศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเหรินหมิน แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
๔. Mr. Muhammad Ardiningrat Hidayat รองผู้อำนวยการกองจัดการทรัพย์สินมรดกและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และอธิบดีกรมการจัดการด้านบริหารงานยุติธรรม กระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ดร.กนก จุลมนต์

โครงสร้างกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยสมัยใหม่ ได้ถูกบรรจุเข้าไปในระบบกฎหมายของประเทศไทยมากกว่า ๘๐ ปีแล้ว โดยกฎหมายฉบับแรกเริ่มมีผลใช้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย จัดการกับกรณีลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาและลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล และกฎหมายล้มละลายยังดำเนินการในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย และรวมถึงบทบาทในการช่วยให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาได้หลุดพ้นจากหนี้ที่มีเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ - ๒๕๔๐ ลักษณะเด่นที่สำคัญของกฎหมายล้มละลายไทย เมื่อเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของชาติอื่น คือ ในคดีล้มละลายนั้นกระบวนการพิจารณาสามารถถูกเริ่มต้นได้โดยเพียงวิธีการที่เจ้าหนี้นั้นคำฟ้อง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการเริ่มต้นคดีล้มละลายในประเทศไทยนั้นมีเพียงการเริ่มต้นด้วยความไม่สมัครใจของลูกหนี้ นอกจากนี้ บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีหมวดเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หนึ่งในผลกระทบทางด้านกฎหมายจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ในทวีปเอเชีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก คือ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนกระบวนการฟื้นฟูเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติล้มละลายของไทย

ปัจจุบันตามพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทย เนื่องจากมีการเริ่มต้นคดีสำหรับบุคคลธรรมดาด้วยวิธีการที่ลูกหนี้ไม่สมัครใจเท่านั้น ดังนั้น ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาจึงไม่มีโอกาสที่จะยื่นคำร้องขอให้ตนเองตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ นอกจากนี้ ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดายังไม่มีทางเลือกที่จะยื่นคำขอประนอมหนี้หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ตั้งแต่ตอนเริ่มต้นของกระบวนการล้มละลายด้วย

ในตอนเริ่มต้นคดี เจ้าหนี้นั้นยื่นฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย ไม่มีการพิจารณาถึงจำนวนของเจ้าหนี้นั้นที่ยื่นฟ้องเหมือนในบางประเทศ คดีในประเทศไทยสามารถเริ่มต้นได้

โดยเจ้าหนี้เพียงหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนโดยกฎหมายมุ่งเน้นไปที่จำนวนหนี้ชั้นต่ำ โดยมีสองเงื่อนไขสำคัญที่เจ้าหนี้จะต้องระบุไว้ในคำฟ้องคือ

๑. ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินส่วนตัว

๒. ลูกหนี้ต้องเป็นหนี้อยู่จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ล้านบาท หรือประมาณ ๒๙,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ

โดยไม่มีเงื่อนไขที่ลูกหนี้จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ทางการเงินก่อนที่จะมีการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

หากศาลล้มละลายพิจารณาแล้วเห็นว่าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดครบถ้วน ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด หากเงื่อนไขไม่ครบถ้วนศาลก็จะมีคำพิพากษายกฟ้อง

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงคำพิพากษาให้ล้มละลายลูกหนี้จำเป็นต้องจัดทำคำขอประนอมหนี้ให้สำเร็จ ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ยื่นคำขอประนอมหนี้ หรือยื่นแต่คำขอประนอมหนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้ และการเห็นชอบโดยศาล ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

เมื่อพิจารณากฎหมายล้มละลายของประเทศไทยในภาพรวมแล้ว ผู้ยกร่างกฎหมายฉบับนี้ให้น้ำหนักไปที่การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ มากกว่าที่จะเน้นไปที่การช่วยลูกหนี้ให้ปลดเปลื้องจากภาระหนี้ที่มีอยู่

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๖ ลูกหนี้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายเมื่อระยะเวลา ๑๐ ปี นับตั้งแต่มีการปิดคดีได้ผ่านพ้นไป ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า การยกเลิกการล้มละลาย ก่อนที่จะมีการยกเลิกการล้มละลาย บุคคลล้มละลายไม่สามารถที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ศาล หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ เงินเดือนของลูกหนี้ถูกอายัดและลูกหนี้ไม่สามารถที่จะออกนอกประเทศได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือศาล ในช่วงเวลานี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจที่จะรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อนำออกจำหน่ายผ่านกระบวนการขายทอดตลาด และแบ่งเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายทรัพย์สินดังกล่าว ภายหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้เพิ่มวิธีการที่ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากกระบวนการล้มละลาย โดยยอมให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาได้รับการปลดจากล้มละลายภายหลังระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาได้ผ่านพ้นไป นโยบายในการให้ลูกหนี้เริ่มต้นชีวิตใหม่ของประเทศไทยเกิดขึ้นภายหลังลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลายแล้ว

ดังนั้น トラบเท่าที่ศาลยังไม่ได้พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ระยะเวลาการปลดจากล้มละลายก็ยังไม่เริ่มต้นขึ้น เมื่อศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาให้ล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่สามารถที่จะขายทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การแบ่ง

ทรัพย์สินของลูกหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องเป็นอันล่าช้าออกไป นอกจากนี้ ในมุมมองด้านเศรษฐกิจ หนี้ครัวเรือนและหนี้ภาครัฐกิจที่เป็นหนี้เสียเหล่านี้ก็จะต้องติดเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

สำหรับความหมาย “กองทรัพย์สินของลูกหนี้” นั้น หมายถึง ทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ทั้งหมดในเวลาที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ นอกจากนี้ ทรัพย์สินใด ๆ ที่ลูกหนี้ได้มาระหว่างเวลาที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด จนกระทั่งมีการปลดจากล้มละลาย ยังถือว่าอยู่ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย

ข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาที่พยายามขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของตนเองจากระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

๑. บุคคลธรรมดาไม่สามารถเริ่มต้นกระบวนการล้มละลายได้ด้วยตนเอง แต่ขึ้นอยู่กับความเมตตาของเจ้าหนี้ในการเริ่มต้นคดี ลูกหนี้จึงจะมีโอกาสที่จะได้รับการปลดเปลื้องภาระหนี้ที่มีอยู่ด้วยการปลดจากล้มละลายและได้เริ่มต้นชีวิตใหม่

เนื่องจากผลของการเป็นบุคคลล้มละลายมีข้อเสียเป็นจำนวนมาก และลูกหนี้เป็นบุคคลที่อยู่ในสถานะที่ดีที่สุดที่จะเข้าใจสถานะทางการเงินของตนเอง ดังนั้น ลูกหนี้ควรที่จะได้รับอนุญาตให้กำหนดชะตาชีวิตของตนเอง

๒. เจื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนหนี้ขั้นต่ำ ในปัจจุบันก็ดกกันไม่ให้ลูกหนี้ส่วนใหญ่ในประเทศไทยสามารถได้รับการปลดจากล้มละลาย

ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีหนี้้น้อยกว่าจำนวนหนึ่งล้านบาท นักวิชาการด้านล้มละลายท่านหนึ่งได้เคยแสดงความคิดว่า เจื่อนไขหนี้ขั้นต่ำดังกล่าวขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเป็นรูปแบบหนึ่งของการกีดกันหรือการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกันระหว่างพลเมืองในประเทศโดยปัจจัยสถานะทางการเงินของบุคคล

ผู้อภิปรายได้รับฟังการอภิปรายในประเด็นเกี่ยวกับการล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งผู้อภิปรายประกอบวิชาชีพกฎหมายครั้งแรกในฐานะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่กรมบังคับคดี และได้เห็นร่างกฎหมายฉบับท้ายสุดที่จะเสนอแก้ไขในประเด็นนี้ แต่เหตุใด ๑๘ ปีหลังจากนั้น ยังคงไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการล้มละลายด้วยความสมัครใจเข้าไปในระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

ผู้อภิปรายคิดว่า ลูกหนี้ต้องการ แต่เจ้าหนี้ไม่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการเงิน ซึ่งมีความกังวลเกี่ยวกับความน่าจะเป็นของการเพิ่มขึ้นของหนี้เสียหรือ NPL ซึ่งอาจจะกระทบต่อการดำเนินการหรือกำไรของเจ้าหนี้

นอกจากนี้ยังมีความกังวลทั่วไปเกี่ยวกับวินัยทางการเงินของคนไทย ซึ่งมีการสันนิษฐานว่ามีไม่เพียงพอ หากให้คนไทยสามารถเข้าถึงกระบวนการปลดจากล้มละลายได้โดยง่าย อาจจะทำให้เกิดจริยวิบัติหรือภาวะภัยทางศีลธรรมในกลุ่มของลูกหนี้ไทยบางกลุ่มและอาจจะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในเชิงระบบที่จะกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

ดังนั้น เมื่อใดก็ตามแต่ที่มีข้อเสนอเกี่ยวกับการล้มละลายด้วยความสมัครใจ เหตุผลสองเหตุผลข้างต้นจะถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อปิดกั้นข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อยู่เสมอ ซึ่งสามารถเข้าใจได้โดยง่ายเกี่ยวกับการล้มละลายด้วยความสมัครใจว่า หากมีการล้มละลายด้วยความสมัครใจ ความเสี่ยงของเจ้าหนี้ที่จะไม่ได้รับชำระหนี้คืนจะมีเพิ่มขึ้น ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าว อาจจะนำมาซึ่งเหตุที่เจ้าหนี้จะปฏิเสธการให้สินเชื่อเป็นจำนวนมากขึ้น หรือเจ้าหนี้อาจจะคิดอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นสำหรับลูกหนี้ที่ได้รับการให้สินเชื่อ ซึ่งในท้ายที่สุดการมีกฎหมายล้มละลายด้วยความสมัครใจ อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะขอสินเชื่อ

หากจะย้อนกลับไปตอบคำถามที่ตั้งไว้ว่า ทำไมประเทศไทยจึงสนใจเกี่ยวกับประเด็นนี้ในขณะนี้

ผู้อภิปรายคิดว่า เนื่องมาจากผลของวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ต่อสถานะทางการเงินของลูกหนี้ซึ่งลูกหนี้เป็นจำนวนมากซึ่งเคยสามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ให้เป็นปกติได้อย่างต่อเนื่องและเริ่มมีการผิดนัดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

แม้ว่ารัฐบาลไทยและธนาคารแห่งประเทศไทยได้พยายามอย่างดีที่สุดในการช่วยเหลือลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้เงินสนับสนุนแก่ลูกหนี้ที่ประกอบอาชีพบางอาชีพ การพักการชำระหนี้ภายในระยะเวลาหนึ่ง

การลดอัตราดอกเบี้ยที่ลูกหนี้จะต้องชำระและพยายามเป็นตัวกลางในการเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ปัญหาเรื่องการผิดนัดและไม่สามารถชำระหนี้ของลูกหนี้ได้ยังคงมีอยู่ในขณะนี้

ประเทศไทยมีความจำเป็นที่ต้องเผชิญและยอมรับกับความเป็นจริงว่า แม้ลูกหนี้จะได้พยายามอย่างดีที่สุดในการขวนขวายชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้แล้ว ลูกหนี้บางส่วนก็คงไม่สามารถที่จะชำระยอดหนี้ค้างชำระได้เต็มจำนวน ซึ่งยอดหนี้ค้างชำระเหล่านี้ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางเจ้าหนี้หรือลูกหนี้แต่อย่างใด สำหรับเจ้าหนี้ แม้สิทธิเรียกร้องนี้จะป็นสินทรัพย์แต่สิทธิเรียกร้องเหล่านี้ก็มีโอกาสน้อยมากหรือไม่มีโอกาสเลยที่จะได้รับชำระหนี้คืน ในส่วนของลูกหนี้เมื่อไม่มีทางออกอื่นใดเกี่ยวกับการชำระหนี้ที่เกิดขึ้นหรือดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อกายและจิตใจของทั้งลูกหนี้และครอบครัว

ในความเห็นของผู้อภิปราย ประเทศไทยควรที่จะมีกระบวนการล้มละลายด้วยความสมัครใจ

โดยการเพิ่มเติมเข้าไปในระบบกฎหมายปัจจุบัน คำถามที่สำคัญกว่าเป็นเรื่องรายละเอียดของการแก้ไขเพิ่มเติม ดังที่ผู้อภิปรายได้นำเสนอเป็นลำดับต่อไป ดังนี้

๑. เงื่อนไขเกี่ยวกับความมีหนี้สินส่วนตัวของลูกหนี้

การแก้ไขเพิ่มเติมใหม่นั้น ไม่ควรจะมีเงื่อนไข เมื่อลูกหนี้ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ของตนได้ หรือลูกหนี้มีกระแสเงินสดไม่เพียงพอ ลูกหนี้ก็ควรที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ตนเองเป็นบุคคลล้มละลายได้แล้ว

เมื่อลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องรอเวลาเพื่อให้หนี้ท่วม ภาระหนี้ที่อยู่บนบ่าของลูกหนี้ก็จะไต่ยกออกเร็วขึ้น ความเสียหายที่เกิดจากเจ้าหนี้โดยหนี้ยังไม่ต้องล้นพันตัวลูกหนี้นั้นก็ม่น้อยกว่ากรณีที่กฎหมายบังคับว่าลูกหนี้จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้ต่อเมื่อมีหนี้ล้นพันตัวเท่านั้น

๒. จำนวนหนี้ขั้นต่ำ

เงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนหนี้ขั้นต่ำในทางสากลมีอยู่สองระบบ ได้แก่ ๑) ระบบที่มีหนี้ขั้นต่ำ และ ๒) ระบบที่ไม่มีหนี้ขั้นต่ำ

ประเทศไทยไม่คุ้นชินกับระบบที่ไม่มีหนี้ขั้นต่ำ เพราะตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จนกระทั่งถึงการแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในการเริ่มต้นคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการ ล้วนแล้วแต่มีเงื่อนไขขั้นต่ำ เป็นเงื่อนไขหลักในการเริ่มต้นคดีทั้งสิ้น

ดังนั้น หากข้อเสนอเกี่ยวกับการล้มละลายด้วยความสมัครใจ จะเสนอโดยไม่มีหนี้ขั้นต่ำ ข้อเสนอดังกล่าว น่าจะถูกโต้แย้งคัดค้านอย่างมาก และไม่น่าจะผ่านการพิจารณาโดยรัฐสภา ผู้อภิปรายได้เสนอทางออกให้กำหนดหนี้ขั้นต่ำให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้เป็นสัดส่วนที่มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายด้วยความสมัครใจ แท้จริงแล้วลูกหนี้ทุกจำนวนหนี้มีความต้องการความช่วยเหลือจากระบบกฎหมายล้มละลายในการแก้ไขปัญหาหนี้

ข้อกังวลหลักเกี่ยวกับระบบการล้มละลายด้วยความสมัครใจ คือ เรื่องการใช้ระบบการล้มละลายในทางที่ไม่ชอบ ซึ่งข้อกังวลนี้เป็นที่เข้าใจได้ อย่างไรก็ตาม ความกลัวว่าจะมีการใช้ในทางไม่ชอบโดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนอย่างชัดเจน ไม่ควรส่งผลให้ไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม อันที่จริงแล้ว การล้มละลายด้วยความสมัครใจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีกลไกป้องกันการใช้ในทางไม่ชอบต่างหาก เป้าหมายของผู้ยกร่างในเชิงนโยบาย คือ การมีระบบที่ให้ลูกหนี้ที่มีความจำเป็นต้องสามารถเข้าสู่กระบวนการได้ และปฏิเสธลูกหนี้ที่ยังสามารถมีช่องทางอื่นในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของตนให้ไปใช้ช่องทางอื่น

ผู้อภิปรายได้เสนอมาตรการในการป้องกันการใช้ระบบล้มละลายด้วยความสมัครใจในทางไม่ชอบ ดังนี้

๑. การตรวจสอบรายได้สุทธิของลูกหนี้ ลูกหนี้ ซึ่งมีรายได้สุทธิต่ำกว่าความจำเป็นของค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในแต่ละเดือน โดยเรียกลูกหนี้กลุ่มนี้ว่าเป็นลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้คืนได้ ลูกหนี้กลุ่มนี้จะต้องไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ตนเองเป็นบุคคลล้มละลาย ระบบจำเป็นที่จะต้องผลักลูกหนี้กลุ่มนี้ให้ไปยื่นขอประนอมหนี้แทน เพราะระบบล้มละลายด้วยความสมัครใจควรมีไว้สำหรับลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จริง ๆ เท่านั้น

๒. ลูกหนี้จะต้องผ่านกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ก่อนจึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ต้นล้มละลาย ลูกหนี้กับเจ้าหนี้จะต้องได้มีการพูดคุยกัน มีการทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แต่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้สำเร็จ กฎหมายสามารถระบุจำนวนครั้งของความพยายามในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ลูกหนี้ต้องได้ทำแล้วเพื่อเป็นเงื่อนไขก่อนที่ลูกหนี้จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ล้มละลาย

๓. สำหรับลูกหนี้ที่มีคุณสมบัติยื่นล้มละลายได้ สามารถแก้ไขกฎหมายให้บังคับให้ลูกหนี้เหล่านี้ต้องได้รับคำปรึกษาและหรือได้รับการฝึกอบรมทางการเงินก่อนและหรือระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

๔. จำกัดจำนวนครั้งที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอให้ตนเป็นบุคคลล้มละลายอยู่ที่จำนวนหนึ่งหรือสองครั้งภายในช่วงเวลาหนึ่ง หรือเราอาจจะให้ลูกหนี้ต้องรอให้ระยะเวลาหนึ่งผ่านไปก่อนที่ลูกหนี้จะมีสิทธิยื่นคำร้องขออีกครั้ง โดยไม่มีข้อยกเว้นหรือโดยมีข้อยกเว้นอันจำกัดก็ได้

๕. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความกังวลเรื่องการเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากของหนี้ด้วยคุณภาพควรกำหนด

บทเฉพาะกาลท้ายการแก้ไขเพิ่มเติมนี้ โดยปกติแล้ว รัฐธรรมนูญของประเทศไทยกำหนดให้มีการทบทวนกฎหมายทุกห้าปีเพื่อที่จะพิจารณาความเหมาะสมของกฎหมายนั้น ๆ ภายหลังการพิจารณาดังกล่าวอาจจะมีการคงกฎหมายดังกล่าวไว้ แก้ไขกฎหมายดังกล่าวหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวก็ได้ เนื่องจากปัญหานี้ด้วยคุณภาพเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนั้น จึงสามารถกำหนดลงไปในบทเฉพาะกาลว่า ระยะเวลาที่จะทบทวนกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ให้สั้นลงเหลือเพียงสองหรือสามปี หากสัดส่วนหนี้ด้วยคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เนื้อหาในส่วนล้มละลายด้วยความสมัครใจนั้น อาจจะต้องการแก้ไขหรือยกเลิก

โดยสรุปวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายมีอยู่สองประการ ได้แก่

๑. การรวบรวมและการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้
๒. เพื่อปลดปล่อยลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาจากภาระหนี้ที่มีอยู่

ประเทศไทยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ข้อแรกได้อย่างดีเยี่ยมในช่วงแปดสิบปีที่ผ่านมา และเริ่มหันมามองวัตถุประสงค์ที่สอง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีการเพิ่มเติมการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ภายหลังสามปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายผ่านไป การเน้นย้ำเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่สองที่ช่วยปลดปล่อยลูกหนี้จากภาระหนี้สินจำเป็นต้องดำเนินการต่อไปอย่างเข้มข้น พันธกิจในเรื่องนี้จะไม่สมบูรณ์หากไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมการล้มละลายด้วยความสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบกฎหมายของประเทศไทย ไม่มีเวลาอื่นใดอีกแล้วที่จะดีเท่าปัจจุบันที่จะร่วมกันผลักดันเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในประเด็นนี้ ทั้งหมดก็เพื่อให้ลูกหนี้ของประเทศไทยสามารถที่จะมีสิทธิที่จะได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ทางการเงินได้อย่างแท้จริง

Mr. Tadashi Wada

ภาพรวมของกระบวนการล้มละลายของญี่ปุ่น**๑. โครงสร้างกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย**

กระบวนการบังคับคดีล้มละลายเป็นกระบวนการที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสำหรับการจำหน่ายทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้และแจกจ่ายให้กับเจ้าหนี้อย่างเท่าเทียมกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) ที่ได้รับการแต่งตั้งและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาลจะเป็นผู้ดำเนินกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเหมาะสำหรับป้องกัน การกระจัดกระจายหรือการสูญเสียทรัพย์สินและการรักษาความเท่าเทียมกันระหว่าง เจ้าหนี้

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังถูกคาดหวังให้ดำเนินการสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมิให้เกิดการปกปิดทรัพย์สินโดยลูกหนี้หรือผู้บริหารของลูกหนี้ และเพื่อใช้สิทธิในการเพิกถอนนิติกรรมที่มุ่งหมายให้เจ้าหนี้บางรายได้เปรียบหรือทำให้ เจ้าหนี้บางรายต้องเสียเปรียบ ทั้งนี้ เมื่อเป็นการดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของศาล จึงเหมาะสมกับกรณีที่ไม่สามารถขอความร่วมมือจากเจ้าหนี้ได้ ในขณะที่กระบวนการ ชำระบัญชีต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าหนี้ในการเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้

๒. ผู้ร้อง

คำร้องขอเริ่มกระบวนการล้มละลายสามารถยื่นโดยตัวลูกหนี้เอง เจ้าหนี้ กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือผู้ชำระบัญชี เจ้าหนี้ที่ยื่นคำร้องต้องแสดงพยานหลักฐาน นำสืบว่าคดีมีมูลเกี่ยวกับมูลหนี้ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ศาลรับพิจารณาและเริ่มกระบวนการ พิจารณาคดีล้มละลายต่อไป เว้นแต่เป็นการยื่นคำร้องโดยเห็นชอบร่วมกันอย่างเป็นทางการ เอกฉันท์ในบรรดากรรมการหรือผู้ชำระบัญชี

๓. เหตุแห่งการเริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

พระราชบัญญัติล้มละลายบัญญัติเหตุแห่งการฟ้องคดีล้มละลายไว้ ดังนี้

(๑) ลูกหนี้ “ไม่สามารถชำระหนี้ได้”: สภาวะของลูกหนี้ที่ไม่สามารถ จะชำระหนี้ได้ ทั้งการชำระหนี้โดยทั่วไปและอย่างต่อเนื่องเมื่อถึงกำหนดนัด; หรือ

(๒) ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นนิติบุคคล ลูกหนี้นิติบุคคลนั้นอยู่ในสถานะ “ทรัพย์สินไม่เพียงพอ”: ภาวะที่ทรัพย์สินของลูกหนี้นิติบุคคลไม่สามารถนำมาชำระหนี้ ได้เต็มจำนวน

๔. ค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มกระบวนการ

เมื่อยื่นคำร้องเพื่อเริ่มกระบวนการล้มละลาย ผู้ยื่นคำร้องต้องวางเงินประกัน ค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่ศาลกำหนดให้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีล้มละลาย ซึ่งจำนวนเงินประกันค่าใช้จ่ายพิจารณาจากคดีและแนวปฏิบัติของแต่ละเขตอำนาจศาล โดยทั่วไปจำนวนเงินประกันค่าใช้จ่ายในการยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายจะสูงกว่า การยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยสมัครใจ

๕. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายจะได้รับการแต่งตั้งโดยศาล ณ เวลาเดียวกันกับที่ศาลได้มีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการล้มละลาย โดยปกติ หมายความจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้ โดยอำนาจและความรับผิดชอบดังกล่าว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการและชำระบัญชีทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย สอบสวนมูลหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้ที่ลูกหนี้ล้มละลายต้องชำระ และนำทรัพย์สินที่เหลือมาแบ่งชำระแก่บรรดาเจ้าหนี้อย่างเท่าเทียมกัน เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายได้รับการแต่งตั้ง จะต้องเริ่มจัดการทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายทันที และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการเพิกถอนนิติกรรมที่ทำให้เจ้าหนี้บางรายต้องเสียเปรียบหรือมุ่งหมายให้เจ้าหนี้บางรายได้เปรียบ

ข้อดีของการล้มละลายโดยสมัครใจ

ในประเทศญี่ปุ่น การเริ่มกระบวนการล้มละลายส่วนใหญ่เป็นการยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจ ขณะที่การฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายนั้นมียุ่อย่างจำกัด

เหตุผลมีดังนี้:

๑. ความยากในการแสดงพยานหลักฐานว่า คดีมีมูลเพื่อฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย เนื่องจากผู้ฟ้องต้องแสดงพยานหลักฐานให้ศาลเห็นว่า คดีมีมูลเพื่อเริ่มกระบวนการล้มละลายต่อไป เช่น “สถานะไม่สามารถชำระหนี้ของลูกหนี้” หรือ “ทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้” ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับบรรดาเจ้าหนี้ที่จะรวบรวมพยานหลักฐานที่แสดงสถานะทางการเงินของลูกหนี้ เช่น บัญชีงบดุลของลูกหนี้ที่ถูกต้อง หรือบัญชีกระแสเงินสด

๒. ลูกหนี้จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการขอล้มละลายโดยสมัครใจมากกว่า โดยในประเทศญี่ปุ่น เจ้าหนี้จะฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายเมื่อเจ้าหนี้เชื่อว่า

(๑) ลูกหนี้อยู่ในสถานะที่กำลังจะล้มละลาย แต่ไม่ได้ยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจ และ

(๒) ทรัพย์สินของลูกหนี้ถูกจำหน่าย จ่าย โอน หรือปกปิด

ในกรณีที่ลูกหนี้และเจ้าหนี้มีความสัมพันธ์ที่เป็นปฏิปักษ์กัน ลูกหนี้ออมไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ศาลตั้งขึ้น และลูกหนี้อาจปกปิดทรัพย์สิน (เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจสอบสวนเหมือนตำรวจ จึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะค้นหาทรัพย์สินที่ลูกหนี้ปกปิดไว้) ในขณะที่การยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายโดยสมัครใจ ลูกหนี้จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำให้เป็นการง่ายในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ และมีส่วนช่วยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถทำคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้หรือยกคำขอรับชำระหนี้ได้อย่างเหมาะสม

๓. เงินประกันค่าใช้จ่ายในการยื่นขอล้มละลายโดยสมัครใจมีจำนวนต่ำกว่า ศาลประจำกรุงโตเกียวกำหนดให้ต้องมีการวางเงินประกันค่าใช้จ่ายเป็นเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ เยน ในการเริ่มกระบวนการล้มละลายในคดีที่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินจะแบ่งชำระแก่บรรดาเจ้าหนี้ ในขณะที่คดีล้มละลายที่เจ้าหนี้ฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลจะกำหนดให้วางเงินประกันค่าใช้จ่ายในจำนวนที่สูงกว่า เนื่องจากมักจะไม่ได้รับความร่วมมือจากลูกหนี้ ซึ่งอาจส่งผลให้การทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความยากมากขึ้น ทั้งนี้ เมื่อเจ้าหนี้ยื่นคำฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้จะต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายในชั้นศาล และชำระค่าธรรมเนียมในการยื่นคำฟ้องด้วย เจ้าหนี้จะไม่สามารถรับเงินประกันค่าใช้จ่ายคืน เว้นแต่ทรัพย์สินของลูกหนี้จะมีเงินสดเพียงพอต่อการชำระหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้ทั้งหมด จึงเป็นเหตุให้บรรดาเจ้าหนี้ไม่นิยมฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย

๔. กรณีบุคคลธรรมดายื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจนั้น ศาลจะมีคำสั่งให้ระงับกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายคดีอื่น ในเวลาเดียวกันกับที่มีคำสั่งให้เริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (โดยสมัครใจ) หากเข้าเงื่อนไข ดังนี้:

(๑) กองทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่เพียงพอสำหรับชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีล้มละลาย (น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ เยน) และ

(๒) ไม่มีเหตุที่ลูกหนี้จะไม่ได้รับการปลดจากการล้มละลาย เช่น การพินัน หรือการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

ในกรณีเช่นนี้ จะไม่มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และลูกหนี้จะถูกปลดจากการล้มละลายทันที และเมื่อไม่มีการตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้จึงไม่ต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายแก่ศาล

ข้อเสียของการขอล้มละลายโดยสมัครใจในประเทศญี่ปุ่น

ข้อเสียของการยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจในประเทศญี่ปุ่น คือ ระยะเวลาในการยื่นคำร้องเพื่อดำเนินคดีล้มละลายมักจะล่าช้า ซึ่งการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ล่าช้าจะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถขอฟื้นฟูกิจการได้และเหลือทางเลือกเดียว คือ เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย และเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายก็อาจไม่ได้รับส่วนแบ่งการชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้เนื่องจากลูกหนี้ได้ใช้เงินไปจนเกือบหมดแล้ว

สาเหตุที่ในบางครั้งลูกหนี้ไม่อาจยื่นคำร้องขอล้มละลายได้ในเวลาอันสมควร มีดังนี้

๑. ในประเทศญี่ปุ่น หากลูกหนี้เป็นนิติบุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียน กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทลูกหนี้ต้องเป็นผู้ค้ำประกันของลูกหนี้เมื่อมีการทำสัญญากู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

๒. เมื่อลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลล้มละลาย กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทลูกหนี้จะต้องล้มละลายในฐานะผู้ค้ำประกันด้วย

ดังนั้น เจ้าของกิจการจำนวนไม่น้อยลังเลที่จะยื่นขอล้มละลายโดยสมัครใจ เนื่องจากไม่ต้องการให้มีการบังคับคดีกับทรัพย์สินของตน

	<p>หลังจากวิกฤตการณ์ทางการเงินจากกรณี Lehman Brothers รัฐบาลญี่ปุ่นได้แนะนำแนวทางพิเศษสำหรับผู้ค้าประกัน ซึ่งเป็นระบบที่หากมีการขอให้ล้มละลายโดยสมัครใจของลูกค้านี้ขึ้นต้นในเวลาที่กำหนดแล้ว ผู้ค้าประกันจะสามารถรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สินบางรายการของตนโดยไม่ตกเป็นบุคคลล้มละลาย ด้วยการพิจารณาถึงการแบ่งทรัพย์สินหลักประกันของลูกค้านี้ขึ้นต้นให้แก่เจ้าหนี้ การใช้ระบบนี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลในการอำนวยความสะดวกให้การเริ่มกระบวนการล้มละลายสามารถเกิดขึ้นได้ในเวลาอันสมควร</p>
<p>ศาสตราจารย์ Xu Yangguang</p>	<p>โครงการนำร่องการนำกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายบุคคลธรรมดามาใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น</p> <p>๑. ความเป็นมาทางกฎหมาย</p> <p>ประวัติความเป็นมาของกฎหมายล้มละลายในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นไม่ยาวนานหรืออาจกล่าวได้ว่าสั้นมาก ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ตราพระราชบัญญัติการล้มละลายของลูกค้าที่เป็นวิสาหกิจ (สำหรับทดลองใช้) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ โดยเกือบ ๑๐ ปีต่อมา สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการล้มละลายของลูกค้าที่เป็นวิสาหกิจ ฉบับใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ และยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ในฐานะกฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐประชาชนจีน</p> <p>อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายล้มละลายทั้งสองฉบับนี้มีน้อยกว่า ๔๐ ปี ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีกฎหมายล้มละลายมายาวนาน เช่น สหราชอาณาจักร กฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงค่อนข้างใหม่และต้องการความสนใจและความช่วยเหลือจากทุกคน เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายล้มละลาย ทั้งสองฉบับในสาธารณรัฐประชาชนจีนใช้บังคับกับลูกหนี้นิติบุคคลเท่านั้น ไม่รวมถึงลูกหนี้บุคคลธรรมดา กล่าวได้ว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนยังไม่มีกฎหมายล้มละลายของลูกค้าบุคคลธรรมดาที่มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศ</p> <p>นักวิชาการชาวจีนจำนวนมากรวมทั้งผู้อภิปรายเอง ได้ศึกษาอย่างตั้งใจและสนับสนุนการพัฒนากฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาของสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างแข็งขัน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สาธารณรัฐประชาชนจีนบรรลุหลักชัยที่สำคัญ โดยการประกาศใช้กฎหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นว่าด้วยการล้มละลายบุคคลธรรมดา ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๔ กฎหมายนี้ถือเป็นก้าวสำคัญสำหรับการพัฒนาระบบการล้มละลายบุคคลธรรมดาของจีน แม้จะมีการนำไปใช้อย่างจำกัดในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเท่านั้น แต่ก็แสดงถึงความสำคัญยิ่ง แม้จะเริ่มต้นจากศูนย์ก็ตาม</p>

๒. ภาพรวมการนำร่อง

ในฐานะมหานครที่มีชื่อเสียงระดับโลก เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นอยู่แถวหน้าของการปฏิรูปและการเปิดประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเป็นเมืองสมัยใหม่ที่มีนวัตกรรมและมีชีวิตชีวาพร้อมความต้องการอย่างมากสำหรับกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ รัฐบาลกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้กำหนดให้เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเป็นเขตสาธิตนำร่องสำหรับสังคมที่มีลักษณะเฉพาะของจีน และมอบหมายให้ดำเนินการปฏิรูปบุกเบิกและสำรวจมากมาย ด้วยเหตุนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นจึงกลายเป็นสถานที่แห่งแรกที่ทดลองใช้กฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาและได้รับการยกย่องในความริเริ่มที่ล้ำสมัยอย่างกว้างขวาง

ปัจจุบัน กฎหมายดังกล่าวได้มีผลบังคับใช้เป็นเวลาสองปีแล้ว โดยผู้อภิปรายเชื่อว่า ในช่วงเวลาที่ได้มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว เกิดข้อกังวลเป็นอย่างมาก ซึ่งหากได้พิจารณาจากสถิติภายในสิ้นเดือนมิถุนายนปีนี้ (พ.ศ. ๒๕๖๖) ศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น (ร่วมกับศาลอุทธรณ์แห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น) ได้รับคำร้องขอให้บุคคลธรรมดาล้มละลายทั้งสิ้น ๑,๖๓๕ ฉบับ ในจำนวนนี้ คำร้อง ๔๑๑ ฉบับได้รับการพิจารณาแล้ว และมีจำนวน ๑๑๗ ฉบับที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบ (เริ่มกระบวนการล้มละลาย)

จากการวิเคราะห์สถิติอย่างเป็นทางการทั้งสามจำนวนข้างต้น สามารถสรุปได้หลายประการ ดังนี้

ประการแรก ปัจจุบันมีการยื่นคำร้องขอให้บุคคลธรรมดาล้มละลายต่อศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น จำนวน ๑,๖๓๕ ฉบับ อย่างไรก็ตาม จนถึงขณะนี้ ศาลพิจารณาคำร้องขอไปเพียง ๔๑๑ ฉบับ และอีก ๑,๒๒๔ ฉบับที่อยู่ระหว่างรอการพิจารณา กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้ดำเนินการพิจารณาคำร้องไปเพียงร้อยละ ๒๕ ของคำร้องขอที่ยื่นทั้งหมด ซึ่งอาจ ทำให้คิดได้ว่า ผู้พิพากษาศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้นขาดความชำนาญในการพิจารณาความล้มละลาย ทั้งที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเป็นแนวหน้าของการวางรากฐานกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยศาลอุทธรณ์แห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเป็นผู้จัดตั้งศาลล้มละลายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบเดิมของศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นคือ การเป็นประธานในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของลูกหนี้นิติบุคคล แต่เมื่อได้มีการประกาศใช้กฎหมายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นว่าด้วยการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ศาลอุทธรณ์แห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นก็ไม่ได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะเพื่อบริหารจัดการคดีล้มละลายของบุคคลธรรมดา ดังนั้น ศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นจึงต้องรับภาระการพิจารณาคดีจำนวนมาก

	<p>ประการที่สอง จากคำร้องขอ ๔๑๑ ฉบับ ที่ศาลได้พิจารณาไปแล้วนั้น มีคำร้องขอเพียง ๑๑๗ ฉบับ ซึ่งคิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๖ เท่านั้นที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบ และเริ่มกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาอย่างเป็นทางการ ซึ่งรวมถึงการชำระบัญชีบุคคลธรรมดา การฟื้นฟูฐานะบุคคลธรรมดา และการประนีประนอมยอมความ ซึ่งทำให้อาจอนุมานได้ว่า คำร้องขอล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาจำนวนสูงถึงร้อยละ ๖๔ อาจไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาได้ สัดส่วนที่ค่อนข้างสูงนี้อาจเกิดจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องของลูกหนี้ในหลักการของการล้มละลายบุคคลธรรมดา ลูกหนี้บางรายอาจมีความเชื่อที่ผิดว่า การล้มละลายบุคคลธรรมดาสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลาที่ตราบเท่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งที่ความจริงแล้วกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาสามารถบังคับใช้ได้ต่อเมื่อลูกหนี้ขาดสภาพคล่องทางการเงินอย่างรุนแรงเท่านั้น บางคนเข้าใจว่าลูกหนี้ที่ยื่นคำร้องขอล้มละลายจะได้รับการยกหนี้ให้ตามกฎหมายหรือปลดหนี้โดยอัตโนมัติ โดยไม่ได้ตระหนักถึงเงื่อนไขบังคับที่เข้มงวดและระยะเวลาการตรวจสอบที่กำหนดสำหรับการจะได้รับการยกเว้นจากการชำระหนี้ ดังนั้น เมื่อได้ทำความเข้าใจถึงเงื่อนไขและผลทางกฎหมายเหล่านี้แล้ว ลูกหนี้บางรายจึงถอนคำขอล้มละลายโดยสมัครใจ</p> <p>ประการที่สาม คำร้องขอให้บุคคลธรรมดาล้มละลายส่วนใหญ่เริ่มต้นโดยลูกหนี้เอง โดยมีตัวอย่างการยื่นฟ้องโดยเจ้าหนี้น้อยมาก สิ่งนี้บ่งชี้ว่าการล้มละลายโดยสมัครใจมีอิทธิพลมากกว่า ในขณะที่เดียวกันมีการยื่นขอฟื้นฟูกิจการเพิ่มขึ้นจำนวนมาก</p> <p>สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากถึง ๑.๔ พันล้านคน จำนวนประชากรทั้งหมดของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ คาดว่าจะสูงถึงเกือบ ๑๘ ล้านคน ดังนั้น การใช้กระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นจึงต้องเผชิญกับความกดดันและความท้าทายจากคำร้องขอล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ยื่นต่อศาลเป็นจำนวนมากอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ในมุมมองของกฎหมายเปรียบเทียบ กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาของประเทศส่วนใหญ่เป็นการบรรเทาหนี้ให้กับลูกหนี้ที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินอย่างร้ายแรงเท่านั้น แต่ในกรณีของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจมีความจำเป็นต้องใช้การประนีประนอมยอมความหรือการกำหนดนโยบายของฝ่ายบริหาร ตัวอย่างเช่น การออกคำสั่งบรรเทาหนี้ของฝ่ายบังคับคดีล้มละลายแห่งสหราชอาณาจักร เป็นต้น</p> <p>ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่มีกระบวนการล้มละลายโดยหน่วยงานภาครัฐ ศาลจะเป็นผู้พิจารณาคดีล้มละลายทั้งหมด ในการเผชิญกับแรงกดดันและความท้าทายข้างต้น ศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้ออกแบบกลไกโดยให้ผู้พิพากษาไต่สวนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ยื่นคำร้องขอแบบต่อหน้าเป็นรายคน เพื่อทำความเข้าใจเหตุแห่งการล้มละลายของลูกหนี้และอธิบายขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การแถลงทรัพย์สินส่วนบุคคลและครอบครัว และการเปิดเผยข้อมูล</p>
--	---

การล้มละลาย รวมทั้งสร้างความเข้าใจแก่ลูกหนี้เกี่ยวกับหนี้ที่เกิดจากค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ความรับผิดชอบที่เกิดจากการเสี่ยงโชคและการพนัน ล้วนไม่ได้รับการยกเว้น รวมทั้งอธิบายความรับผิดชอบทางกฎหมายสำหรับการล้มละลายที่ไม่เป็นจริงและการล้มละลายทุจริต นอกจากนี้ รัฐบาลจะสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนแก่ลูกหนี้เกี่ยวกับกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาทั้งหมด รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการได้รับการยกเว้นและผลทางกฎหมาย

คำร้องขอให้บุคคลธรรมดาล้มละลายที่ท่วมท้นเข้าสู่ศาลเมื่อผ่านการคัดกรองโดยกลไกการไต่สวนและให้คำปรึกษาแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น ๓ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ สำหรับลูกหนี้ที่ไม่เข้าเกณฑ์คุณสมบัติการล้มละลายบุคคลธรรมดา จะมีคำสั่งยกคำร้องขอโดยอัตโนมัติ ซึ่งตามข้อมูลอย่างเป็นทางการ ในปีแรกของการบังคับใช้กระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น ผู้พิพากษาได้ทำการไต่สวนและให้คำปรึกษากับผู้ยื่นคำร้องขอจำนวน ๕๑๖ ราย ซึ่งศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอและส่งคืน ๑๕๐ ราย ภายหลังจากศาลได้พิจารณาถึงคุณสมบัติในการขอล้มละลายและแยกประเภทคำร้องขอไว้ ซึ่งบรรลุดัตถุประสงค์หลักของการพิจารณาคำร้องขอในเบื้องต้นเพื่อคัดกรองแล้ว

กรณีที่ ๒ ลูกหนี้ที่เข้าเกณฑ์คุณสมบัติยื่นคำร้องขอล้มละลาย จะได้รับทางเลือกในการสมัครใจเข้าสู่กระบวนการทางเลือกอื่น อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ยังไม่มีข้อมูลอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องนี้

กรณีที่ ๓ สำหรับกรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากสองกรณีข้างต้น ซึ่งลูกหนี้บุคคลธรรมดาได้ดำเนินการตามเงื่อนไขและตัดสินใจยื่นคำร้องขอล้มละลาย ศาลจะรับคำร้องขอและพิจารณาพิพากษาเมื่อได้รับเอกสารประกอบคำร้องขอครบถ้วนแล้ว

ศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นมุ่งมั่นที่จะพิจารณาและมีคำสั่งคำร้องขอทุกฉบับอย่างละเอียดถี่ถ้วน แต่ภารกิจหลักของศาล คือ การให้ความสำคัญกับการยุติข้อพิพาทที่เสนอสู่ศาล ประกอบกับจำนวนผู้พิพากษาที่มีอยู่อย่างจำกัดและขาดความชำนาญ จึงเป็นเรื่องท้าทายอย่างยิ่งสำหรับศาลในการบริหารจัดการคำร้องขอล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาจำนวนมากเหล่านี้ ทั้งนี้ ในมุมมองกฎหมายเปรียบเทียบมีหลากหลายประเทศและภูมิภาคที่จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทั้งองค์กรสาธารณะหรือองค์กรวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษา ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ พร้อมทั้งหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมที่สุด

สำนักงานกำกับดูแลการล้มละลายเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น (Bankruptcy Affairs Administration of Shenzhen Municipality) มีความสำคัญมากต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน และควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มากขึ้น สำนักงานกำกับดูแลการล้มละลายก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นวันที่เริ่มใช้กฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น โดยเป็นหน่วยงานของรัฐ

ที่เชี่ยวชาญด้านการกำกับดูแลคดีล้มละลายอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลแห่ง
เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นตามกฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาแห่งเขตเศรษฐกิจ
พิเศษเซินเจิ้นและเป็นหน่วยงานด้านการกำกับดูแลคดีล้มละลายแห่งแรกในสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน แม้ว่าชื่อและความรับผิดชอบจะไม่ได้จำกัดอยู่แค่การกำกับดูแลคดีล้มละลาย
บุคคลธรรมดา แต่ปัจจุบันมีภารกิจหลักเป็นการกำกับดูแลคดีล้มละลายบุคคลธรรมดา

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕ สำนักงานกำกับดูแลการล้มละลาย
เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น และศาลล้มละลายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้ออก
ประกาศสำหรับแนะนำและสร้างกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม
ก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลายสำหรับบุคคลธรรมดา ซึ่งกระบวนการนี้ มีการให้บริการ
หลายด้าน เช่น การเสริมสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย การไต่สวนและสอบสวน และแนวทาง
การยื่นคำร้องขอ โดยการให้บริการนี้สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลัก คือ "การบรรยาย
แบบรวมศูนย์" และ "การไต่สวนรายบุคคล" ทั้งนี้ ตามประกาศคำแนะนำตั้งแต่เดือน
มิถุนายน ๒๕๖๕ เจ้าหนี้และลูกหนี้ในคดีล้มละลายต้องเข้าร่วมกระบวนการให้
คำปรึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลายสำหรับบุคคลธรรมดา
ซึ่งจัดโดยสำนักงานกำกับดูแลการล้มละลายเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นและได้รับใบรับรอง
การเข้ารับคำปรึกษาก่อน จึงจะสามารถดำเนินการยื่นคำขอเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย
ลูกหนี้บุคคลธรรมดาต่อศาลได้

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖ มีการขอเข้ารับคำปรึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม
ก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลายสำหรับบุคคลธรรมดา ณ สำนักงานกำกับดูแล
การล้มละลายเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นทั้งหมด ๑,๗๓๓ ครั้ง และดำเนินการเสร็จสิ้น
ทั้งหมด ๑,๕๐๘ ครั้ง ในการให้คำปรึกษารายบุคคล มีการออกใบรับรองการเข้ารับ
คำปรึกษา และส่งเอกสารประกอบการเข้ารับคำปรึกษาที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
ใช้ดำเนินการในชั้นศาลต่อไปเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๗๓๔ ครั้ง และมีการยกคำร้องเนื่องจาก
ลูกหนี้ไม่เข้าเกณฑ์คุณสมบัติในการขอเป็นบุคคลล้มละลายจำนวน ๗๗๔ ครั้ง (คิดเป็น
จำนวนมากกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนทั้งหมด)

ตามสถิติที่เกี่ยวข้อง ภาพรวมประวัติลูกหนี้ที่ยื่นคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการ
ล้มละลายประกอบด้วย

- (๑) อายุ ส่วนใหญ่จะเป็นลูกหนี้ในช่วงอายุ ๓๑ - ๔๕ ปี
- (๒) เพศ มีจำนวนลูกหนี้ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
- (๓) สถานภาพการสมรส ลูกหนี้ส่วนใหญ่แต่งงานแล้วหรือเคยแต่งงาน
- (๔) การจ้างงานและรายได้ ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพค่อนข้างมั่นคงแต่มีรายได้
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ หยวน
- (๕) จำนวนหนี้ ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้้น้อยกว่า ๒ ล้านหยวน

(๖) เหตุแห่งการล้มละลายของลูกหนี้ ส่วนใหญ่มีความครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายประจำวัน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าและการดำเนินกิจการของบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ประกอบการรายเดียว

(๗) ด้วยคำแนะนำและการสนับสนุนจากสำนักงานกำกับดูแลการล้มละลายเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น ลูกหนี้จำนวนมากเต็มใจเลือกกระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะชำระหนี้และสร้างความเข้าใจร่วมกับเจ้าหนี้

เป็นที่น่าสังเกตว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้สร้างช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลดีล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา รวมทั้งประกาศข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการบังคับใช้กระบวนการล้มละลายของบุคคลธรรมดา อีกทั้งยังมีการแต่งตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการกำกับดูแลดีล้มละลายบุคคลธรรมดาขึ้น

ทั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญเพิ่มเติม คือ สาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีมณฑลต่าง ๆ เช่น มณฑลเจ้อเจียง มณฑลเจียงซู มณฑลชานตง และมณฑลเสฉวน ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลเกี่ยวกับการชำระบัญชีแบบรวมศูนย์ในหนี้ส่วนบุคคล โดยกระบวนการพิจารณานี้มีลักษณะคล้ายหรือสามารถเทียบเคียงกับกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติสนับสนุนกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลท้องถิ่นเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจน แม้ว่ากระบวนการพิจารณาเหล่านี้อาจอำนวยความสะดวกในการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ได้อย่างเป็นธรรม ก็เป็นเรื่องยากสำหรับศาลในการพิพากษาขกหนี้ ด้วยเหตุนี้ศาลจึงใช้วิธีการเจรจาระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้

๓. การคาดการณ์ทางนิติบัญญัติ

ขณะนี้สาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังดำเนินการแก้ไขกฎหมายล้มละลายของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในฐานะสมาชิกของฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้อภิปรายมีบทบาทสำคัญในความพยายามทางนิติบัญญัตินี้ นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนสนับสนุนและส่งเสริมให้มีกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาของประเทศอย่างแท้จริง และได้ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ละเอียดซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากประสบการณ์จากการนำร่องกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น และกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลของการชำระบัญชีแบบรวมศูนย์ในหนี้ส่วนบุคคลในมณฑลเจ้อเจียง และมณฑลเจียงซู อย่างไรก็ตาม ประเด็นการร่างกฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาโดยสภานิติบัญญัติชั้นนำของสาธารณรัฐประชาชนจีนยังอยู่ระหว่างการถกเถียงและบทสรุปของฝ่ายนิติบัญญัติยังไม่อาจระบุให้แน่ชัดได้

ในความเห็นส่วนตัวของผู้อภิปรายเชื่อว่า ขอบเขตของกฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะขยายครอบคลุมกรณีของบุคคลธรรมดาในเร็ว ๆ นี้ การพัฒนากฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนคาดว่าจะต้องอาศัยประสบการณ์

ด้านกฎหมายชั้นสูงของประเทศและภูมิภาคอื่น ๆ ทั้งนี้ ขอเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ
ศึกษาการนำร่องการนำกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาของสาธารณรัฐประชาชนจีน
ไปใช้ ตลอดจนการเริ่มต้นวางรากฐานกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาทั่วประเทศ
อย่างใกล้ชิด ผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่านสามารถศึกษาวิจัยแลกเปลี่ยนความรู้
ทางด้านวิชาการได้ตามอัธยาศัย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและส่งเสริมการพัฒนา
และความก้าวหน้าของกฎหมายล้มละลายทั่วโลก

ในบรรดาผู้เข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ ศาสตราจารย์ Jason Kilborn ซึ่งเป็น
เพื่อนร่วมงานของผู้อภิปรายมาเป็นเวลานาน เป็นนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในสาขา
การล้มละลายบุคคลธรรมดาและวิสาหกิจขนาดย่อมได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบอย่าง
กว้างขวางเกี่ยวกับกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาทั่วโลกมาเป็นเวลาหลายสิบปี
และเป็นประธานคณะทำงานการร่างรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ของธนาคารโลก
ว่าด้วยการรักษาภาวะล้มละลายของบุคคลธรรมดา ซึ่งเพื่อนของผู้อภิปรายเป็นผู้จัดทำ
คำแปลฉบับภาษาจีนในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ยังได้เขียนหนังสือที่
มีชื่อเสียง เรื่อง การล้มละลายของผู้บริโภคเปรียบเทียบ ซึ่งแปลเป็นภาษาจีนโดย
ผู้อภิปรายและเพื่อนร่วมงานด้านกฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ในคำแปลฉบับภาษาจีนของคำนำหนังสือ เรื่อง การล้มละลายของผู้บริโภค
เปรียบเทียบ ศาสตราจารย์ Kilborn ผู้ทำการวิจัยอย่างครอบคลุมเกี่ยวกับกฎหมาย
การล้มละลายบุคคลธรรมดาในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนั้น ได้แสดงความเห็นและ
ข้อสรุปไว้ดังนี้

บทเรียนจากการพัฒนากระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดาในยุโรปและ
แนวทางที่นำเสนอในรายงานของธนาคารโลกได้สะท้อนให้เห็นในกฎหมายว่าด้วย
การล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาฉบับแรกในสาธารณรัฐประชาชนจีนนี้ ซึ่งมีผล
ใช้บังคับเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๔ นับตั้งแต่ร่างกฎหมายแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น
ว่าด้วยการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดาฉบับแรกสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จนกระทั่ง
ถึงช่วงก่อนที่จะมีการบังคับใช้ในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ กฎหมายดังกล่าวมีการพัฒนาขึ้น
อย่างมาก ร่างกฎหมายฉบับสุดท้ายเป็นแบบอย่างที่น่าประทับใจและน่าชื่นชมอย่างยิ่ง
สำหรับการบัญญัติกฎหมายที่ละเอียดอ่อนและมีความรับผิดชอบ ภายใต้การแนะนำ
ของผู้นำประเทศ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นได้จัดตั้งกระบวนการที่ทันสมัยระดับโลก
และยังคงความเหมาะสมกับบริบทของสาธารณรัฐประชาชนจีนไว้ได้ โดยร่างกฎหมายนี้
สนับสนุนให้มีการเจรจาประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ แต่ไม่ได้กำหนดให้เป็นเงื่อนไขบังคับ
นับว่าเป็นการรวมขอมที่ยอดเยียมอันเป็นผลจากประสบการณ์ระหว่างประเทศ
กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้ศาลมีคำสั่งปลดหนี้ที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระได้ ต่อเมื่อ
ลูกหนี้ได้พยายามชำระหนี้อย่างเต็มที่ตามสมควรแล้วในช่วงเวลา ๓ ปีที่ให้การผ่อนผัน
ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานสากล การรวมขอมที่ละเอียดรอบคอบอันเป็นพื้นฐาน
ของกฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นนี้ รวบรวมมาจาก

	<p>ประสบการณ์ในอดีต ที่อธิบายไว้ในหนังสือเล่มนี้ และชี้ให้เห็นถึงแนวทางไปสู่การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตของสาธารณรัฐประชาชนจีน</p>
<p>Mr. Muhammad Ardiningrat Hidayat</p>	<p>ผู้อภิปรายได้นำเสนอในภาพรวมของพัฒนาการของกฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยมีต้นกำเนิดมาจากยุคตัดซ์จนถึงปัจจุบัน โดยผู้อภิปรายได้อธิบายถึงกฎหมายฉบับก่อนและการบังคับใช้อย่างจำกัด ซึ่งนำไปสู่การออกกฎหมายเปรียบเทียบเพื่อตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจในการควบคุมและสร้างความแน่นอนทางกฎหมายในการชำระสะสางปัญหานี้สิน และตามมาด้วยการจัดตั้งศาลพาณิชย์ที่สาธารณรัฐอินโดนีเซีย</p> <p>เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการในการมีกลไกการล้มละลายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ตรากฎหมายฉบับที่ ๓๗ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ว่าด้วยการล้มละลายและการพักชำระหนี้ กฎหมายฉบับนี้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในโครงสร้างกระบวนการล้มละลายและเริ่มบังคับใช้กระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ภายใต้การดูแลของศาล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีกลไกทางกฎหมายในการชำระสะสางปัญหานี้สินผ่านทางศาล เพื่อให้มั่นใจว่ามีวิธีการแก้ปัญหาที่ยุติธรรม รวดเร็ว เปิดเผยและมีประสิทธิภาพ กฎหมายนี้ยังเริ่มใช้แนวคิดของการพักชำระหนี้ภายใต้การกำกับดูแลของศาลเพื่อให้ลูกหนี้สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้และดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ทั้งนี้ได้กำหนดให้สำนักงานอัยการมีอำนาจในการยื่นฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้อำนาจกระทรวงการคลังในการยื่นฟ้องบริษัทประกันภัยให้ล้มละลาย</p> <p>กระบวนการล้มละลายในสาธารณรัฐอินโดนีเซียเริ่มขึ้นเมื่อศาลพิพากษาให้ดำเนินการการยึดทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งที่มีอยู่ในเวลาแห่งการล้มละลายและสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคต โดยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจจัดการภายใต้การกำกับดูแลของศาล กฎหมายกำหนดให้ทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้เป็นทรัพย์สินหลักประกันในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามสัดส่วน (<i>prorate parte</i>) ตามโครงสร้างของเจ้าหนี้ แม้ว่าในทางทฤษฎี เจ้าหนี้ทุกรายมีฐานะเหมือนกัน แต่ในทางปฏิบัติ บางรายอาจมีฐานะสูงกว่าในฐานะเจ้าหนี้บุริมสิทธิหรือเจ้าหนี้มีประกัน</p> <p>กระบวนการพิจารณาภายใต้การกำกับดูแลของศาล ตามกฎหมายเลขที่ ๓๗ แห่งปี พ.ศ. ๒๕๔๗ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทได้แก่ กระบวนการล้มละลายและการพักชำระหนี้ (การผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้) กระบวนการล้มละลายคือ การที่ลูกหนี้สูญเสียอำนาจในการจัดการและจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินของตน และให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้มีอำนาจดังกล่าว ส่วนการพักชำระหนี้ตามกฎหมายช่วยให้ลูกหนี้ได้รับการผ่อนผันชั่วคราวเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้และดำเนินธุรกิจต่อไปโดยยังคงทำให้เจ้าหนี้พึงพอใจ อย่างไรก็ตาม กฎหมายเลขที่ ๓๗ แห่งปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่ได้บัญญัติถึงความแตกต่างระหว่างลูกหนี้ บุคคลธรรมดาและลูกหนี้ นิติบุคคลใน</p>

กระบวนการล้มละลายและการพักชำระหนี้แต่อย่างใด อีกทั้ง ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเพดานหนี้ รวมถึงไม่กำหนดหลักเกณฑ์การตกเป็นบุคคลล้มละลาย การไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเพดานหนี้และหลักเกณฑ์การตกเป็นบุคคลล้มละลายนี้เอง ทำให้กฎหมายแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียอยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

สำหรับกระบวนการล้มละลาย ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจต่อศาลพาณิชย์ได้ตามเงื่อนไขและหลักฐาน ดังนี้

๑. ลูกหนี้มีเจ้าหนี้น้อยกว่า ๒ ราย และ
๒. ลูกหนี้มีหนี้ชำระหนี้ที่สามารถชำระได้อย่างน้อย ๑ งวด

การยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้บุคคลธรรมดาต้องมีหนังสือให้ความยินยอมจากคู่สมรสในกรณีที่ลูกหนี้มีคู่สมรสและต้องไม่มีการทำข้อตกลงในการแบ่งทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส สำหรับลูกหนี้นิติบุคคล กรรมการผู้บริหารต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสามัญผู้ถือหุ้นก่อนจึงจะสามารถยื่นคำร้องขอล้มละลายต่อศาลพาณิชย์ได้

สำหรับการพักชำระหนี้ (การผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้) ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีเจ้าหนี้มากกว่า ๑ ราย อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลพาณิชย์พร้อมแสดงพยานหลักฐาน ดังนี้

๑. ลูกหนี้ไม่สามารถหรือคาดว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ต่อไปได้ (อย่างน้อยต่อเจ้าหนี้ ๑ ราย)
๒. หนี้ถึงกำหนดชำระและสามารถเรียกให้ชำระหนี้ได้ และ
๓. มีข้อตกลงตามการประนอมหนี้ร่วมกัน โดยตกลงว่าจะชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่บรรดาเจ้าหนี้

ลูกหนี้อาจยื่นคำร้องขอให้พักชำระหนี้หลังจากเจ้าหนี้ได้ฟ้องให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ ถ้าศาลได้พิจารณาคำร้องขอให้พักชำระหนี้และคำฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายไปพร้อมกัน ศาลจะมีคำสั่งให้พักชำระหนี้ก่อน แม้ว่าคำร้องขอให้พักชำระหนี้จะไม่ใช้การเยียวยาตามปกติในทางกฎหมาย (เช่น การขออุทธรณ์หรือการที่ศาลสูงมีคำสั่งให้ส่งสำนวนคืนศาลล่างเพื่อให้พิจารณาใหม่) แต่จะเป็นการประวิงกระบวนการล้มละลายได้ในระยะเวลาหนึ่ง

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้นอกศาลในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้นำนโยบายเพื่อจัดการกับผลกระทบของการระบาดใหญ่ต่อเศรษฐกิจมาใช้ นโยบายดังกล่าวรวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างทางการเงินสำหรับสินเชื่อของกิจการขนาดย่อมและรายย่อย ซึ่งได้สิ้นสุดไปเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ ลูกหนี้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดสามารถขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้

	<p>กับธนาคารและสถาบันการเงินได้ โดยมีการผ่อนเวลาชำระหนี้กู้ยืมและการลดอัตราดอกเบี้ย ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. บรรดาลูกหนี้ผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยตรงหรือโดยอ้อม ๒. ลูกหนี้ที่มีความประพฤติก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ๓. เกณฑ์พิจารณาความประพฤติที่ดี คือ คุณภาพของทรัพย์สินของลูกหนี้ อย่างน้อยอยู่ในสถานะปัจจุบันหรืออยู่ในสถานะพิเศษก่อนผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ ๔. ประเมินการว่าประสิทธิภาพการชำระหนี้ของลูกหนี้อาจลดลงเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงจำเป็นต้องเข้าสู่ขั้นตอนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ <p>กฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐอินโดนีเซียที่อยู่ระหว่างแก้ไข มีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการชำระหนี้สินที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การพยายามปฏิรูปด้านอื่น ๆ เช่น การริเริ่มใช้เทคโนโลยี e-Court เพื่อเพิ่มความโปร่งใส รวมถึงการเริ่มให้บริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลาย เป็นต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและธุรกิจภายในประเทศ</p>
--	---

หัวข้อที่ ๔ การนำเสนอ “พัฒนาการกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เพื่อจุดประเด็นการพัฒนากฎหมายในประเทศ และภูมิภาคอาเซียน”

โดย นายเอื้อน ขุนแก้ว ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

รูปแบบการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่จะต้องพิจารณา ประกอบด้วย การขอฟื้นฟูกิจการแบบดั้งเดิม การขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อม และการขอฟื้นฟูลูกหนี้บุคคลธรรมดา

๑. การขอฟื้นฟูกิจการแบบดั้งเดิม

สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ ควรให้ใครเป็นผู้บริหารธุรกิจในช่วงฟื้นฟูกิจการ ผู้บรรยายเห็นว่า ควรให้ลูกหนี้หรือผู้จัดการเป็นบุคคลแรกที่มีสิทธิในการบริหารธุรกิจ เนื่องจากเป็นผู้บริหารธุรกิจนั้นอยู่ก่อนที่จะมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจนั้นดีที่สุดใน อย่างไรก็ตาม ศาลอาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลภายนอกหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้อำนาจบริหารกิจการได้ เนื่องจากอาจมีปัญหาเรื่องการโอนทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การทุจริต หรือความประพฤติที่มิชอบ

ลูกหนี้ควรมีสิทธิเด็ดขาดในการจัดทำและเสนอแผนฟื้นฟูกิจการเป็นระยะเวลา ๒ เดือน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้บุคคลภายนอกมีสิทธิยื่นแผนฟื้นฟูกิจการได้ ท้ายที่สุดแล้ว หากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้เต็มจำนวนได้ตามกำหนด ศาลควรมีอำนาจเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการได้ และให้ทุกฝ่ายกลับคืนสู่สถานะเดิมเหมือนก่อนที่จะมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

๒. การขอฟื้นฟูสำหรับผู้มีรายได้ประจำ

ระยะเวลาของแผนควรขึ้นอยู่กับยอดหนี้เป็นลำดับขั้น เช่น ระยะเวลา ๒ - ๔ ปี สำหรับหนี้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ระยะเวลา ๕ ปี สำหรับหนี้เกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น

การปลดปล่อยหนี้ โดยปกติสามารถปลดหนี้บางส่วนจากความรับผิดชอบได้เมื่อชำระหนี้ครบตามแผน อย่างไรก็ตาม ผู้บรรยายเสนอแนะว่า หนี้บางประเภทไม่ควรหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ เช่น หนี้ภาษีอากร หนี้จากการฉ้อฉลของลูกหนี้ ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว โทษปรับทางอาญา เป็นต้น หากเป็นหนี้อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ลูกหนี้ควรได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

๓. การขอฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดย่อม

กระบวนการขอฟื้นฟูกิจการสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมควรใช้เวลาในการดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๒ - ๓ เดือน ซึ่งจะใช้เวลาสั้นกว่าการดำเนินการของการขอฟื้นฟูกิจการแบบดั้งเดิมเพื่อให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฟื้นฟูกิจการน้อยที่สุด

แนวทางการพัฒนาในการฟื้นฟูกิจการทุกรูปแบบ มีดังนี้

ด้านคำขอรับชำระหนี้ ผู้ที่ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต้องแนบรายชื่อเจ้าหนี้พร้อมที่อยู่ รายละเอียดแห่งหนี้ จำนวนหนี้ และแจ้งว่ามีผู้คัดค้านหรือไม่ ถ้าศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้วไม่มีการคัดค้านและผู้ทำแผนหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีเหตุสมควรให้สอบสวน ให้ถือว่าเจ้าหนี้สามารถได้รับชำระหนี้ตามจำนวนนั้นได้

ด้านการออกเสียงลงมติ เดิมจะเชิญเจ้าหนี้มาที่ห้องประชุมเพื่อออกเสียงลงมติ ซึ่งควรเปลี่ยนเป็นอนุญาตให้เจ้าหนี้ออกเสียงลงมติด้วยวิธีการใดก็ได้ภายในช่วงเวลาที่กำหนด เช่น วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ด้านแผนฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัด เมื่อลูกหนี้ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ส่วนใหญ่แล้ว ให้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไปพร้อมกับแผนฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัดและหลักฐานแสดงการลงมติเห็นชอบด้วยแผนจากเจ้าหนี้เพื่อให้ศาลสามารถพิจารณามีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนได้ในระยะเวลาอันสั้น

ด้านการใช้กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งกระบวนการในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และศาลควรใช้กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีการอำนวยความสะดวกโดยการแบ่งปันข้อมูลทั้งหมดผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์และให้ส่งเสริมการใช้กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารงานตุลาการ

เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายฟื้นฟูกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้พิพากษา เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลาย และทนายความ ต้องทำงานร่วมกัน ซึ่งการประชุมระหว่างประเทศ รวมไปถึงการศึกษาจากกรณีศึกษาและแนวปฏิบัติจากต่างประเทศจะเสริมสร้างความเข้าใจและการรับรู้อย่างมีคุณค่าเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานและแนวปฏิบัติของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ทั้งนี้ การทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้โดยทั่วไปเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและการพัฒนาตามมาตรฐานสากล โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรได้รับมอบหมายให้ทบทวนและพิจารณากฎหมายในระยะเวลาที่กำหนด ข้อเสนอแนะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้การแก้ไขหรือการร่างกฎหมายฟื้นฟูกิจการให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการในสังคมที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

หัวข้อที่ ๕ การอภิปรายแบบกลุ่ม “ทางเลือกที่ ๒ ของลูกหนี้ การฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้ SMEs และสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดา”

ดำเนินรายการโดย นางสาวณภัค บัณพรพงษ์ นิติกรปฏิบัติการ กรมบังคับคดี

ผู้ร่วมอภิปราย ๕ ท่าน ได้แก่

๑. ดร.กนก จุลมนต์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาประเทศไทย

๒. Mr. Tadashi Wada นายความหุ้นส่วนสำนักกฎหมาย Sakuragawa Kyowa ประเทศญี่ปุ่น

๓. ศาสตราจารย์ Xu Yangguang ศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเหอหนิงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

๔. ศาสตราจารย์ Dr. Rodrigo Rodriguez หัวหน้าหน่วยงานกำกับดูแลด้านการชำระหนี้และล้มละลาย กรมยุติธรรมและตำรวจแห่งสมาพันธรัฐสวิส ศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยลูเซิร์น

๕. Ms. Tan Yu-Wen ผู้อำนวยการกองบังคับคดีล้มละลายของหุ้นส่วนบริษัท สำนักการบังคับคดีล้มละลายและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กระทรวงกฎหมาย สาธารณรัฐสิงคโปร์

ดร.กนก จุลมนต์

กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยสมัยใหม่มีการบังคับใช้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ - ๒๕๔๐ ลักษณะเด่นที่สำคัญของกฎหมายล้มละลายไทยเมื่อเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของชาติอื่น คือ ในคดีล้มละลายนั้นกระบวนการพิจารณาสามารถถูกเริ่มต้นได้โดยเพียงวิธีการที่เจ้าหนี้ยื่นคำฟ้อง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า การเริ่มต้นคดีล้มละลายในประเทศไทยนั้นมีเพียงการเริ่มต้นด้วยความไม่สมัครใจของลูกหนี้ นอกจากนี้ กฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หนึ่งในผลกระทบทางด้านกฎหมายจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ในทวีปเอเชียซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก คือ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนกระบวนการฟื้นฟูเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติล้มละลายของไทย

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ ประเทศไทยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูเป็นการเฉพาะสำหรับลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้น ในปัจจุบันประเทศไทยจึงมีกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่อยู่สองหมวด หมวดหนึ่ง สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชนขนาดใหญ่ และอีกหมวดหนึ่งสำหรับลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สาเหตุที่ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยเฉพาะ เนื่องมาจากความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีส่วนในการสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยถึงประมาณร้อยละ ๔๐ ต่อปี โดยร้อยละ ๒๖.๓ ของสินค้าส่งออก เกิดจากภาคส่วนของ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการจ้างงานกว่าร้อยละ ๘๐ ของแรงงาน ทั้งประเทศ อยู่ในภาคส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวนตัวเลขเหล่านี้ เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยกระบวนการร่างแก้ไขกฎหมายฉบับนี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนั้น เราจึงใช้ข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นข้อมูลอ้างอิงในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม จำนวนตัวเลขที่ปรากฏนี้ ยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงในปัจจุบัน

สาเหตุที่ประเทศไทยแยกหมวดกระบวนการฟื้นฟูกิจการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมออกมาต่างหากเป็นอีกหมวดหนึ่ง

๑. กฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบริษัทนั้น เฉพาะบริษัทเอกชน และบริษัทมหาชนเท่านั้นที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอได้ ในขณะที่ร้อยละ ๗๕ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจ โดยบุคคลธรรมดา

๒. การเริ่มต้นคดีสำหรับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นบริษัทนั้นมีเงื่อนไขในส่วนจำนวนหนี้ขั้นต่ำซึ่งตั้งไว้ที่ ๑๐ ล้านบาทไทย หรือประมาณ ๒๘๕,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ อย่างไรก็ตาม ร้อยละ ๗๗ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย มีหนี้้น้อยกว่า ๑๔๒,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ดังนั้น หนี้โดยเฉลี่ยของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่ำกว่าจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่เป็นเงื่อนไขในการเริ่มต้นคดีสำหรับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นบริษัทอยู่มาก

๓. ผู้ร่างกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งได้แก่กระทรวงยุติธรรม มีความเห็นว่า คดีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นมีความยุ่งยากซับซ้อนน้อยกว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นบริษัทมาก เงื่อนไขและขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้สำหรับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นบริษัทอาจจะไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสมสำหรับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ลักษณะสำคัญของกระบวนการพิจารณาฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

๑. การยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของภาครัฐ อาจจะเป็นสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม กรมสรรพากร หรือกระทรวงพาณิชย์

เหตุผลของเงื่อนไขในข้อนี้ คือ เพื่อต้องการให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบ หากใช้จำนวนสถิติในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า จากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ๒.๗ ล้านรายทั่วประเทศ มีเพียงประมาณ ๖ แสนรายเท่านั้นที่จดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงานของรัฐ เหตุผลที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่ได้ขึ้นทะเบียน น่าจะเป็นเหตุผลในเรื่องการวางแผนภาษีหรือการหลีกเลี่ยงภาษี กฎหมายฉบับนี้พยายามที่จะเพิ่มแรงจูงใจให้การขึ้นทะเบียนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นั่นคือ การสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

๒. ขึ้นอยู่กับลักษณะของลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการ ยังคงมีเงื่อนไขในส่วนจำนวนหนี้ขั้นต่ำหากเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เป็นบุคคลธรรมดา ต้องมีหนี้ไม่น้อยกว่า ๒ ล้านบาท หากเป็นขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกอบธุรกิจในรูปห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต้องมีหนี้อยู่ระหว่าง ๓ ล้านถึง ๑๐ ล้านบาท

๓. กระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัดถูกนำมาใช้ ผู้ร้องขอจะต้องยื่นคำร้องขอมาพร้อมแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งเจ้าหนี้ได้ยอมรับแล้ว การยื่นแผนฟื้นฟูกิจการภายหลังการยื่นคำร้องแล้วไม่สามารถกระทำได้ ผู้ยกร่างเร่งกระบวนการโดยตัดขั้นตอนออกแต่ไม่ได้ทำให้ขั้นตอนเดิมสั้นลง

๔. การดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการต้องทำให้แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี

ข้อเสียของเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

๑. เงื่อนไขการขึ้นทะเบียน ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ แรงจูงใจที่ตั้งไว้อาจจะไม่เพียงพอที่จะเชิญชวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ขึ้นทะเบียน

๒. จำนวนหนี้ขั้นต่ำที่กำหนดไว้เพื่อจะเริ่มต้นคดีนั้น ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมร้อยละ ๖๐ ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

๓. เมื่อร่างกฎหมายได้จัดทำขึ้นโดยการตัดขั้นตอนออกไป ทำให้ไม่มีเนื้อหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและการประชุมเจ้าหนี้ โดยกฎหมายตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ไม่เป็นจริงว่า ลูกหนี้สามารถจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการได้ด้วยตนเอง

๔. ลูกหนี้ไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับเจ้าหนี้ให้มาประชุมเจ้าหนี้

๕. ระยะเวลาดำเนินการตามแผนสามารถขยายได้โดยดุลพินิจของศาล เมื่อระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลงเท่านั้น

สถิติคดี

ตลอดระยะเวลา ๗ ปีที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ มีการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งสิ้นเพียง ๙ คดี โดยใน ๙ คดีนั้น ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนเพียง ๒ คดี ส่วนที่เหลืออีก ๗ คดี นั้น ศาลไม่รับคำร้องขอหรือยกคำร้องขอ เหตุผลที่ศาลไม่รับคำร้องขอหรือยกคำร้องขอได้แก่ ลูกหนี้ไม่ได้มีลักษณะเป็นไปตามนิยามของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ลูกหนี้มีหนี้เกินไปกว่าเพดานหนี้ขั้นสูง ๑๐ ล้านบาท ลูกหนี้ไม่ได้แนบแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งเจ้าหนี้ยอมรับแล้วมาทำคำร้องขอ และภายหลังจากมีการไต่สวนแล้ว ศาลเห็นว่าลูกหนี้ไม่มีช่องทางให้ฟื้นฟูกิจการ

สำหรับ ๒ คดีที่ศาลเห็นชอบด้วยแผนนั้น ลูกหนี้ทั้งสองคดีไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จตามแผน ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียใจว่าไม่มีคดีใดที่ประสบความสำเร็จสำหรับการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย กฎหมายในส่วนนี้จึงเป็นความล้มเหลวในแง่ของการบังคับใช้และตลอดช่วงระยะเวลาในการร่างกฎหมายในส่วนนี้และในปีแรกนี้

กฎหมายมีผลใช้บังคับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่างโฆษณาว่า มี SMEs จำนวนกว่า ๗,๐๐๐ รายที่มีคุณสมบัติสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมได้

ความผิดพลาดอาจจะเป็นเพราะเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎหมาย หรืออาจจะเป็นเพราะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบปัญหาทางการเงินเหล่านี้ ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลโดยรูปแบบอื่น ในส่วนนี้ไม่มีข้อมูลสาธารณะที่สามารถตรวจสอบได้

ตอนที่ครบรอบ ๕ ปีของการมีผลใช้บังคับในส่วนกระบวนการฟื้นฟูวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมบังคับคดีได้เริ่มกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์และความเหมาะสมของกฎหมายฉบับนี้

ร่างแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดในส่วนกระบวนการฟื้นฟูสำหรับลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นได้เสร็จสิ้นการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕ และได้ส่งไปที่วุฒิสภา โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา จนกระทั่งวาระประชุมของรัฐสภาสิ้นสุดลงเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๖ โดยเนื้อหาหลักของการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

๑. ชื่อหมวดได้ถูกเปลี่ยนแปลงจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นกิจการขนาดย่อม

๒. ลูกหนี้ไม่จำเป็นจะต้องมีลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอีกต่อไป องค์กรธุรกิจใด ๆ รวมทั้งบุคคลธรรมดาที่มีหนี้ภาคธุรกิจที่เกิดจากการดำเนินกิจการสามารถที่จะยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดย่อมได้

๓. ไม่มีเงื่อนไขว่าลูกหนี้จะต้องขึ้นทะเบียนอีกต่อไป ลูกหนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งของรัฐก่อนยื่นคำร้องขอ

๔. มีการลดจำนวนหนี้ขึ้นต่ำสำหรับลูกหนี้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอลงจาก ๒ ล้านบาท เหลือ ๑ ล้านบาท ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพบว่า ร้อยละ ๕๙ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีหนี้ไม่ถึง ๑ ล้านบาท ดังนั้นเงื่อนไขใหม่นี้ยังคงทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

๕. กระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัดเป็นเพียงทางเลือกสำหรับลูกหนี้ที่ยังไม่พร้อมที่จะยื่นแผนฟื้นฟูกิจการในขณะที่มีการยื่นคำร้องขอ ลูกหนี้เหล่านั้นสามารถยื่นแผนฟื้นฟูกิจการได้ภายใน ๓ เดือนหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

๖. ระยะเวลาดำเนินการตามแผนได้ถูกขยายจาก ๓ ปีเป็น ๕ ปี

อย่างไรก็ตาม การเสนอแก้ไขครั้งล่าสุดนี้ก็ยังไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้โดยผู้ประกอบการวิชาชีพในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการแต่อย่างใด

การแก้ไขกฎหมายนี้คงจะเป็นงานสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เพิ่งได้รับการเลือกเข้าไปใหม่ และวุฒิสมาชิกที่ยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ ในการที่จะพิจารณาเกี่ยวกับข้อเสนอที่มีการแก้ไขนี้

ในส่วนกระบวนการฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา นั้น ถ้อยคำดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนแก่ผู้ฟังได้ เนื่องจากลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาที่มีหนี้ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทนั้น สามารถที่ยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการตามกระบวนการฟื้นฟูกิจการสำหรับกิจการขนาดย่อมตามที่มีการขอเสนอแก้ไขแล้ว

ในความเป็นจริงจะยังคงมีลูกหนี้อยู่หนึ่งกลุ่มที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังจากระบบกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย นั่นคือ ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้ทั้งหมดหรือหนี้ส่วนใหญ่ที่เกิดจากการบริโภค ซึ่งลูกหนี้กลุ่มนี้ประสงค์ที่จะเสนอขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือขอประนอมหนี้ต่อเจ้าหนี้ตั้งแต่ตอนเริ่มต้นของกระบวนการล้มละลายด้วยความสมัครใจของตัวเอง

ภายใต้กฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาไม่มีโอกาสที่จะเลือกทั้งการยื่นคำร้องขอให้ตนเองตกเป็นบุคคลล้มละลายและยื่นขอประนอมหนี้ตั้งแต่ตอนเริ่มต้นของคดีเหมือนในประเทศอื่น ๆ ทั้งสองทางเลือกดังกล่าว ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าถึงได้เพราะกฎหมายไม่เปิดโอกาส

ลูกหนี้สามารถเสนอแผนปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือยื่นคำขอประนอมหนี้ได้ภายหลังจากลูกหนี้ได้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายแล้ว คือ ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้วเท่านั้น

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้อยู่ในมาตรา ๔๕-๖๐ ของกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย บทบัญญัติในส่วนนี้เกี่ยวกับการประนอมหนี้ วิธีการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ และรายละเอียดแห่งหลักประกันหรือผู้ค้ำประกัน (ถ้าหากมี) ไม่ได้มีเงื่อนไขเป็นการเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับกำหนดเวลาชำระหนี้ ระยะเวลาดังกล่าวอาจจะสั้นกว่า ๓ ปีหรือยาวกว่า ๕ ปีก็ได้ กฎหมายล้มละลายของประเทศไทยเพียงระบุอย่างกว้างว่า ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ในกรณีที่ลูกหนี้ประสงค์จะขอชำระหนี้ทั้งหมดเพียงบางส่วน ลูกหนี้อาจจะยื่นคำขอประนอมหนี้หรือแผนปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ซึ่งการประนอมหนี้จะมีผลใช้บังคับก็ต่อเมื่อคำขอประนอมหนี้หรือแผนนั้นได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้และได้รับความเห็นชอบจากศาล และไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ลูกหนี้จะต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้ไม่มีประกันและเจ้าหนี้มีประกัน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ข้อเสนอดังกล่าวได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้หรือไม่ หากเจ้าหนี้ไม่พอใจกับข้อเสนอชำระหนี้ของลูกหนี้ เจ้าหนี้ก็มีสิทธิลงมติไม่ยอมรับคำขอประนอมหนี้ได้

	<p>เมื่อพิจารณาเนื้อหากฎหมายดังกล่าวแล้ว ก็จะเห็นได้ว่าการที่ลูกหนี้จะเสนอขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือขอประนอมหนี้ นั้น ได้มีรายละเอียดครบถ้วนอยู่แล้ว สิ่งที่เราจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้ลูกหนี้ที่มีหนี้ที่เกิดจากการบริโภคมีสติที่จะขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของตนเองผ่านการประนอมหนี้หรือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ นั้น ก็เพียงแค่บัญญัติกฎหมายที่จะเปิดโอกาสให้กระบวนการพิจารณานี้ ลูกหนี้สามารถมีสิทธิเลือกใช้ได้ตั้งแต่ตอนเริ่มต้นกระบวนการล้มละลายเท่านั้นเอง</p> <p>โดยสรุป ข้อเสนอขอแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของกิจการขนาดย่อม มีทิศทางเป็นบวก อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขลดจำนวนหนี้ขั้นต่ำ เพื่อให้ลูกหนี้เป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นมีสิทธิที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้ ความช่วยเหลือลูกหนี้ในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนนี้ เข้าไปในกฎหมาย ในท้ายที่สุด ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการบริโภค ยังคงรอคอยระบบกฎหมายล้มละลายที่จะอำนวยความสะดวกให้พวกเขาสามารถยื่นขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือขอประนอมหนี้ด้วยความสมัครใจของลูกหนี้เองตั้งแต่ตอนเริ่มต้นกระบวนการล้มละลาย</p>
Mr. Tadashi Wada	<p>บทนำกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในประเทศญี่ปุ่น</p> <p>ในประเทศญี่ปุ่นมีกระบวนการล้มละลายประเภทฟื้นฟูกิจการอยู่ ๒ รูปแบบหลัก ซึ่งกำกับดูแลโดยศาล แต่ละรูปแบบอยู่ภายใต้กลไกที่แตกต่างกัน ตามกฎหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. Minji Saisei (“การฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง”) ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง (“CRA”) และ ๒. Kaisha Kosei (“การฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล”) ภายใต้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการนิติบุคคล (“RA”) <p>นอกเหนือจากการดำเนินการข้างต้นที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาลแล้ว ยังมีกระบวนการนอกศาล ๒ กระบวนการ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจ (“ADR”) ภายใต้มาตรการพิเศษเพื่อการฟื้นฟูกิจการอุตสาหกรรมและนวัตกรรม และ ๒. กระบวนการโดยสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (“สภานับสนุน SME”) <p>สำหรับกระบวนการฟื้นฟูสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถใช้ Minji Saisei (การฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง) ได้</p> <p>ภาพรวมของแต่ละขั้นตอน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง (Minji Saisei) <p>การฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง เป็นการฟื้นฟูกิจการประเภทที่ให้ลูกหนี้มีอำนาจในการบริหารจัดการ (“DIP”) โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้กำกับดูแล (Kantoku iin)</p>

	<p>และศาล ลูกหนี้ยังคงมีอำนาจในการดำเนินการและฟื้นฟูกิจการของตนต่อไปตามแผนฟื้นฟูที่ได้รับมติและเห็นชอบแล้ว ไม่นานมานี้ มีหลายกรณีที่ศาลตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) แทนการให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการเนื่องจากการบริหารจัดการธุรกิจของลูกหนี้ไม่มีประสิทธิภาพ แนวคิดหลัก คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ (๒) การให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการ (๓) การกำกับดูแลของศาลและผู้กำกับดูแลที่ได้รับการแต่งตั้งจากศาล (Kantoku iin) (๔) ใช้ได้กับกรณีของนิติบุคคลทุกประเภทและบุคคลธรรมดา (ยกเว้นหน่วยงานของรัฐ) (๕) อยู่ภายใต้กฎหมายฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง (Minjisaisei-hou) <p>๒. การฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล (Kaisha Kousei)</p> <p>เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการประเภทหนึ่ง โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) ภายใต้การกำกับดูแลของศาล มีอำนาจจัดการและจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินของบริษัท และพยายามฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นิติบุคคลผ่านการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นิติบุคคลที่ได้รับการอนุมัติ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำการฟื้นฟูกิจการในรูปแบบการให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการมาใช้กับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นิติบุคคล โดยจะแต่งตั้งประธานบริหาร หรือสมาชิกอื่นในคณะกรรมการผู้บริหารของลูกหนี้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แทนที่จะแต่งตั้งบุคคลธรรมดาที่เป็นอิสระจากลูกหนี้เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยมีหลักการสำคัญ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> (๑) เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ (๒) โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แบบดั้งเดิมหรือโดยให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการ (๓) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาลและศาลจะแต่งตั้งผู้กำกับดูแลในกรณีการดำเนินการประเภทให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการ (๔) ใช้ได้ในกรณีของบริษัทที่มีหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น (เช่น a Kabushiki kaisha) (๕) อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการนิติบุคคล (RA) <p>๓. กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจ หรือ ADR Proceedings</p> <p>เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการอีกประเภทหนึ่ง (กระบวนการนอกศาล) อำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างเจ้าหนี้สถาบันการเงินและลูกหนี้ และควบคุมโดยผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการฟื้นฟูกิจการและได้รับการแต่งตั้งจากสมาคมผู้เชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูกิจการแห่งประเทศไทย (Japanese Association of Turnaround Professionals (“JATP”)) ลูกหนี้พยายามฟื้นฟูกิจการโดยการดำเนินการ</p>
--	---

	<p>ตามแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งได้รับความเห็นชอบจากบรรดาเจ้าหนี้ กระบวนการนี้มีหลักการสำคัญ ดังนี้</p> <p>(๑) เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ (๒) เป็นกระบวนการนอกศาล (๓) ควบคุมโดยผู้ไกล่เกลี่ย (๔) เจ้าหนี้กลุ่มเป้าหมายคือเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันทางการเงินเท่านั้น (๕) แผนต้องได้รับความเห็นชอบโดยมีมติเป็นเอกฉันท์ (๖) อยู่ภายใต้มาตรการพิเศษสำหรับการฟื้นฟูกิจการอุตสาหกรรมและนวัตกรรม</p> <p>(๗) กำกับดูแลโดยสมาคมผู้เชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูกิจการแห่งประเทศไทย (JATP)</p> <p>๔. กระบวนการโดยสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SME Support Council</p> <p>เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการอีกประเภทหนึ่ง (กระบวนการนอกศาล) เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่างเจ้าหนี้สถาบันการเงินและลูกหนี้ และควบคุมโดยสมาชิกของสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นหนึ่งในแผนของหอการค้าและอุตสาหกรรมของแต่ละจังหวัด ลูกหนี้พยายามฟื้นฟูกิจการโดยดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการซึ่งได้รับความเห็นชอบจากบรรดาเจ้าหนี้ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้</p> <p>(๑) เป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการ (๒) เป็นกระบวนการนอกศาล (๓) จำกัดเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (๔) ควบคุมโดยสมาชิกสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p> <p>(๕) เจ้าหนี้กลุ่มเป้าหมายคือเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันทางการเงินเท่านั้น (๖) แผนต้องได้รับความเห็นชอบโดยมีมติเป็นเอกฉันท์ (๗) บริหารงานโดยสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p> <p>(๘) บางครั้งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้เชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูกิจการที่ได้รับการยอมรับจากสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p> <p>การเริ่มต้นกระบวนการ</p> <p>๑. การฟื้นฟูกิจการทางแพ่งและการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล</p> <p>(๑) เมื่อมีความเสี่ยงที่เป็นสาเหตุในการเริ่มกระบวนการพิจารณาความล้มละลายประเภทการชำระบัญชีอาจเกิดขึ้น โดยมีเหตุให้สามารถฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ ดังนี้</p>
--	--

	<p>(๑.๑) ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้เมื่อครบกำหนด (Shiharai funo) หรือ</p> <p>(๑.๒) ลูกหนี้มี "ทรัพย์สินขาดดุล" หรือทรัพย์สินสุทธิติดลบ (Saimu-chouka) กล่าวคือ หนี้สินและ/หรือความรับผิดชอบทั้งสิ้นเกินกว่าทรัพย์สินสุทธิ</p> <p>(๒) เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระได้โดยไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินกิจการต่อไป</p> <p>๒. กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจ</p> <p>ลูกหนี้จะต้องมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ลูกหนี้ดำเนินธุรกิจได้ยากเนื่องจากมีหนี้สินมากเกินไปและไม่สามารถฟื้นฟูธุรกิจด้วยตัวเอง</p> <p>(๒) มีความเป็นไปได้ที่จะฟื้นฟูธุรกิจของลูกหนี้ด้วยความช่วยเหลือจากสถาบันการเงิน เนื่องจากลูกหนี้มีทรัพย์สิน เช่น เทคโนโลยี แบรินต์ และทรัพยากรบุคคล และธุรกิจของลูกหนี้มีมูลค่าและยังคงสร้างรายได้จากการดำเนินธุรกิจ</p> <p>(๓) มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดผลเสียต่อธุรกิจ หากลูกหนี้ยื่นคำร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคลหรือกระบวนการฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง</p> <p>(๔) มีความเป็นไปได้ที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้มากกว่าการดำเนินคดีล้มละลาย และ</p> <p>(๕) ตามคำวินิจฉัยของผู้ไกล่เกลี่ย มีความเป็นไปได้ที่ลูกหนี้จะวางแผนฟื้นฟูกิจการที่เหมาะสมแก่ฐานานุรูป</p> <p>๓. กระบวนการโดยสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม</p> <p>หากสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเห็นสมควรให้การสนับสนุนในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการแก่ลูกหนี้ สภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะดำเนินการต่อไป</p> <p>บุคคลที่สามารถยื่นคำร้องขอเริ่มต้นกระบวนการ</p> <p>๑. การฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง</p> <p>(๑) ลูกหนี้</p> <p>(๒) เจ้าหนี้ (เฉพาะในกรณีที่มีความเป็นไปได้ว่ามีเหตุให้สามารถฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้)</p> <p>(๓) ผู้ชำระบัญชี</p> <p>(๔) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Trustee) ต่างประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งภายใต้กระบวนการล้มละลายในต่างประเทศ</p> <p>๒. การฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคล</p> <p>(๑) ลูกหนี้</p> <p>(๒) เจ้าหนี้ในมูลหนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของทุนจดทะเบียนของบริษัทลูกหนี้ (เฉพาะในกรณีที่มีความเป็นไปได้ว่ามีเหตุให้สามารถฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้)</p>
--	--

(๓) ผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในการจดทะเบียนของบริษัทลูกหนี้ทั้งหมด (เฉพาะในกรณีที่มีความเป็นไปได้ว่ามีเหตุให้สามารถฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้)

(๔) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่างประเทศ (เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่างประเทศที่ได้รับการแต่งตั้งภายใต้กระบวนการล้มละลายในต่างประเทศ)

(๕) ผู้ชำระบัญชี (ต้องได้รับมติพิเศษจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น)

(๖) เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายหรือคดีฟื้นฟูกิจการทางแพ่งที่ได้รับอนุญาตจากศาล

๓. การระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจ สามารถยื่นได้โดยลูกหนี้เท่านั้น

๔. กระบวนการโดยสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถยื่นได้โดยลูกหนี้เท่านั้น

ข้อดีและข้อเสียในแต่ละกระบวนการ

๑. กระบวนการฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง มักดำเนินการโดยลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการ กล่าวคือ ลูกหนี้ยังคงมีอำนาจในการบริหารจัดการธุรกิจเอง และลูกหนี้สามารถร่างแผนฟื้นฟูกิจการได้เอง

ข้อดี

(๑) ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการ กล่าวคือ หลักทั่วไป ลูกหนี้มีดุลยพินิจในการดำเนินธุรกิจที่กว้างกว่าในกระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคลที่อำนาจบริหารจัดการเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ศาลแต่งตั้ง

(๒) กระบวนการฟื้นฟูกิจการทางแพ่งใช้เวลาน้อยกว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคล (โดยทั่วไปใช้เวลา ๕ เดือนนับตั้งแต่การยื่นคำร้องขอจนถึงการเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ)

(๓) แผนฟื้นฟูกิจการจะต้องได้รับการเห็นชอบโดยผู้มีส่วนได้เสียข้างมาก ดังนั้น ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องได้รับการเห็นชอบจากเจ้าหนี้ทุกราย

ข้อเสีย

(๑) ทรัพย์หลักประกันอาจถูกบังคับคดีเป็น “สิทธิแยกต่างหาก” (ในฐานะ “บุริมสิทธิ”) นอกกระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยมีข้อจำกัดบางประการ

(๒) การเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการต้องประกอบด้วย

(๒.๑) ความยินยอมตามมติของผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงข้างมาก (นับจำนวนคน) และ

(๒.๒) ความยินยอมของผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงซึ่งถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด (สิทธิออกเสียงเป็นไปตามจำนวนคำขอรับชำระหนี้ที่เจ้าหนี้ยื่นและลูกหนี้อนุมัติ)

(๓) การปฏิบัติต่อเจ้าหนี้ทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน โดยหลักการทั่วไปพระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการทางแพ่งกำหนดให้เจ้าหนี้ทุกรายต้องได้รับการปฏิบัติ

โดยเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า เจ้าหนี้การค้าจะถูกบังคับให้ลดมูลหนี้ลงตามแผนการฟื้นฟูกิจการ ผลที่เกิดขึ้นคือ มูลค่าของกิจการอาจได้รับผลกระทบเนื่องจากบางครั้งเจ้าหนี้การค้าอาจปฏิเสธที่จะดำเนินกิจการกับลูกหนี้ต่อไป

๒. กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล เหมาะสำหรับลูกหนี้ที่ได้จำนำหรือจำนองทรัพย์สินสำคัญเอาไว้เป็นหลักประกันหรือในกรณีที่มีการขอรับชำระหนี้ที่มีประกันจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากหนี้มีประกันผูกพันตามกระบวนการฟื้นฟูกิจการ และไม่สามารถบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันได้ นอกจากถูกกำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ

ในอดีตกระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคลมีความเคร่งครัดและซับซ้อนกว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง ดังนั้น กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคลจึงใช้เวลานานกว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการทางแพ่ง อย่างไรก็ตาม ศาลประจำกรุงโตเกียวได้นำรูปแบบการฟื้นฟูกิจการที่ให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการมาใช้บังคับกับการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคล เพื่อให้กระบวนการมีความสะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้น ลูกหนี้จำนวนมากได้ร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการในรูปแบบที่ให้ลูกหนี้มีอำนาจบริหารจัดการ (ซึ่งศาลอาจยกคำขอดังกล่าวในกรณี เช่น ผู้บริหารของบริษัทลูกหนี้เคยมีการประพฤติมิชอบ)

ข้อดี

- (๑) คำขอรับชำระหนี้ที่มีหลักประกันถูกผูกมัดตามแผน
- (๒) เจ้าหนี้มีประกันไม่สามารถบังคับหลักประกันของตนได้เนื่องจากคำขอรับชำระหนี้ที่มีหลักประกันผูกมัดตามแผนฟื้นฟูกิจการ
- (๓) ต้องได้รับชำระหนี้ตามที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนด
- (๔) การเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ต้องการเพียงเสียงข้างมากของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของคำขอรับชำระหนี้ที่ถูกจัดอยู่ในประเภท “คำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ” ไม่มีข้อกำหนดการนับจำนวนรายเจ้าหนี้
- (๕) แผนฟื้นฟูจะต้องได้รับการเห็นชอบตามหลักเสียงข้างมาก ดังนั้นลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ทุกราย

ข้อเสีย

- (๑) ระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น
- (๒) ข้อกำหนดที่ยืดหยุ่นน้อยกว่า
- (๓) ฝ่ายบริหารของบริษัทลูกหนี้อาจสูญเสียการควบคุมบริษัท
- (๔) หากศาลใช้วิธีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แบบดั้งเดิมเข้ามาดำเนินการ
- (๕) การปฏิบัติต่อเจ้าหนี้ทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ตามหลักการทั่วไป พระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการทางแพ่งกำหนดให้ต้องปฏิบัติต่อเจ้าหนี้ทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า เจ้าหนี้การค้าจะถูกบังคับให้ลดมูลหนี้ลง

ตามแผนการฟื้นฟูกิจการ ผลที่เกิดขึ้นคือมูลค่าของกิจการอาจได้รับผลกระทบเนื่องจาก บางครั้งเจ้าหนี้การค้าอาจปฏิเสธที่จะดำเนินกิจการกับลูกหนี้ต่อไป

๓. กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจ โดยหลักเป็น ข้อตกลงหลักระหว่างบริษัทลูกหนี้และเจ้าหนี้สถาบันการเงิน และมักจะ ไม่รวมถึงเจ้าหนี้ การค้าและเจ้าหนี้อื่น ๆ

ลูกหนี้ในกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจ อาจดำเนินการ ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้รายอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงินที่เข้าร่วมกระบวนการระงับข้อพิพาท ทางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจต่อไป จึงเหมาะสำหรับลูกหนี้ที่ต้องการชำระหนี้เต็มจำนวน นอกเหนือจากหนี้ของเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงิน

ในการนำแผนฟื้นฟูธุรกิจมาใช้ แผนดังกล่าวต้องได้รับการเห็นชอบจากเจ้าหนี้ สถาบันการเงินทุกแห่งที่เข้าร่วมกระบวนการ นอกจากนี้ การพักชำระหนี้ที่ระบุไว้ในคำบอกกล่าวต่อเจ้าหนี้ ไม่มีผลผูกพันจนกว่าจะได้รับการเห็นชอบอย่างเป็นทางการ จากเจ้าหนี้ที่เข้าร่วมกระบวนการ

ข้อดี

(๑) ลูกหนี้สามารถรักษามูลค่าของกิจการได้ในระดับหนึ่งโดยการจ่ายเงิน ให้เจ้าหนี้การค้าอย่างต่อเนื่อง

(๒) การระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจใช้เวลาน้อยกว่า การดำเนินการฟื้นฟูกิจการทางแพ่งและการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล

(๓) เนื่องจากการเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟู ธุรกิจของลูกหนี้ไม่ได้เป็นกระบวนการที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ ลูกหนี้สามารถ หลีกเลี่ยงความเสียหายด้านชื่อเสียงได้

ข้อเสีย

(๑) การระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจไม่มีผลเป็นการผูกมัด

(๒) ต้องได้รับการเห็นชอบที่เป็นเอกฉันท์จากเจ้าหนี้ที่เข้าร่วมกระบวนการ

(๓) ไม่สามารถผูกพันต่อสิทธิเรียกร้องในหุ้นกู้สาธารณะ

(๔) มีค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินการสูงเมื่อเทียบกับกระบวนการ โดยสภาเพื่อการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงเป็นสาเหตุที่วิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมไม่สามารถเลือกใช้กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือก เพื่อการฟื้นฟูธุรกิจได้ในบางครั้ง

(๕) มีกระบวนการที่เคร่งครัดเนื่องจากอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ผู้ให้บริการใกล้เคียงแห่งกระบวนการระงับข้อพิพาทซึ่งเป็นทนายความและผู้สอบบัญชี ที่เชี่ยวชาญในการฟื้นฟูธุรกิจซึ่งจะทำการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบริษัทลูกหนี้

(๖) กระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจใช้ระยะเวลา ดำเนินการน้อยกว่ากระบวนการโดยสภาสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

และมักจะกำหนดให้มีการจัดเตรียมแผนการฟื้นฟูกิจการในช่วงเริ่มต้นกระบวนการ จึงเป็นกระบวนการที่มีความยุ่งยาก

๔. กระบวนการโดยสภาเพื่อให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยหลักเป็นข้อตกลงระหว่างลูกหนี้นิติบุคคลและเจ้าหนี้สถาบันการเงิน และโดยปกติแล้วไม่ต้องการการมีส่วนร่วมของเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น ๆ

ลูกหนี้ในกระบวนการโดยสภาสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อาจดำเนินการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหนี้สถาบันการเงินที่เข้าร่วมกระบวนการได้ ซึ่งกระบวนการนี้เหมาะสำหรับลูกหนี้ที่ต้องการชำระหนี้เต็มจำนวนแก่เจ้าหนี้นอกเหนือจากสถาบันการเงิน นอกจากนี้ กระบวนการนี้ใช้บังคับกับลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเท่านั้น

แผนฟื้นฟูธุรกิจต้องได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการจากสถาบันการเงินทุกแห่งที่เข้าร่วมกระบวนการโดยสภาสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกจากนี้ การพักชำระหนี้ที่ระบุไว้ในคำบอกกล่าวต่อเจ้าหนี้จะไม่มีผลผูกพันจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการจากเจ้าหนี้ที่เข้าร่วมกระบวนการ

ข้อดี

(๑) ลูกหนี้สามารถรักษามูลค่าของกิจการเอาไว้ได้ในระดับหนึ่งผ่านการชำระหนี้ให้เจ้าหนี้การค้าอย่างต่อเนื่อง

(๒) เนื่องจากการเข้าสู่กระบวนการโดยสภาสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของลูกหนี้ ไม่ใช่กระบวนการที่ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ ลูกหนี้สามารถหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อชื่อเสียงได้

ข้อเสีย

(๑) กระบวนการนี้ไม่ได้มีผลเป็นการผูกมัด

(๒) ต้องได้รับการเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากเจ้าหนี้ที่เข้าร่วมกระบวนการ

(๓) ไม่สามารถผูกพันสิทธิเรียกร้องในหุ้นกู้สาธารณะ

(๔) เพื่อการรักษาความลับของลูกหนี้ มีลูกจ้างของลูกหนี้บางคนเท่านั้นที่ทราบเกี่ยวกับกระบวนการนอกศาลนี้ ในการนี้ อาจเป็นการยากที่จะทำให้เกิดการปรับโครงสร้างพื้นฐานภายในบริษัทลูกหนี้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของลูกจ้างของลูกหนี้

การเลือกกระบวนการ

๑. ลูกหนี้มักจะพยายามเลือกกระบวนการนอกศาลเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายต่อมูลค่าของกิจการโดยมุ่งเน้นไปที่การเจรจากับเจ้าหนี้สถาบันการเงิน

๒. สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กระบวนการโดยสภาสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นที่นิยมมากกว่า เนื่องจากค่าใช้จ่ายของกระบวนการระบุข้อพิพาททางเลือกเพื่อการฟื้นฟูธุรกิจนั้นสูงกว่า

	<p>๓. หากลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูธุรกิจได้นอกจากจะได้รับการปลดหนี้จากเจ้าหนี้การค้า ลูกหนี้จำเป็นต้องยกเลิกกระบวนการนอกศาลและยื่นคำร้องเข้าสู่กระบวนการขอฟื้นฟูกิจการทางแพ่งหรือกระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล</p> <p>๔. โดยทั่วไปแล้ว ลูกหนี้มักจะเลือกการฟื้นฟูกิจการทางแพ่งเพราะลูกหนี้ยังสามารถมีอำนาจบริหารจัดการต่อไปได้ แต่ลูกหนี้ที่มีทรัพย์สินหลักประกันจำนวนมากมักจะเลือกการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคล</p> <p>๕. ในกรณีที่เจ้าหนี้ฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าหนี้มักเลือกการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้นิติบุคคลและให้ศาลแต่งตั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้มีอำนาจบริหารจัดการแทนลูกหนี้</p>
<p>ศาสตราจารย์ Xu Yangguang</p>	<p>การล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย (SMEs) เป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายการล้มละลายอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ด้วยความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย จึงได้ตรากฎระเบียบพิเศษสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยรวมเข้าไว้ในกฎหมายล้มละลายเพื่อแก้ไขปัญหา ในมุมมองของผู้อภิปราย สิ่งนี้แสดงถึงความก้าวหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายสากล</p> <p>แนวทางของกระบวนการนิติบัญญัติ</p> <p>การศึกษากฎหมายแม่แบบระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของคณะกรรมการสิทธิประชาชาติว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ (UNCITRAL) สำหรับคำแนะนำในการร่างกฎหมายล้มละลายสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยอยู่ในส่วนที่ ๕ ของคำแนะนำในการร่างกฎหมายล้มละลายของ UNCITRAL (UNCITRAL Legislative Guide on Insolvency Law) ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ธนาคารโลกได้จัดทำรายงานการช่วยเหลือผู้ประกอบการและกิจการ ซึ่งคำแนะนำสำหรับการรับมือกับคดีล้มละลายของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (Saving Entrepreneurs, Saving Businesses: Recommendations for Dealing with MSME Insolvency) โดยศาสตราจารย์ Jason Kilborn หนึ่งในผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ได้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดทำหลักของรายงานนี้ และเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ธนาคารโลกได้เผยแพร่บันทึกแนวความคิดการประเมินบรรยากาศของการดำเนินธุรกิจและการลงทุน (BEE) ฉบับล่าสุด ซึ่งระบุให้กระบวนการเฉพาะสำหรับการล้มละลายของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยเป็นตัวชี้วัดหลักในเรื่องการล้มละลายทางธุรกิจ (Business Insolvency) ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของตัวชี้วัดรอง (คุณภาพของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการล้มละลาย) โดยการประเมินว่ามีกระบวนการพิเศษสำหรับการชำระบัญชีหรือการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย (MSEs) หรือไม่</p>

สหรัฐอเมริกาได้ตราพระราชบัญญัติการฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดย่อม (Small Business Reorganization Act) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งรวมอยู่ในบทย่อยที่ ๕ ภายใต้บทที่ ๑๑ ของการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แห่งประมวลกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา (U.S. Bankruptcy Code) และบทบัญญัติเฉพาะสำหรับกระบวนการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยได้ถูกนำมาใช้ในประเทศต่าง ๆ เช่น เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น รวมไปถึงประเทศอื่น ๆ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย ที่กำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายของกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย อันเป็นผลเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งอยู่ระหว่างการค้นคว้าหาการล้มละลายที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้กลุ่มนี้ให้มากยิ่งขึ้น

แนวปฏิบัติของสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายปัจจุบันที่ใช้บังคับกับกระบวนการล้มละลายในสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ กฎหมายล้มละลายลูกหนี้วิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นไปตามกลไกตลาดและอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย โดยเน้นที่การรับรองการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อองค์ธุรกิจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลาย ซึ่งไม่มีการกำหนดกระบวนการที่แตกต่างกันโดยใช้ประเภทหรือขนาดขององค์กรเป็นเกณฑ์ และระบบการฟื้นฟูกิจการมีผลบังคับใช้กับองค์กรธุรกิจทุกรูปแบบ

การตรากฎหมายฉบับนี้มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือวิสาหกิจต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญกับภาวะใกล้ล้มละลาย และอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาหนี้และความน่าเชื่อถือทางสถานะการเงินอย่างเท่าเทียมกันในช่วง ๑๖ ปีที่ผ่านมา สาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังสรุปบทเรียนและประสบการณ์ที่ได้รับ โดยมุ่งเน้นที่การจัดการกับความท้าทายอันมีลักษณะเฉพาะที่เกิดจากการล้มละลายของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย

เป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมโดยส่วนใหญ่มีรัฐเป็นเจ้าของกิจการ อย่างไรก็ตาม ธุรกิจของภาคเอกชนรวมทั้งวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยยังคงครองตลาดอยู่เป็นจำนวนมาก จากสถิติของสำนักงานควบคุมการตลาดทั่วไปแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (General Administration of Market Supervision) เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๕ จำนวนนิติบุคคลในตลาดทั้งหมดมีสูงถึง ๑๗๐ ล้านราย โดยมีวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยคิดเป็น ๕๐ ล้านราย และธุรกิจส่วนบุคคลของครัวเรือนมีสูงถึง ๑๑๔ ล้านราย คิดเป็นประมาณร้อยละ ๙๐ ของจำนวนนิติบุคคลในตลาดโดยรวม ซึ่งจะช่วยผลักดันโอกาสการจ้างงานให้กับบุคคลมากกว่า ๓๐๐ ล้านคน

วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยมีบทบาทสำคัญในการจ้างงานและรักษาเสถียรภาพทางสังคมด้วยค่าใช้จ่ายในการเริ่มต้นและการจัดการที่ไม่สูง รวมถึงมีความสามารถในการปรับตัวตามตลาดที่สูง วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยจึงมี

ข้อได้เปรียบที่เหนือกว่านิติบุคคลขนาดใหญ่ นอกจากนี้ วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีกำลังเติบโต ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางสังคมอย่างต่อเนื่อง

วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมติดภูมิภาค ซึ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดทั้งกับตลาดและผู้ให้บริการ มีบทบาทในการแข่งขันทางตลาดสูง โดยทำหน้าที่เป็นปัจจัยหลักของการตลาดและสร้างรากฐานให้แก่ระบบเศรษฐกิจระดับจุลภาค ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา กลุ่มเศรษฐกิจตลาดกลางคืนในเมือง กลุ่มบริษัทข้ามชาติระดับจุลภาค กลุ่มผลิตภัณฑ์เฉพาะทาง กลุ่มการท่องเที่ยวในเทศมณฑล รวมถึงการท่องเที่ยวระยะสั้น ได้กลายเป็นภาคธุรกิจที่มีพลวัตมากที่สุดของระบบเศรษฐกิจ โดยมีจำนวนร้านค้าและยอดรายได้ที่เติบโตอย่างทวีคูณ

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ยกเลิกข้อจำกัดการเดินทางทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ COVID-19 แล้ว ยินดีต้อนรับเพื่อนต่างชาติทุกท่านที่ต้องการเดินทางมาเยี่ยมเยือน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้อภิปรายขอใช้โอกาสนี้ แนะนำงานกิจกรรมที่มีชื่อเสียงบนโลกออนไลน์ ๓ งานที่จัดขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วง ๖ เดือนที่ผ่านมา

๑. การแข่งขันบาสเก็ตบอลระดับรากหญ้าที่รู้จักกันในชื่อ Village BA (BA 村 คล้ายกับ NBA) ซึ่งเพิ่งสิ้นสุดในเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ ณ มณฑลกุ้ยโจว การแข่งขันที่บ้านที่ไม่เหมือนใครนี้ จัดขึ้นที่ลานทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งจัดและมีส่วนร่วมโดยชาวบ้านเป็นหลัก รูปแบบที่เรียบง่ายของกีฬานี้เพิ่มความน่าหลงใหลและความสำคัญที่แตกต่างให้กับกิจกรรมนี้

๒. บาร์บีคิวจิวปั๋ว แห่งมณฑลซานตง (Shandong Zibo Barbecue) (淄博 烧烤) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างล้นหลามตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๕ และยังคงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศจำนวนมากให้เข้าร่วมกิจกรรม

๓. รายการแข่งขันฟุตบอลแห่งหมู่บ้าน Heimei (和美 แปลว่า ความกลมกลืน และสวยงาม) (คล้ายกับซูเปอร์ลีกระดับประเทศ) เริ่มขึ้นที่อำเภอหรงเจียง มณฑลกุ้ยโจว ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศที่กระตือรือร้นในการร่วมเป็นสักขีพยานและเข้าร่วมการแข่งขันอันทรงเกียรตินี้

งานกิจกรรมท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งสามงานนี้ ได้รับความสนใจจากสื่อทั้งในและต่างประเทศ เป็นการกระตุ้นทำให้เกิดวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยหลายพันแห่ง แสดงให้เห็นถึงการเติบโตอย่างเป็นพลวัต ทั้งที่โครงสร้างการกำกับดูแลของวิสาหกิจเหล่านี้ค่อนข้างเป็นระบบระเบียบน้อยกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่และขนาดกลาง ดังนั้น วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยจึงมีความสามารถจำกัดในการป้องกันและรับมือกับความเสี่ยง ทำให้จำเป็นต้องได้รับการบรรเทาและป้องกันอย่างเร่งด่วนจากกระบวนการล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายของสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ได้ออกแบบบทบัญญัติพิเศษสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐประชาชนจีน

สนับสนุนการแยกความซับซ้อนและความเรียบง่าย (繁简分流) ตามลักษณะของคดี ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนั้นในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เมืองเวินโจวที่มีชื่อเสียงในมณฑลเจ้อเจียงจึงได้ริเริ่มการปฏิรูปการพิจารณาคดีล้มละลายอย่างง่ายสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ซึ่งประกอบด้วยการลดระยะเวลาการพิจารณาคดี การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีให้มีความกระชับ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นต้น การปฏิรูปเหล่านี้ ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายที่มีอยู่ และไม่ละเมิดสิทธิและผลประโยชน์ตามกฎหมายของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ขณะนี้ ได้มีการดำเนินการสำรวจระบบตุลาการทั่วประเทศเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการล้มละลายสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยในระดับที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งการดำเนินการนี้เป็นไปอย่างเป็นระบบภายใต้กรอบการส่งเสริมการจัดตั้งสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงคำแนะนำในการร่างกฎหมายของ UNCITRAL และรายงานของธนาคารโลก

เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๕ ศาลประชาชนสูงสุดได้ประกาศ "คำแนะนำสำหรับการเพิ่มบทบาทตุลาการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยอย่างเต็มที่" และเผยแพร่คดีทั่วไป ๑๕ คดี รวมทั้งกลไกที่เป็นนวัตกรรมของศาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย ศาลฎีกา กำหนดอย่างชัดเจนว่า

๑. ทุกชั้นศาลต้องแนะนำคู่ความให้ประนีประนอมยอมความเพื่อลดหนี้และพักชำระหนี้ในกระบวนการบังคับคดีสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาภาระหนี้และกลับมาประกอบกิจการได้ตามกฎหมาย

๒. สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย แต่มีมูลค่ากิจการที่สามารถดำเนินการได้ ทุกชั้นศาลต้องให้คำแนะนำโดยตรงในการแก้ไขวิกฤตหนี้สินของกิจการอย่างครอบคลุมผ่านการฟื้นฟูกิจการในกระบวนการล้มละลาย การประนีประนอม และวิธีการอื่น ๆ รวมทั้งการชำระหนี้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม และเป็นลำดับ เพื่อให้กิจการได้เริ่มต้นใหม่

ในเดือนเมษายน ๒๕๖๕ ศาลล้มละลายแห่งกรุงปักกิ่งได้ออก "มาตรการสำหรับการฟื้นฟูกิจการอย่างรวดเร็วของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย (สำหรับทดลองใช้)" โดยมีบทบัญญัติ ๒ ข้อที่ควรพิจารณา

๑. มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้ลงทุนของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อยตัดสินใจจะลงทุนด้วยเงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา หุ่นสามัญของบริษัท เป็นต้น หรือตัดสินใจลงทุนด้วยทรัพยากรทางธุรกิจ ความสามารถทางวิชาชีพ ฯลฯ ต่อไป เพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ต้องมี การร่างแผนการฟื้นฟูกิจการเพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิบางส่วนหรือทั้งหมดของผู้มีส่วนได้เสีย

๒. มาตรา ๒๗ เมื่อผู้สนับสนุนทางการเงิน ผู้รับมอบอำนาจทางกฎหมาย ผู้มีอำนาจบริหารตามความเป็นจริง และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย รวมถึงสมาชิกในครอบครัว ได้ให้การประกันหนี้ของลูกหนี้ วิสาหกิจ หลังจากได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกันและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ร่างแผนฟื้นฟูกิจการอาจจัดให้มีการชำระหนี้ที่ค้ำประกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องในมูลหนี้นั้นและมีแผนการชดเชย

ในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ ศาลล้มละลายแห่งเมืองเซียงไฮ้ได้ประกาศ "แผนปฏิบัติการในการจัดการคดีล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ให้มีประสิทธิภาพตามกฎหมาย" ซึ่งพยายามที่จะปรับกระบวนการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการล้มละลาย และเน้นย้ำว่าการพิจารณาคดีล้มละลายควรมีบทบาทอย่างเต็มที่ในการ "ช่วยเหลือเชิงรุก" และ "การชำระบัญชีอย่างรวดเร็ว" บทบัญญัติที่ควรพิจารณามีดังต่อไปนี้

๑. สำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยในกระบวนการล้มละลายโดยชำระบัญชีมีเป้าหมาย คือ ดำเนินกระบวนการล้มละลายให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน เพื่อส่งเสริมการชำระบัญชีอย่างรวดเร็วของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยและสามารถประนอมหนี้ได้โดยเร็วที่สุด

๒. เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการลงมติ เพื่อกระตุ้นให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิของตนในเวลาที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการสื่อสารและการให้คำปรึกษาหลายช่องทางและยืดหยุ่น ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ สนับสนุนความเป็นอิสระของเจ้าหนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และบังคับใช้หลักเกณฑ์ที่ว่า การลงมติล่าช้าหรือการไม่ออกเสียงถือเป็น การลงมติเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายและส่งเสริมการดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ทดลองใช้กลไกการระงับข้อพิพาทสำหรับวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลายที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น หอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม และสถาบันอนุญาโตตุลาการ ส่งเสริมให้ลูกหนี้สามารถติดต่อประสานงานและสามารถเจรจากับเจ้าหนี้ทุกรายเพื่อประนอมหนี้ได้อย่างราบรื่น

๔. ศึกษาการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียในวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ในด้านหนึ่ง คือ การพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงลักษณะการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย อันรวมถึงการสำรวจวิธีการร่วมกันบริหารจัดการหนี้ส่วนตัวของผู้ประกอบการ การเคารพหลักความเป็นอิสระและการจำหน่ายสิทธิของผู้ถือหุ้น และการรับมือกับการค้ำประกันโดยผู้มีอำนาจจัดการที่แท้จริง นักลงทุน ผู้ปฏิบัติงาน และสมาชิกในครอบครัว สำหรับหนี้ของลูกหนี้วิสาหกิจในกระบวนการล้มละลายนั้น เพื่อเป็นการต่อลมหายใจให้ผู้ประกอบการที่ "ซื่อสัตย์แต่โชคร้าย" ส่งเสริมการจัดตั้งธุรกิจ และส่งเสริมการดำเนินงานของกิจการขนาดย่อม ในทางกลับกัน คือ

การพิจารณากลไกการรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของนักลงทุน (เจ้าหนี้) ผู้สนับสนุนลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยอย่างเต็มที่ หากนักลงทุน (เจ้าหนี้) ผู้สนับสนุนลูกหนี้สัญญาว่าจะยังคงลงทุนด้วยทรัพย์สินทั้งที่เป็นเงินและไม่ใช่งาน ทรัพย์สินทางธุรกิจ หรือการจัดหาผู้เชี่ยวชาญต่อไป และเมื่อลูกหนี้มีรายได้ในอนาคตเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ภายในกำหนดระยะเวลาได้ พวกเขาอาจตกลงรักษาสถิติประโยชน์ของตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

สิ่งที่มุ่งเน้นในการนิติบัญญัติ

การปฏิรูปและสำรวจกระบวนการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยในกรุงเทพฯ นครเชียงใหม่ และมณฑลลาวตุง กลายเป็นจุดอ้างอิงที่สำคัญสำหรับการแก้ไขกฎหมายล้มละลายของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจในสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างต่อเนื่อง ผู้อภิปรายในฐานะสมาชิกของคณะทำงานแก้ไขกฎหมายล้มละลายได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลายลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจ สถานิติบัญญัติมีเป้าหมายที่จะรวมบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจ ฉบับแก้ไขนี้ โดยมีบทบัญญัติพิเศษเกี่ยวกับการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย และรวมเอาบทบัญญัติที่มีลักษณะเฉพาะเมื่อเทียบกับบทบัญญัติการล้มละลายของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่และขนาดกลาง โดยเฉพาะในแง่ของระยะเวลาการดำเนินกระบวนการพิจารณา การประกาศ และกระบวนการการแจ้งเตือน ตลอดจนวิธีการจำหน่ายทรัพย์สิน

อย่างไรก็ตาม ในการร่างกฎหมายจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทั้ง ๓ ประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การลงมติให้ความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้ จากการวิจัยของผู้อภิปราย การประชุมเจ้าหนี้อาจไม่ใช่เงื่อนไขบังคับที่เหมาะสมในการดำเนินการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ในแง่หนึ่ง เจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกันอาจไม่เต็มใจที่จะลงทุนเวลาและความพยายามมากขึ้นในการเข้าร่วมกระบวนการล้มละลาย ส่งผลให้การประชุมเจ้าหนี้มักไม่ได้ช้อยู่ดี ในทางกลับกัน มูลหนี้ของเจ้าหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยนั้น ค่อนข้างเรียบง่ายหรือตรงไปตรงมา และการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในกระบวนการล้มละลายก็ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทบทวนถึงความจำเป็นในการกำหนดให้การนัดประชุมเจ้าหนี้เป็นเงื่อนไขบังคับในกระบวนการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ซึ่งผู้อภิปรายเห็นว่าควรหลีกเลี่ยงการตั้งกรรมการเจ้าหนี้และการจัดการประชุมเจ้าหนี้ในกระบวนการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย เว้นแต่เห็นว่ามี ความจำเป็น ในกรณีที่ต้องใช้การออกเสียงลงมติ สามารถใช้กลไกการตั้งกรรมการเจ้าหนี้เพื่อแก้ปัญหาเจ้าหนี้ที่เข้าร่วมการประชุมเจ้าหนี้ไม่เพียงพอได้ ทั้งนี้ กลไกการลงมติให้ความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้ อาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์

ของบรรดาเจ้าหนี้ได้ จึงเห็นควรให้คงไว้ซึ่งกลไกการลงมติให้ความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้สำหรับบางกรณีเท่านั้น นอกจากนี้ สิ่งสำคัญคือต้องสร้างกลไกในการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดบทลงโทษหรือมาตรการสำหรับการละเมิดใด ๆ ด้วย

๒. ฝ่ายนิติบัญญัติควรให้ความสำคัญกับการตรากฎหมายเพื่อรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของนักลงทุน (เจ้าหนี้) ผู้สนับสนุนลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย การรักษาสิทธิและผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความมั่นใจในความเป็นเจ้าของและการดำเนินงานที่เป็นเอกภาพในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งการฟื้นฟูกิจการของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย โดยหลักคือการพักชำระหนี้ และขยายระยะเวลาในการชำระบัญชี แต่โดยปกติแล้วจะไม่เปลี่ยนผู้บริหารลูกหนี้ เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่อาจนำหลัก Absolute Priority ซึ่งกำหนดให้เจ้าหนี้ที่มีลำดับสูงกว่าต้องได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนก่อน เจ้าหนี้ในลำดับรองลงมาจึงจะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของนิติบุคคลขนาดใหญ่มาบังคับใช้อย่างเคร่งครัดกับการฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยได้ จึงมีความจำเป็นต้องนำหลัก Relative Priority ซึ่งจัดลำดับความสำคัญตามสัดส่วนมาใช้พิจารณาเป็นพื้นฐานในการฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยแทน เพื่อรักษาผลประโยชน์ของนักลงทุน (เจ้าหนี้) ผู้สนับสนุนลูกหนี้ ทั้งนี้ การนำหลักการจัดลำดับความสำคัญตามสัดส่วนมาใช้ในการฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยจำเป็นต้องมีการตัดสินใจอย่างรอบด้านโดยพิจารณาจากปัจจัย ดังนี้

(๑) จำเป็นต้องมีการประเมินความสำคัญของนักลงทุน (เจ้าหนี้) ผู้สนับสนุนลูกหนี้ดั้งเดิมก่อนจะปรับใช้หลักการจัดลำดับความสำคัญตามสัดส่วน ซึ่งรวมถึงการประเมิน "มูลค่าการอยู่รอด" พิจารณาและตัดสินใจอย่างรอบคอบโดยศาล

(๒) หลักการสำคัญต่อมา คือ การพิสูจน์ถึงความสุจริตของนักลงทุน ผู้สนับสนุนลูกหนี้และความเต็มใจที่จะช่วยเหลือ

(๓) ศาลหรือผู้ปฏิบัติงานคดีล้มละลายควรกำหนดเงื่อนไขและขอบเขตการบังคับใช้หลักการรักษาไว้ซึ่งสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งควรได้รับการระบุไว้และรวมถึงเป็นผู้กำกับดูแล

๓. การยกเว้นหนี้สำหรับผู้ประกอบกิจการ (เจ้าของธุรกิจ) เนื่องจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยมักจะใช้ทรัพย์สินส่วนบุคคลของตนเพื่อการดำเนินกิจการ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางที่ครอบคลุมเพื่อแก้ไขปัญหาการปะปนและรวมกันระหว่างหนี้สินส่วนบุคคลของผู้ประกอบการและหนี้สินของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยในกระบวนการล้มละลาย ในบันทึกการประเมิน B-READY ของธนาคารโลกระบุว่า หลักการปลดหนี้เป็นมาตรการปกป้องให้แก่ลูกหนี้ผู้สุจริตเป็นหลักสำคัญในการประเมินบทบัญญัติพิเศษสำหรับกระบวนการล้มละลายลูกหนี้วิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อย ปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาชนจีนยังไม่มีบทบัญญัติ

	<p>สำหรับกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นความท้าทายในการจัดหาวิธีดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการส่งเสริมการตรากฎหมายว่าด้วยกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดา</p> <p>กระบวนการล้มละลายของวิสาหกิจขนาดย่อมและรายย่อยมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยกระบวนการล้มละลายของนิติบุคคล และกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดามีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งผู้อภิปรายตั้งตารอที่จะร่วมมือกับผู้เข้าร่วมการประชุมเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของกระบวนการล้มละลายในภาพรวมต่อไป</p>
<p>ศาสตราจารย์ Dr. Rodrigo Rodriguez</p>	<p>การล้มละลายของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสมาพันธรัฐสวิส</p> <p>สมาพันธรัฐสวิสใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป จึงไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของสหภาพยุโรป โดยยังคงใช้บังคับพระราชบัญญัติการบังคับชำระหนี้และการล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>กระบวนการล้มละลายของสมาพันธรัฐสวิสเป็นการดำเนินการโดยรัฐแบ่งเป็น ๓ ด้าน ได้แก่</p> <p>๑. กระบวนการล้มละลายแบบทั่วไป (Ordinary bankruptcy proceedings) (มาตรา ๑๙๗ - ๒๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการบังคับชำระหนี้และการล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๔๑)</p> <p>กระบวนการล้มละลายเต็มรูปแบบอยู่ในหมวดหมู่ของกระบวนการล้มละลายแบบทั่วไป ตามมาตรา ๑๙๗ - ๒๙๒ แห่งพระราชบัญญัติการบังคับชำระหนี้และการล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๔๑ จะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมากกว่า ๕๐,๐๐๐ ฟรังก์สวิส โดยครอบคลุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการล้มละลาย เช่น ค่าธรรมเนียมทางกฎหมาย ค่าธรรมเนียมศาล และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ซึ่งลูกหนี้และเจ้าหนี้จะต้องตระหนักถึงค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้เมื่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลายแบบทั่วไปในสมาพันธรัฐสวิส</p> <p>๒. กระบวนการล้มละลายแบบง่าย (Simplified bankruptcy proceedings) (มาตรา ๒๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการบังคับชำระหนี้และการล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๔๑)</p> <p>กระบวนการล้มละลายแบบง่ายจะเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่เพียงพอชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการล้มละลายแบบทั่วไป การดำเนินการล้มละลายแบบง่ายนี้จะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการประมาณ ๒,๐๐๐ ฟรังก์สวิส</p> <p>ภายใต้กระบวนการล้มละลายแบบง่าย บทบาทของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Bankruptcy Administrator) จะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ไม่มีการตั้งกรรมการเจ้าหนี้โดยเจ้าหนี้อาจร้องขอให้ดำเนินการล้มละลายแบบทั่วไปได้ โดยวางเงินเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการชำระบัญชีให้กับลูกหนี้</p>

	<p>๓. การสิ้นสุดกระบวนการล้มละลาย (Discontinued bankruptcy proceedings) (มาตรา ๒๓๐a แห่งพระราชบัญญัติการบังคับชำระหนี้และการล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๑)</p> <p>เงินที่ได้รับจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินในการชำระบัญชีและแบ่งให้กับเจ้าหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้ในช่วงท้ายของกระบวนการชำระบัญชีแล้ว กระบวนการล้มละลายจึงจะสิ้นสุดลง</p> <p>เมื่อกล่าวถึงกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในสภาพรัฐสวัสดิจะเกี่ยวข้องกับกิจการขนาดใหญ่มากกว่ากิจการขนาดย่อมและขนาดกลาง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเงินทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ปัจจุบัน สภาพรัฐสวัสดิอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายว่าด้วยกระบวนการฟื้นฟูกิจการอย่างง่าย หากได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนสาธารณะก็อาจจะช่วยในการพักชำระหนี้ของลูกหนี้ ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อลูกหนี้และเจ้าหนี้ จึงต้องพิจารณาความสอดคล้องของโครงสร้างทางกฎหมายสภาพรัฐสวัสดิ ถ้าสามารถปรับปรุงกระบวนการชำระบัญชีลูกหนี้ได้อย่างรวดเร็วและมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก จะเป็นประโยชน์สำหรับลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น ในการเริ่มต้นกิจการใหม่และส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้</p>
Ms. Tan Yu-Wen	<p>โครงการ Singapore Simplified Insolvency Program (SIP) หรือโครงการกระบวนการล้มละลายอย่างง่ายของสิงคโปร์สำหรับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 กฎหมายล้มละลายของสิงคโปร์โดยทั่วไปมีกระบวนการสำหรับบริษัทที่มีมูลค่าทรัพย์สินสูง ดังนั้น มาตรการที่มีอยู่เดิมจึงไม่เหมาะสมสำหรับแก้ปัญหาของกิจการขนาดเล็กและขนาดย่อม โครงการ ฯ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือกิจการขนาดเล็กและขนาดย่อม (MSCs) ที่ประสบปัญหาทางการเงินผ่าน ๒ กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อย่างง่าย (SDRP) และกระบวนการเลิกกิจการอย่างง่าย (SWUP) คุณสมบัติของธุรกิจที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ ต้องเป็นไปตามเกณฑ์เฉพาะซึ่งรวมถึงการมีขนาดเล็ก มีรายได้ประจำปีต่ำกว่าหนึ่งล้านสำหรับกิจการขนาดเล็กและสิบล้านสำหรับกิจการขนาดย่อม มีพนักงานน้อยกว่า ๓๐ คน และเจ้าหนี้น้อยกว่า ๕๐ ราย</p> <p>คุณสมบัติที่สำคัญของกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อย่างง่าย มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สถานะพักชำระหนี้: กิจการที่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการจะได้รับการพักชำระหนี้ ๙๐ วัน ซึ่งสามารถขยายได้อีก ๓๐ วัน เพื่อป้องกันลูกหนี้จากการดำเนินการทางกฎหมายของเจ้าหนี้ในระหว่างที่ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ๒. ระยะเวลาที่ชัดเจนสำหรับแผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้: แผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่เสนอ จะต้องได้รับคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนจากศาลภายใน ๙๐ วัน

	<p>นับจากวันที่ประกาศโฆษณาคำสั่งอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการ การไม่ปฏิบัติตามกำหนดเวลาจะส่งผลให้ต้องออกจากโครงการโดยอัตโนมัติ</p> <p>๓. เงื่อนไขการลงมติของเจ้าหนี้อย่างง่าย: แผนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่เสนอ ต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้าหนี้ส่วนใหญ่ (อย่างน้อย ๗๕% ของจำนวนหนี้ทั้งหมด) โดยไม่นับเสียงรายนหัว จึงจะถือว่าได้รับการอนุมัติ</p> <p>๔. การยกหนี้: หนี้ที่ได้รับการยกเว้นภายใต้โครงการ (รวมถึงหนี้การค้าและหนี้กู้ยืม) ถือเป็นทุนและไม่ต้องเสียภาษี</p> <p>SIP ได้รับคำร้องขอเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นทกรายการในช่วงสองปีครึ่งที่ผ่านมา โดยสองรายการได้รับการอนุญาต กิจกรรมขนาดใหญ่ที่มีเจ้าหนี้หลายรายและมีหนี้สินสูงดูเหมือนจะเหมาะสมกว่า อย่างไรก็ตาม บางกิจการยื่นคำร้องขอเข้าร่วมโครงการนี้ได้แม้ว่าจะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการอยู่รอดของกิจการก็ตาม</p> <p>รัฐบาลสิงคโปร์กำลังพิจารณาที่จะทำให้คุณสมบัติบางประการของกระบวนการอย่างง่ายนี้ให้เป็นกระบวนการถาวรและรวมเข้ากับกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการที่มีอยู่ อีกทั้งยังวางแผนที่จะสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าเพื่อช่วยให้กิจการสามารถขอความช่วยเหลือได้ทันเวลาที่</p> <p>โดยรวมแล้ว SIP ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้กิจการมีวิธีที่ง่ายและมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจมีความท้าทาย</p>
<p>หัวข้อที่ ๖ การนำเสนอ “พัฒนาการกฎหมายล้มละลายของบุคคลธรรมดาในมุมมองของสหราชอาณาจักรและองค์การเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลายระหว่างประเทศ”</p> <p>โดย Mr. Paul Bannister หัวหน้าฝ่ายนโยบายด้านการบังคับคดีล้มละลายแห่งสหราชอาณาจักร</p>	
<p>การประชุมวันนี้จัดขึ้นในช่วงเวลาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นสร้างความตึงเครียดอย่างแท้จริงต่อการเงินของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา ในแบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนตั้งแต่เกิดวิกฤตทางการเงินเมื่อ ๑๕ ปีที่แล้ว ครอบครัวยังกำลังดิ้นรนกับค่าอาหารพื้นฐาน ค่าพลังงาน และอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้นและหลาย ๆ ครอบครัวเริ่มไม่สามารถรับมือกับหนี้สินของพวกเขาได้ ดังนั้น แนวทางเดียวในการบรรเทาหนี้คือการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย สิ่งนี้ทำให้หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งในสหราชอาณาจักรต้องพิจารณาว่าระบบกฎหมายการล้มละลายบุคคลธรรมดาของสหราชอาณาจักรยังสามารถช่วยเหลือประชาชนในสหราชอาณาจักรได้อยู่หรือไม่ และจำเป็นต้องปฏิรูปหรือไม่</p> <p>ภาพรวมโดยย่อของระบบกฎหมายล้มละลายของสหราชอาณาจักร ซึ่งคล้ายคลึงกับกฎหมายล้มละลายของประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ความเครียดที่ระบบกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน และกระบวนการทบทวนโครงสร้างระบบกฎหมายล้มละลายที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งแนวคิดที่เป็นไปได้ที่กำลังพิจารณาการประชุมเช่นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เพื่อช่วยให้ทุกประเทศสามารถรับมือกับความท้าทายในปัจจุบันได้</p>	

ผู้บรรยายในฐานะสมาชิกและตัวแทนขององค์การเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานด้านล้มละลายระหว่างประเทศ (International Association of Insolvency Regulators) หรือ IAIR โดย IAIR มีสมาชิกเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลาย ๓๔ แห่ง ซึ่งครอบคลุมถึงเขตอำนาจศาลสำคัญบางแห่งของโลก รวมถึง ประเทศไทย สหรัฐอเมริกา แคนาดา เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร

บทบาทของ IAIR คือการแบ่งปันประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้ปฏิบัติงานล้มละลาย โดยเฉพาะในประเด็นที่สำคัญ เช่น นโยบายและการตรากฎหมายเกี่ยวกับการล้มละลาย แนวปฏิบัติและการบริหารรวมไปถึงระเบียบการบังคับคดีล้มละลาย

IAIR จัดทำโครงการและรายงานจำนวนมากเพื่อแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ รวมทั้งเข้าร่วมในการประชุมของ UNCITRAL ในการร่างกฎหมายแม่แบบของสหประชาชาติ หรือ UN ทั้งนี้ นอกเหนือจากการประชุมของ IAIR เองแล้ว IAIR ยังจัดสัมมนาเพื่อการศึกษาผ่านเว็บไซต์อีกด้วยและสมาชิกของ IAIR ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ระบบกฎหมายการล้มละลายบุคคลธรรมดาของสหราชอาณาจักร การล้มละลายเกิดขึ้นย้อนหลังไปเกือบ ๔๐๐ ปี แต่โครงสร้างทางกฎหมายเริ่มขึ้นโดยแท้จริง ในสมัยวิกตอเรียหรือปลายศตวรรษที่ ๑๙ เท่านั้น แต่การปฏิรูปที่สำคัญที่สุดมาจากสิ่งที่อ้างถึงในชื่อ Cook Report และพระราชบัญญัติการล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งทำให้กระบวนการล้มละลายเป็นทางการและเป็นการเริ่มต้นการขอล้มละลายโดยสมัครใจสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดา หรือ IVA จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ คำสั่งพักการชำระหนี้ได้ถูกนำมาใช้ในสหราชอาณาจักร โดยเฉลี่ยแล้ว จำนวนผู้ร้องในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีผู้ร้องจำนวนประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน ในสหราชอาณาจักรต้องการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดา นั่นคือประมาณ ๑ ใน ๔๐๐ คน ในปัจจุบัน ทางเลือกที่นิยมใช้มากที่สุด คือ กระบวนการยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจโดยลูกหนี้บุคคลธรรมดา และมีเหตุผลบางประการที่บุคคลธรรมดาเลือกใช้ทางเลือกดังกล่าว แม้ว่าเหตุผลเหล่านั้นจะเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา

กระบวนการล้มละลายสามประการมีหลักเกณฑ์และข้อกำหนดที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑. การบังคับคดีล้มละลาย

กำเนิดขึ้นครั้งแรกในสมัยวิกตอเรียเพื่ออำนวยความสะดวกให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ โดยมุ่งเน้นกลุ่มคนค้าขาย ปัจจุบันมีการใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น แต่โดยทั่วไปแล้วใช้กับกลุ่มบุคคลที่ยังพอมีทรัพย์สินอยู่บ้าง เช่น ทรัพย์สินหรือข้อตกลงทางการเงินที่ซับซ้อน และมักมีข้อกำหนดให้หน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการล้มละลายหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน (Trustee) มีหน้าที่สอบสวนพฤติกรรมก่อนการล้มละลาย ซึ่งบุคคลธรรมดาสามารถล้มละลายได้ ๒ วิธี

(๑) เจ้าหนี้ฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อศาล โดยต้องมีหนี้มากกว่า ๕,๐๐๐ ปอนด์สเตอร์ลิงหรือประมาณ ๒๒๐,๐๐๐ บาท และเจ้าหนี้ต้องพิสูจน์ต่อศาลว่า ได้ใช้ความพยายามในการชำระหนี้ให้เหมาะสมแล้ว และในกรณีที่ลูกหนี้ละเมิดข้อตกลงทางการเงินที่ได้กำหนดไว้ เช่น การล้มละลายโดยสมัครใจก็เป็นเหตุผลอันเหมาะสมสำหรับเจ้าหนี้ในการฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลาย ผู้ฟ้องคดีล้มละลายโดยส่วนใหญ่ คือหน่วยงานของรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เช่น กรมสรรพากร และหน่วยงานส่วนภูมิภาคอื่น ๆ ที่ฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมูลหนี้ภาษีอากร รองลงมา คือ บริษัทพลังงาน และธนาคารที่มักจะเป็นผู้ฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย

(๒) บุคคลธรรมดายื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจ โดยให้ผู้พิจารณาความล้มละลาย (Bankruptcy Adjudicator) แห่งหน่วยงานให้บริการด้านคดีล้มละลายแห่งสหราชอาณาจักร (UK Insolvency Service) เป็นผู้พิจารณาคำร้อง สถิติแสดงให้เห็นว่า เกินกว่าครึ่งหนึ่งของการล้มละลายในปีที่ผ่านมา เกิดจากการที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจ

ประโยชน์ของกระบวนการล้มละลายลูกหนี้บุคคลธรรมดา คือ หลังจากตกเป็นบุคคลล้มละลาย ๑ ปี ลูกหนี้จะได้รับการปลดหนี้และปลดจากการล้มละลายเพื่อให้ลูกหนี้ได้เริ่มต้นใหม่ อย่างไรก็ตาม กระบวนการนี้มีค่าใช้จ่ายสูงเพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการชำระหนี้ อาจมีการบังคับใช้มาตรการ เช่น ให้ทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้รวมทั้งบ้านที่พักอาศัยหรือรถยนต์เป็นทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อการชำระบัญชีและแบ่งทรัพย์สินแก่บรรดาเจ้าหนี้ นอกจากนี้ ไม่อนุญาตให้ลูกหนี้นิยมนำเงินเพิ่มเติมเป็นจำนวนเกินกว่า ๕๐๐ ปอนด์สเตอร์ลิง หรือคิดเป็นเงินประมาณ ๒๒,๐๐๐ บาท หากไม่ได้รับอนุญาต และไม่อนุญาตให้ลูกหนี้เป็นกรรมการบริษัท รวมทั้งห้ามประกอบอาชีพบางประเภท เช่น นักการเมือง แต่ผู้บรรยายคิดว่าความเสียหายที่ร้ายแรงที่สุด คือ การประกาศชื่อของลูกหนี้ในทะเบียนบุคคลล้มละลายเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน อันจะส่งผลกระทบต่อการจัดอันดับข้อมูลความน่าเชื่อถือทางการเงินส่วนบุคคลของลูกหนี้เป็นเวลาอย่างน้อย ๖ ปี ซึ่งจะเป็นการยากแก่ลูกหนี้ในการทำธุรกรรม เช่น การเปิดบัญชีธนาคาร การจดทะเบียนจำนองหรือการทำสัญญากู้ยืมเงินที่สำคัญ และการทำสัญญาทางการเงินที่จำเป็นต่าง ๆ

๒. ข้อตกลงโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดา หรือ IVAs (Individual Voluntary Agreements)

เดิมได้รับการออกแบบมาสำหรับผู้ค้ารายเดียว แต่ในปีที่ผ่านมาได้ถูกนำมาปรับใช้กับกรณีของบุคคลธรรมดาที่มีหนี้สินในฐานะผู้บริโภครวมถึงหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี เมื่อขึ้นชื่อว่าเป็นข้อตกลงโดยสมัครใจ ย่อมหมายความว่าต้องได้รับการเห็นชอบจากเจ้าหนี้ และมีจำนวนหนี้ร้อยละ ๗๕ ของจำนวนหนี้ทั้งหมด ซึ่งข้อตกลงนี้มักจะทำให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาผ่อนชำระหนี้เป็นรายเดือนในช่วงระยะเวลาประมาณ ๕ ถึง ๖ ปี เพื่อการชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน หลังจากลูกหนี้ชำระหนี้ครบตามระยะเวลาที่ตกลงดังกล่าวแล้ว หนี้ที่คงเหลือจะได้รับการยกเว้น

ข้อตกลงโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดาเป็นกระบวนการล้มละลายที่นำมาใช้มากที่สุดและกลายเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข เนื่องจากมีบุคคลที่สามที่ช่วยเหลือและจัดทำข้อตกลงดังกล่าว โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมล่วงหน้า ซึ่งส่งผลให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ที่น้อยลง และบุคคลที่สามจะช่วยดำเนินการจัดทำข้อตกลงโดยสมัครใจให้กับลูกหนี้บุคคลธรรมดาในเชิงรุก ซึ่งอาจเป็นกระบวนการที่ไม่เหมาะสมกับลูกหนี้เหล่านี้ และนำไปสู่อัตราความล้มเหลวในการทำข้อตกลงที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในปีแรกของการทำตามข้อตกลง

๓. คำสั่งพักชำระหนี้

ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการล้มละลายของสหราชอาณาจักร จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีการออกแบบเพื่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ต้องการปลดหนี้ แต่มีทรัพย์สินไม่เพียงพอและมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายน้อยเกินกว่าที่จะชำระหนี้แบบรายเดือนแก่เจ้าหนี้ได้อย่างเหมาะสม คำสั่งพักชำระหนี้เป็นกระบวนการล้มละลายที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับสองในสหราชอาณาจักร แต่มีการใช้บ่อยขึ้นในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากรัฐบาลสหราชอาณาจักรเพิ่งเปลี่ยนหลักเกณฑ์การพิจารณา เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าสู่กระบวนการตามมาตรการโควิด และเพราะค่าครองชีพที่สูงขึ้นในปัจจุบันทำให้ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนตึงเครียดมากขึ้น และส่งผลให้ลูกหนี้จำนวนมากตกเป็นบุคคลล้มละลาย

เมื่อมีคำสั่งพักชำระหนี้ เจ้าหนี้ไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ และหลังจากครบระยะเวลาที่กำหนด หนี้เหล่านั้นจะถูกตัดเป็นหนี้สูญ จึงมีหลักเกณฑ์ที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติตามหรือห้ามมิให้ละเว้นการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการใช้กระบวนการโดยมิชอบ เช่น

(๑) มีหนี้รวมกันน้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ ปอนด์สเตอร์ลิง หรือคิดเป็นเงินประมาณ ๑.๓ ล้านบาท

(๒) ไม่สามารถมีเงินในบัญชีธนาคาร สิ่งของมีค่า หรือรถยนต์ที่มีมูลค่าเกินกว่า ๒,๐๐๐ ปอนด์สเตอร์ลิง หรือคิดเป็นเงินประมาณ ๘๘,๐๐๐ บาท

(๓) ไม่ได้รับคำสั่งพักชำระหนี้มาก่อน ในช่วง ๖ ปีที่ผ่านมา เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลธรรมดา ก่อหนี้ซ้ำ และหลีกเลี่ยงการชำระหนี้

(๔) ต้องยื่นคำร้องต่อผู้มีใบอนุญาตให้คำปรึกษาด้านหนี้สินหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official Receiver) เพื่อขอคำสั่งพักการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องให้ศาลมีคำสั่ง

(๕) หนี้บางประเภทที่ได้รับการยกเว้น ตัวอย่างเช่น หนี้ตามคำสั่งศาล เช่น ค่าปรับ ค่าเลี้ยงดูบุตร และเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น

ส่วนสุดท้ายและส่วนที่เพิ่มเข้ามาล่าสุดในระบบกฎหมายล้มละลายของสหราชอาณาจักร คือ **ช่วงพักหายใจ (Breathing Space)** ซึ่งเพิ่มเข้ามาในระบบกฎหมายล้มละลายเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว เป็นโครงการที่ช่วยให้บุคคลได้รับการบังคับคดีเป็นเวลา ๖๐ วันจากเจ้าหนี้ อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้สามารถเข้าสู่ช่วงพักหายใจได้โดยผ่านผู้ให้คำปรึกษาด้านหนี้สินเท่านั้น ในช่วงพักหายใจนี้ ลูกหนี้จะต้องเข้ารับคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินของตน ผลลัพธ์จากการเข้าสู่ช่วงพักหายใจโดยส่วนใหญ่มักทำให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย เช่น คำสั่งพักการชำระหนี้หรือข้อตกลงโดยสมัครใจของบุคคลธรรมดา แต่ผลลัพธ์อาจเป็นการแนะนำให้ลูกหนี้พัฒนาทักษะในการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินให้ดีขึ้น หรือให้จัดทำข้อตกลงอย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหนี้แทน ตั้งแต่เริ่มบังคับใช้ช่วงพักหายใจนี้ มีจำนวนผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าสู่ช่วงพักหายใจเพิ่มขึ้นจากประมาณ ๑๖,๐๐๐ รายต่อไตรมาส เป็นมากกว่า ๒๓,๐๐๐ รายต่อไตรมาสอันมีสาเหตุหลักมาจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น

ระบบกฎหมายการล้มละลายของสหราชอาณาจักรใช้บังคับมาเกือบ ๔๐ ปีแล้ว และในภาพรวมจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เนื่องจากได้เพิ่มขึ้นตอนใหม่ ๆ เข้าไปหรือทำการเปลี่ยนแปลงทีละน้อยในช่วงเวลานั้น แต่สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนไป รวมถึงลักษณะของหนี้และวิธีที่แต่ละบุคคลดำเนินชีวิตในการจัดการเรื่องการเงิน ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น โรคระบาดและวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้งแรงกดดันสำคัญในปัจจุบัน คือ ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายของครอบครัว ล้วนเป็นบททดสอบระบบกฎหมายการล้มละลายลูกหนี้บุคคลธรรมดาว่าถึงคราวจะต้องพิจารณาทบทวนกฎหมายเพื่อให้แน่ใจว่ากฎหมายยังคงสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอยู่หรือไม่

สหราชอาณาจักรอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพิจารณาทบทวนกฎหมาย ผู้บรรยายจึงยังไม่สามารถชี้แจงผลการพิจารณาทบทวนได้ แม้ว่าจะได้มีการจัดทำวิจัยและขอความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เชื่อถือได้ เพื่อประกอบการทบทวนกฎหมาย และเพื่อทราบถึงประเภทแห่งมูลหนี้รวมทั้งเหตุแห่งหนี้ที่ผลักดันให้ผู้คนเข้าสู่ความกดดันทางการเงินและตกเป็นบุคคลล้มละลายในที่สุด ก่อนที่จะพิจารณาว่ากระบวนการล้มละลายยังคงเหมาะสมที่จะมีผลบังคับใช้ต่อไปหรือไม่ ทั้งนี้ ได้พบว่าลักษณะของเงินของบุคคลธรรมดาและหนี้สินได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น มูลหนี้ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบบัตรเครดิตและสินเชื่อบุคคล การซื้อสินค้าและบริการตามหนังสือแจ้งรายการสินค้า บัตรสมาชิกร้านค้า และสินเชื่อเงินด่วน

อาจเป็นการด่วนสรุปจนเกินไปว่า การเลือกซื้อสินค้าของบุคคลธรรมดาในฐานะผู้บริโภค หรือเพียงแค่การใช้จ่ายเกินตัวโดยใช้บัตรเครดิต เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้บุคคลธรรมดาตกเป็นบุคคลล้มละลาย แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียด สาเหตุของการตกอยู่ในความเครียดทางการเงินครอบคลุมหลายสถานการณ์ โดยส่วนใหญ่เป็นเหตุสุดวิสัยที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตซึ่งอาจเกิดกับใครก็ได้ เช่น การตกงาน การหย่าร้าง สุขภาพที่ไม่แข็งแรงหรือการเจ็บป่วย และรายได้ที่ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายพื้นฐานในการดำรงชีวิต แม้ว่าสาเหตุหลักคือการขาดทักษะพื้นฐานในการบริหารการเงินก็ตาม

สหราชอาณาจักรจึงหันมาพิจารณาถึงหลักการและกระบวนการต่าง ๆ โดยเห็นควรปรับปรุงแก้ไขในประเด็นเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

๑. คำแนะนำสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่ประสบความเครียดทางการเงิน ไม่ได้ถูกปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของลูกหนี้แต่ละคนเสมอไป และมักจะถูกเบี่ยงเบนไปสู่ขั้นตอนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ให้คำแนะนำในการเรียกร้องค่าธรรมเนียม ในขณะที่กฎหมายกำหนดให้คำแนะนำเกี่ยวกับหนี้สินเป็นข้อบังคับตามกฎหมายแห่งสหราชอาณาจักร แต่กลับพบว่า มีช่องว่างที่ทำให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาบางคนไม่ได้รับคำแนะนำที่ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มลูกหนี้ที่ใช้กระบวนการ IVA ซึ่งเป็นกระบวนการล้มละลายที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

๒. ลูกหนี้บุคคลธรรมดาบางคนเข้าถึงกระบวนการล้มละลายบางกระบวนการได้ยาก อาจเป็นเพราะค่าธรรมเนียมการจัดการสูงเกินไป หรือเกณฑ์การพิจารณาบางอย่างสูงหรือต่ำเกินไป รวมทั้งมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างกระบวนการต่าง ๆ เช่น ข้อกำหนดอัตราชำระหนี้ขั้นต่ำรายเดือนที่แตกต่างกันของเจ้าหนี้แต่ละราย การบริหารจัดการทรัพย์สิน เช่น บ้านที่อยู่อาศัยหรือรถยนต์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องตัดสินใจในการปฏิรูปหลักการเพื่อไม่ให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาต้องตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการที่ไม่สอดคล้องกันเหล่านั้น

๓. ผู้ประกอบการรายเดียว ซึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองจากหลักการจำกัดความรับผิดชอบอย่างเต็มที่บุคคลได้รับและจะต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายหากกิจการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทั้งที่มีกระบวนการล้มละลายมากมายเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูกิจการให้แก่ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ดังนั้น จึงจะมีการพิจารณาว่ามีวิธีใดบ้างที่จะสามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการรายเดียวให้ได้รับความช่วยเหลือจากระบบกฎหมายล้มละลายได้นอกเหนือจากการตกเป็นบุคคลล้มละลายเพียงสถานเดียว

๔. การพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของกระบวนการล้มละลายที่จำเป็น ซึ่งรวมถึงการปลดหนี้ คำแนะนำเกี่ยวกับหนี้ และค่าธรรมเนียม รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเฉพาะที่จำเป็น เช่น ค่าใช้จ่ายในการสืบสวน การฉ้อโกงและดำเนินคดี ค่าใช้จ่ายเหล่านี้โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาวะความรับผิดชอบของเจ้าหนี้หรือรัฐบาล จึงจะต้องมีการพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้ โดยตระหนักเสมอว่า เมื่อภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมากอยู่ในภาวะความรับผิดชอบของเจ้าหนี้ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้อาจวกกลับมาเป็นต้นทุนสำหรับการกู้ยืมเงินของประชาชนหรือตกเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีแทน

๕. การทบทวนกระบวนการสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้ที่มีฉ้อฉลในกระบวนการล้มละลาย การที่ระบบกฎหมายล้มละลายกำหนดให้มีคำสั่งพักการชำระหนี้เป็นประโยชน์ที่จำเป็นต่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาอย่างมาก แต่การที่ปล่อยให้ผู้ที่ฉ้อฉลในกระบวนการล้มละลายสามารถหลบเลี่ยงการชำระหนี้ นั้นสร้างความไม่ยุติธรรมแก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่พยายามทำสิ่งที่ถูกต้อง

๖. การคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่มองไม่เห็นในกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดา เช่น ข้อมูลส่วนตัวที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประวัติความน่าเชื่อถือทางการเงินส่วนบุคคลเป็นเวลา

อย่างน้อย ๖ ปี ในช่วงเวลาดังกล่าว ความสามารถในการเปิดบัญชีธนาคารใหม่ การขอสินเชื่อจำนวนเล็กน้อย หรือการทำงานบางอย่างกลายเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับลูกหนี้ ซึ่งเพิ่มความยากลำบากในการหลุดพ้นจากความผิดเคืองทางการเงิน โดยจะพิจารณาบทบาทของการลงทะเบียนสาธารณะและการหาสมดุลที่ยากลำบากระหว่างสิทธิส่วนบุคคลของลูกหนี้ในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลทางการเงินและสิทธิของผู้พิจารณาสินเชื่อที่จะทราบข้อมูลของลูกหนี้ก่อนการให้สินเชื่อ

ในขณะที่ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญ แต่นโยบายหลักที่ต้องพิจารณาอาจเป็นการค้นหาสิ่งที่รัฐบาลต้องการจากกระบวนการล้มละลายบุคคลธรรมดา นับตั้งแต่มีการบังคับใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๓๒ กระบวนการล้มละลายของสหราชอาณาจักรมีหัวใจหลัก คือ การคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้และการได้รับชำระหนี้คืน ดังนั้น หากลูกหนี้บุคคลธรรมดาได้รับประโยชน์จากการพักชำระหนี้ ก็ถือว่าถูกต้องแล้วที่ทรัพย์สิน รวมถึงบ้านที่อยู่อาศัยของครอบครัวจะอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนเพื่อแบ่งชำระแก่บรรดาเจ้าหนี้ โดยเรียกปรัชญานี้ว่า "จ่ายได้ จะจ่าย" แต่เมื่อเวลาผ่านไป รัฐบาลได้เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับปรัชญาที่เรียกว่า "การเริ่มต้นใหม่" โดยให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดากลับมาเป็นฟันเฟืองหนึ่งในระบบเศรษฐกิจ โดยปราศจากภาระหนี้ที่อาจต้องใช้เวลาหลายปีในการสะสาง

หลายคนเชื่อว่าปรัชญาทั้งสองเป็นปฏิปักษ์ต่อกันและมีการประนีประนอมกันน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความคิดเห็นจากคำแนะนำด้านหนี้สินโต้แย้งอย่างรุนแรงว่าการเริ่มต้นใหม่มีความสำคัญ ตรงข้ามกับองค์กรเจ้าหนี้หลายแห่งที่โต้แย้งว่าการชำระหนี้มีความสำคัญ การทบทวนกฎหมายของสหราชอาณาจักรจึงพยายามพิจารณาหาสมดุลที่เหมาะสมและมีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อส่วนอื่น ๆ ของกระบวนการล้มละลาย ดังนั้น มีหลายสิ่งที่จะต้องดำเนินการและแก้ไข และผู้บรรยายหวังว่าจะมีข้อเสนอสำหรับการปฏิรูปในต้นปีหน้าที่มีการหารือระหว่างกัน

หัวข้อที่ ๗ การนำเสนอ “พัฒนาการของการล้มละลายของบุคคลธรรมดาในปี ๒๕๖๖ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน และสาธารณรัฐคาซัคสถาน”

โดย ศาสตราจารย์ Jason Kilborn ศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ชิคาโก

กฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาฉบับแรกในสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มมีผลบังคับใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ขณะนี้ กฎหมายดังกล่าวยังคงมีผลบังคับใช้เฉพาะลูกหนี้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นเท่านั้น ในสองปีแรกของการบังคับใช้กฎหมายนั้น กฎหมายในทางปฏิบัติและหลักกฎหมายลายลักษณ์อักษรตามที่บัญญัติไว้แตกต่างกันอย่างน่ากังวล โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กฎหมายลายลักษณ์อักษร

(๑) การเข้าถึงกระบวนการ

กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นไม่ได้บังคับให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างลูกหนี้และธนาคาร การเข้าถึงกระบวนการของลูกหนี้ดูเหมือนไม่ได้ถูกจำกัดอย่างชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นทุกรายสามารถเข้าสู่กระบวนการได้เมื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้

(๒) กระบวนการ

กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษเงินมีแนวโน้มจะทำให้ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชี และได้รับการปลดล้มละลายตามมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยการขายทรัพย์สินที่มีราคา พิจารณาการปลดจากการล้มละลายเมื่อครบระยะเวลา ๓ ปี รายได้ขั้นต่ำ และการคุมประพฤติตามที่กำหนด ทางเลือกในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มีไว้สำหรับลูกหนี้ที่มีรายได้สม่ำเสมอเท่านั้น แผนฟื้นฟูกิจการต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ส่วนใหญ่และการผ่อนชำระหนี้ต้องเสร็จสิ้นภายใน ๕ ปี นอกจากนี้ ยังมีทางเลือกในการไกล่เกลี่ยซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหนี้ทุกราย

๒. ในทางปฏิบัติ

(๑) การเข้าถึงกระบวนการ

คำร้องขอเข้าสู่กระบวนการที่ศาลสั่งอนุญาตมีจำนวนน้อยเนื่องจากข้อจำกัดที่ไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ได้แก่

(๑.๑) ประเภทของคดีที่ศาลล้มละลายพิจารณารับไว้ ศาลจะรับเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับความล้มเหลวทางธุรกิจเท่านั้น

(๑.๒) การกำหนดว่าลูกหนี้ต้องชำระเงินต้นคืนให้ได้ร้อยละร้อยภายในเวลา ๕ ปี ข้อกำหนดนี้ขัดต่อแนวคิดเรื่องการประนีประนอมระหว่างการอายัดเงินได้ส่วนเกินของลูกหนี้สามปีและการพักชำระหนี้

(๒) กระบวนการ

จำนวนเงินค่าเลี้ยงชีพในกรณีชำระบัญชีค่อนข้างต่ำ โดยน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของเงินเดือนเฉลี่ย การจำกัดพฤติกรรมตามที่กำหนดไม่ได้ผลมากนักในทางปฏิบัติ เนื่องจากลูกหนี้ไม่มีเงินพอให้ปฏิบัติเช่นนั้นได้ กรณีไกล่เกลี่ยมีผลสำเร็จอยู่บ้าง กรณีที่สำเร็จมักจะมีเจ้าหนี้ไม่กี่ราย คดีส่วนใหญ่เป็นกรณีฟื้นฟูกิจการ โดยแผนฟื้นฟูกิจการจำนวนสองในสามได้รับการเห็นชอบ แผนฟื้นฟูกิจการทุกฉบับมีเนื้อหาว่าจะชำระหนี้เงินต้นเต็มจำนวนภายใน ๕ ปี โดยยกเว้นดอกเบี้ยและค่าปรับ

โดยรวมแล้ว กฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษเงินไม่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติที่ดีเลิศของการล้มละลายบุคคลธรรมดาสากล

สาธารณรัฐอุซเบกิสถานและสาธารณรัฐคาซัคสถาน

กฎหมายล้มละลายของทั้งสองประเทศได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาของสหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่งสอดคล้องกับหลักปฏิบัติที่ดีเลิศสากลได้ค่อนข้างดี กฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซียเปิดกว้างแก่ลูกหนี้ทุกประเภทและมีการกำหนดให้มีการประนีประนอมขั้นพื้นฐาน

กฎหมายของสาธารณรัฐอุซเบกิสถานแตกต่างจากกฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซียเล็กน้อย มีเพียงข้อบกพร่องเดียว คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินได้ เพียงร้อยละ ๕๐ ของเงินได้ของลูกหนี้เท่านั้นที่ได้รับการยกเว้นแทนที่การกำหนดจำนวนค่าเลี้ยงชีพมาตรฐานขั้นต่ำเหมือนกับกฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซีย

กฎหมายของสาธารณรัฐคาซัคสถานแตกต่างจากกฎหมายของสหพันธรัฐรัสเซียอยู่มาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการจำกัดการเข้าถึง เช่น ข้อกำหนดการผิมนัดชำระหนี้ ๑๒ เดือน และการกำหนดว่าลูกหนี้ต้องมีการเจรจากับธนาคารก่อนยื่นคำร้องขอเข้ากระบวนการ กฎหมายยังกำหนดให้มีการประเมินมูลค่าทรัพย์สินของลูกหนี้แม้ว่าจะเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีมูลค่า ค่าเลี้ยงชีพขั้นต่ำตลอดระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ตามแผนที่ศาลเห็นชอบ

๕ ปีมีจำนวนน้อยถึง ๓๐๐ เหยื่อสหรัฐต่อเดือน นอกจากนี้ ยังไม่มีแนวปฏิบัติในการตัดสินว่าลูกหนี้ควรเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือการชำระบัญชีและการปลดจากการล้มละลาย

คำถาม - คำตอบจากการประชุม

คำถามที่ ๑ จาก Ms. Ngan Nguyen ผู้แทนจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สำหรับผู้บรรยายในหัวข้อ “พัฒนาการกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เพื่อจุดประเด็นการพัฒนา กฎหมายในประเทศ และภูมิภาคอาเซียน” ใครคือผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในประเทศไทย และผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว มีความแตกต่างจากทรัสต์อย่างไร

คำตอบจากท่านเอียน ขุนแก้ว

แนวคิด “ทรัสต์” เป็นแนวคิดตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์” หมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งปัจจุบัน ประเทศไทยมีเพียงเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ในอนาคตจะมีการปรับโครงสร้างเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในประเทศไทย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้กำกับดูแล และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน (Private trustee) เป็นผู้ปฏิบัติงานและบริหารจัดการคดีล้มละลาย

คำถามที่ ๒ จาก Ms. Ngan Nguyen ผู้แทนจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

คำถามสำหรับศาสตราจารย์ Dr. Rodrigo Rodriguez และ Ms. Tan Yu-Wen ตามที่ท่านได้นำเสนอว่า ธุรกิจขนาดย่อมมีแนวโน้มที่จะเลือกเข้าสู่กระบวนการเลิกกิจการอย่างง่ายและเริ่มต้นธุรกิจใหม่แทนนั้น แนวโน้มนี้ มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

คำตอบจากศาสตราจารย์ Dr. Rodrigo Rodriguez

การที่ธุรกิจขนาดย่อมเลือกเข้าสู่กระบวนการเลิกกิจการอย่างง่ายและเริ่มต้นธุรกิจใหม่แทนนั้น ไม่ใช่แนวโน้มในช่วงนี้เท่านั้น แต่ธุรกิจขนาดย่อมเลือกกระบวนการเช่นนี้มาโดยตลอด การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยทั่วไปถูกมองว่าเป็น “จุดจบ” ไม่ใช่ “วัฒนธรรมการช่วยเหลือ” ธุรกิจขนาดย่อมจึงมักมองหาการช่วยเหลือภายใต้กฎหมายพาณิชย์ซึ่งอยู่นอกกระบวนการล้มละลายแทน หากวิธีการเหล่านั้นล้มเหลวโดยทั่วไปบริษัท ๆ จะไม่มีเงินเหลือโดยสิ้นเชิง และไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะชำระค่าธรรมเนียมให้แก่ผู้บริหารแผน อันจะนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ กระบวนการดังกล่าวอาจมีค่าใช้จ่ายที่ราคาสูงเกินไปสำหรับกิจการขนาดย่อม

ข้อดีก็คือกระบวนการเลิกกิจการอย่างง่ายนั้นประหยัดค่าใช้จ่าย ใช้เงินเพียงเล็กน้อยเท่านั้นสำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณา ข้อเสียคือ กิจการเหล่านั้นจะถูกชำระบัญชี สัญญาจ้างแรงงานถูกยกเลิก อย่างไรก็ตาม กฎหมายแรงงานของสมาพันธรัฐสวิสเป็นกฎหมายที่มีพลวัตสูง จึงเป็นการง่ายที่จะเลิกจ้างพนักงาน แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถจ้างพนักงานใหม่ (หรือคนเก่า) เข้าทำงานในบริษัท ๆ แห่งใหม่ได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน ลูกหนี้ทำได้แม้กระทั่งซื้อทรัพย์สินจากบริษัท ๆ เดิมที่ถูกชำระบัญชี

คำตอบจาก Ms. Tan Yu wen

กิจการขนาดย่อมจะเลือกใช้กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้อย่างง่ายหรือชำระบัญชีนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของธุรกิจและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดในการเข้าสู่กระบวนการเหล่านั้นได้หรือไม่ ปัจจัยอื่นที่กิจการขนาดย่อมอาจใช้พิจารณาเพิ่มเติมคือ ค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของกิจการขนาดย่อม การออกแบบกระบวนการล้มละลายที่เรียบง่าย ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละเขตอำนาจศาล จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการพิจารณาเลือกใช้กระบวนการของกิจการขนาดย่อมด้วย

คำถามที่ ๓ จาก Ms. Ngan Nguyen ผู้แทนจากสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

คำถามสำหรับวิทยากรผู้บรรยายและผู้อภิปรายทุกท่านที่ประสงค์แบ่งปันความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในประเทศของท่าน: นาย A อยู่ระหว่างชำระหนี้ตามคำพิพากษาและมีทรัพย์สินเพียงพอชำระหนี้ดังกล่าว ในขณะที่ นาย B ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาให้นาย A ล้มละลาย และศาลมีคำสั่งรับคำร้องแล้วนั้น การที่ศาลเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย จะมีผลทำให้การบังคับคดีแพ่งหยุดลงหรือไม่

คำตอบจาก Mr. Sergio Ariel Muro

กรณีดังกล่าวขึ้นอยู่กับกฎหมายแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม ในประเทศส่วนใหญ่เมื่อเริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายจะมีผลให้งดการดำเนินการบังคับคดีแพ่งเอาไว้ก่อน ทั้งนี้ หลายประเทศมักจะกำหนดข้อยกเว้นในการงดการบังคับคดีแพ่งเอาไว้ ซึ่งบางกรณีขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการบังคับคดีแพ่ง

คำตอบจากศาสตราจารย์ Jason J. Kilborn

ทุกระบบการบังคับคดีล้มละลายที่ผู้บรรยายได้ศึกษามาจะเป็นเช่นนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเสมอภาคให้แก่บรรดาเจ้าหนี้

คำตอบจาก ดร.กนก จุลมนต์

ภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทย เมื่อมีการเริ่มกระบวนการล้มละลายโดยนาย B จะไม่มีผลเป็นการงดการบังคับคดีแพ่งของนาย A โดยอัตโนมัติ

ความสัมพันธ์ระหว่างคดีล้มละลายและการงดการบังคับคดีแพ่ง ที่จะนำไปสู่ผลตามคำถามนี้เป็นดังต่อไปนี้

หากคดีล้มละลายได้ดำเนินการจนพิจารณาจนถึงศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะผู้แทนของลูกหนี้จะดำเนินการยื่นคำร้องในคดีแพ่งเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำฟ้องและแจ้งให้เจ้าหนี้ไปดำเนินการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายในระยะเวลาที่กำหนด และเมื่อศาลในคดีแพ่งมีคำสั่งยกฟ้องแล้ว การบังคับคดีในคดีแพ่งจะสิ้นสุดลง

คำตอบจาก Ms. Tan Yu wen

ในสิงคโปร์ การเริ่มกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายด้วยการมีคำสั่งให้ นาย A ล้มละลาย จะทำให้การบังคับคดีกับทรัพย์สินของ นาย A ตามคำพิพากษาในคดีแพ่งหยุดชะงักชั่วคราว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้เข้ามาในคดีล้มละลายของ นาย A เพื่อให้ได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษา

คำตอบจากศาสตราจารย์ Xu Yangguang

สำหรับคำถามข้อนี้ ผู้อภิปรายตอบว่าใช้อย่างยิ่ง ตามกฎหมายล้มละลายแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่ว่าจะเป็กฎหมายล้มละลายนิติบุคคลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือกฎหมายล้มละลายบุคคลธรรมดาแห่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น ตราบท่าที่ศาลมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายของลูกหนี้ (รวมถึงการชำระบัญชีล้มละลาย การประนีประนอมยอมความในกระบวนการล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้) การบังคับคดีแพ่งที่ผ่านมาทั้งปวง (เช่น การบังคับคดีหนี้ตามคำพิพากษา) จะต้องระงับไว้ทันที ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับสภาวะพักการชำระหนี้ในกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีที่ นาย A มีทรัพย์สินมากกว่าหนี้สิน และไม่เป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ดังนั้น จึงขาดองค์ประกอบในการเป็นบุคคลล้มละลาย และศาลไม่สามารถมีคำสั่งให้เริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายได้

คำตอบจาก Mr. Tadashi Wada

“ใช่” สำหรับกฎหมายประเทศญี่ปุ่น

คำตอบจาก Mr. Paul Bannister

ตามมาตรา ๒๘๕ แห่งพระราชบัญญัติการล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๒๙ (๑๙๘๖) เมื่อใดก็ตามที่กระบวนการล้มละลายกำลังดำเนินอยู่ หรือเมื่อศาลพิพากษาให้บุคคลธรรมดาล้มละลาย ศาลอาจมีคำสั่งให้งดการบังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ ดังนั้น กระบวนการบังคับคดีล้มละลายจะมีความสำคัญกว่ากระบวนการตามกฎหมายอื่นที่กำลังดำเนินการ แต่กฎหมายยังให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาและพิพากษา โดยทั่วไปการบังคับคดีใดที่ไม่บริบูรณ์ก่อนศาลมีคำสั่งให้ล้มละลายจะถูกยุติ

ทั้งนี้ ความข้างต้นไม่กระทำต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย ในการบังคับคดีกับทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหนี้รายดังกล่าว

คำถามที่ ๔ จากคุณอาจिन จุงลก มุลนิธิเพื่อการปฏิรูปสิทธิลูกหนี้แห่งประเทศไทย

เบียเลี้ยงชีพขั้นต่ำ รวมทั้ง ทรัพย์สินที่เหมาะสมแก่ฐานานุรูปของลูกหนี้ในแต่ละประเทศเป็นอย่างไร เช่น ในประเทศไทย ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน และมูลค่าทรัพย์สินที่เหมาะสมแก่ฐานานุรูปคือไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับลูกหนี้ทั้งในการบังคับคดีแพ่งและการบังคับคดีล้มละลาย

คำตอบจากศาสตราจารย์ Jason J. Kilborn

คำถามนี้ไม่ได้ตอบยากนัก ซึ่งผู้บรรยายมีความเห็นดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขเหล่านี้ตามค่าเงินของแต่ละประเทศ ผู้บรรยายจะพิจารณาถึง “ความเสมอภาคของอำนาจซื้อ” มากกว่าการใช้อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินในท้องตลาดเสมอ อัตราความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity: PPP) เป็นสถิติที่เผยแพร่โดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และสามารถสะท้อนจำนวนเงินที่แน่นอนที่สามารถใช้ซื้อสินค้าในสถานที่เดียวกันได้อย่างแม่นยำมากกว่า (ดังนั้น จึงเป็นอัตราที่แสดงให้เห็นการใช้ชีวิตจริงด้วยเงินจำนวนดังกล่าวได้ แทนที่จะเป็นการแลกเปลี่ยนเงินสกุลดังกล่าวในตลาดเงิน) ทั้งนี้สามารถดูรายละเอียดอัตราความเสมอภาคของอำนาจซื้อ ดังกล่าวของ OECD ได้ที่ <https://data.oecd.org/conversion/purchasing-power-parities-ppp.htm> (สำหรับประเทศ

ที่ไม่ปรากฏในรายงานของ OECD ผู้บรรยายจะใช้อัตราความเสมอภาคของอำนาจซื้อภาคเอกชนจากธนาคารโลก
ที่เว็บไซต์ <https://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP>)

ตัวอย่างเช่น อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดการเงินของเงินหยวนอยู่ที่ประมาณ ๗ หยวน ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ
ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. ๒๐๒๐ - ๒๐๒๒ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ในขณะที่การประเมินด้วยอัตราความเสมอภาค
ของอำนาจซื้อ แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบกำลังซื้อชายจริงของท้องถิ่นอยู่ที่ ๔ หยวน ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ
ในปี ค.ศ. ๒๐๒๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕)

สำหรับเงินค่าเลี้ยงชีพของแต่ละประเทศ มีดังนี้

๑. เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นกำหนดค่าเลี้ยงชีพเป็นเงินจำนวน ๒,๒๐๐ หยวน ต่อคน (หรือประมาณ
๕๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อเดือน

๒. สหพันธรัฐรัสเซียกำหนดค่าเลี้ยงชีพที่แตกต่างกันตามแต่ละภูมิภาคและประเภทของลูกหนี้
แต่ในปัจจุบัน กำหนดค่าเลี้ยงชีพประมาณ ๑๒,๐๐๐ รูเบิลรัสเซีย ต่อคน (หรือประมาณ ๔๒๐ ดอลลาร์สหรัฐ)
ต่อเดือน

๓. สาธารณรัฐอุซเบกิสถานไม่มีการกำหนดค่าเลี้ยงชีพที่แน่นอน ซึ่งผู้บรรยายได้เสนอไว้เป็นสาระสำคัญ
ในการบรรยาย โดยกำหนดให้ร้อยละ ๕๐ ของรายได้ของลูกหนี้จะถูกยกเว้นจากการบังคับคดี ทั้งนี้ ไม่มี
บทบัญญัติการกำหนดค่าเลี้ยงชีพขั้นต่ำ

๔. สาธารณรัฐคาซัคสถานกำหนดค่าเลี้ยงชีพไว้ประมาณ ๔๖,๐๐๐ เทงเจคาซัคสถาน ต่อเดือน
(ประมาณ ๓๑๕ ดอลลาร์สหรัฐ) คำนวณตามอัตราความเสมอภาคของอำนาจซื้อ) ซึ่งน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ
ในการนำเสนอของผู้บรรยายอย่างมาก (รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก)

๕. ในส่วนของประเทศไทยกำหนดค่าเลี้ยงชีพจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือประมาณ ๑,๖๖๖ ดอลลาร์สหรัฐ
หากคำนวณตามอัตราความเสมอภาคของอำนาจซื้อ นั่นถือว่ามากกว่าประเทศอื่น ๆ ที่ผู้บรรยายเคยสำรวจ
อย่างมาก แม้กระทั่งการคำนวณตามอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินในตลาดการเงินที่ ๓๔ บาท ต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ
ซึ่งคำนวณได้ประมาณ ๕๘๘ ดอลลาร์สหรัฐ แม้จะใกล้เคียงกับอัตราค่าเลี้ยงชีพของประเทศอื่น ๆ มากขึ้น
แต่ก็ยิ่งสูงกว่าประเทศอื่น ๆ ที่กล่าวไปแล้วข้างต้นอยู่ดี

คำตอบจากศาสตราจารย์ Dr. Rodrigo Rodrigue

กฎหมายล้มละลายใช้บังคับกับผู้ประกอบการทุกรายที่ขึ้นทะเบียนในทะเบียนพาณิชย์ (นิติบุคคล หรือ
เจ้าของกิจการ) จำนวนหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ไม่มีผลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม จะเริ่มกระบวนการบังคับคดีล้มละลาย
ก็ต่อเมื่อมีทรัพย์สินเพียงพอในกองทรัพย์สิน หรือเจ้าหนี้ได้สำรองจ่ายเอาไว้ล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำของ
การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายคิดเป็นเงินประมาณ ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ/ยูโร/ฟรังก์สวิส

ในกรณีของค่าเลี้ยงชีพของบุคคลธรรมดา ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงรายคดี โดยจะเหลือเงินประมาณ
๓,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ/ยูโร/ฟรังก์สวิส ให้กับบุคคลธรรมดา แต่บุคคลนั้นอาจได้รับเงินเพิ่มหากมีบุตร โดยจะมี
แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคำนวณค่าเลี้ยงชีพ (ค่าเช่า ค่าเครื่องทำความร้อน ค่าประกัน) ซึ่งอัตราค่าเลี้ยงชีพนี้อาจดู
เหมือนเป็นจำนวนมาก แต่ค่าครองชีพในสมาพันธรัฐสวิสนั้นสูงมาก ดังนั้น อัตราค่าเลี้ยงชีพนี้จึงเป็นจำนวนที่
เพียงพอต่อ “การอยู่รอด” ขั้นต่ำโดยแท้จริง และไม่มีเงินเพิ่มพิเศษใด ๆ ทั้งสิ้น

คำตอบจาก Ms. Tan Yu wen

ในการกำหนดค่าเลี้ยงชีพของบุคคลล้มละลาย สำนักงานการล้มละลายในสิงคโปร์ใช้ข้อมูลจากการสำรวจค่าใช้จ่ายในครัวเรือนในสิงคโปร์ ตั้งแต่วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ บุคคลล้มละลายที่เป็นโสดและไม่มีผู้อยู่ในอุปการะจะถูกประเมินให้ใช้เงินประมาณ ๑,๑๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน เพื่อให้ครอบครัวรายจ่ายรายเดือนซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในที่อยู่อาศัยและค่าสาธารณูปโภค หากบุคคลล้มละลายมีผู้อยู่ในอุปการะหรือค่าใช้จ่ายที่เกินกว่าปกติ สำนักงาน ฯ จะอนุญาตให้บุคคลล้มละลายได้รับค่าเลี้ยงชีพสำหรับค่าใช้จ่ายเหล่านี้เพิ่มเติม

เนื่องจากกฎหมายการล้มละลายในสิงคโปร์ ทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายจะถูกโอนให้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อนำออกขายและนำเงินมาแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย แต่ก็มีทรัพย์สินบางประเภทที่กฎหมายให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย ตัวอย่างของทรัพย์สินที่ได้รับความคุ้มครองเหล่านี้ได้แก่ที่อยู่อาศัยของประชาชน การออมเงินกับกองทุนสงเคราะห์ของรัฐ เป็นต้น

คำตอบจากศาสตราจารย์ Xu Yangguang

ตามบทบัญญัติของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้นที่เกี่ยวกับการล้มละลายบุคคลธรรมดา ระบบกฎหมายการล้มละลายของบุคคลธรรมดาไม่ได้มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้เท่านั้น แต่ยังให้การคุ้มครองประโยชน์ในการใช้ชีวิตของลูกหนี้ด้วย ดังนั้น กฎหมายจึงมีหมวดเฉพาะเกี่ยวกับการยกเว้นการบังคับคดี

ตามมาตรา ๓๖ แห่งกฎหมายนี้ ขอบเขตการยกเว้นการบังคับคดีคือค่าใช้จ่ายตามสมควรแก่ฐานะารูป (ค่าเลี้ยงชีพขั้นต่ำ) และสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพของบุคคลล้มละลายและครอบครัว ในปัจจุบัน ค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่ฐานะารูปของบุคคลล้มละลายและครอบครัวจะพิจารณาจากมาตรฐานรายได้ขั้นต่ำของเขตการปกครองพิเศษเซินเจิ้น ในคดีการชำระบัญชีล้มละลาย ค่าเลี้ยงชีพขั้นต่ำสำหรับผู้บรรลุนิติภาวะเป็นเงินจำนวน ๒,๒๐๐ หยวน ต่อคนต่อเดือน

บทบัญญัติว่าด้วยการยกเว้นการบังคับคดีตามกฎหมายการล้มละลายบุคคลธรรมดาของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น มีดังนี้:

ส่วนที่ ๒ ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นจากการบังคับคดี

มาตรา ๓๖ เพื่อปกป้องสิทธิในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของลูกหนี้และผู้อยู่ในอุปการะของเขา ทรัพย์สินตามรายการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้เป็นทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นจากการบังคับคดี ขอบเขตของทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นจากการบังคับคดีมีดังนี้:

(๑) สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตตามสมควรแก่ฐานะารูป การศึกษาและการรักษาพยาบาลของลูกหนี้และผู้อยู่ในอุปการะ และ

(๒) สิ่งของจำเป็นที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพของลูกหนี้ และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม และ

(๓) สิ่งของที่มีความหมายสำคัญยิ่งต่อลูกหนี้ และ

(๔) ประกันส่วนบุคคลที่ไม่มีมูลค่าเงินสด และ

(๕) เหยี่ยวเกียรติยศหรือวัสดุอื่น ๆ สำหรับเกียรติยศ และ

(๖) ค่าชดเชยสำหรับการเจ็บป่วยส่วนบุคคล เบี้ยประกันสังคม และเบี้ยเลี้ยงชีพขั้นต่ำที่สงวนไว้สำหรับลูกหนี้เท่านั้น และ

(๗) ทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ไม่ควรใช้ในการชำระหนี้ตามข้อบังคับทางกฎหมายหรือเพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

หากทรัพย์สินที่ระบุในวรรคก่อนมีมูลค่าสูงและไม่ได้นำมาชำระหนี้ อันขัดต่อหลักการของความยุติธรรมโดยชัดแจ้ง ทรัพย์สินดังกล่าว จะไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นจากการบังคับคดี

ยกเว้นทรัพย์สินที่ระบุใน (๕) และ (๖) ในวรรคแรก มูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นรวมแล้วต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ หยวน

มูลค่าของทรัพย์สินตาม (๑) และ (๒) ในวรรคแรก และมาตรฐานการจำกัดมูลค่าสูงสุดที่เฉพาะเจาะจงของทรัพย์สินในแต่ละอนุมาตรา จะถูกกำหนดโดยศาลชั้นต้นแต่ละที่มีเขตอำนาจ

คำตอบจาก Mr. Tadashi Wada

ภายใต้กฎหมายล้มละลายของประเทศญี่ปุ่น ทรัพย์สินรายการดังต่อไปนี้ไม่รวมอยู่ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ ในคดีล้มละลายอันอาจบังคับได้ กล่าวคือ เป็นทรัพย์สินของลูกหนี้บุคคลธรรมดา

๑. เงินจำนวนไม่เกิน ๙๙๐,๐๐๐ เยน
๒. ทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย
๓. ทรัพย์สินที่ไม่อยู่ภายใต้การบังคับคดีนอกจากเงิน
 - (๑) เครื่องนุ่งห่มหลับนอน และเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน
 - (๒) เงินเดือนหลังหักค่าใช้จ่าย (เท่ากับสามในสี่ของเงินคงเหลือหลังจากการหักเงินตามกฎหมาย)
 - (๓) สามในสี่ของเบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุ
 - (๔) สิทธิในการรับบำนาญ ฯลฯ

คำตอบจาก Mr. Paul Bannister

กระบวนการล้มละลายในสหราชอาณาจักร ไม่ได้ระบุจำนวนค่าเลี้ยงชีพที่แน่นอนหรือมูลค่าทรัพย์สินที่สมควรแก่ฐานานุรูป แต่จะประเมินเป็นรายคดีตามแนวทางที่กำหนดไว้ รายได้และรายจ่ายของบุคคลล้มละลาย รวมทั้งกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลายจะถูกนำมาคำนวณด้วยกระบวนการที่มีมาตรฐาน "Standard Financial Statement" (แบบแผนการเงินมาตรฐาน) ซึ่งที่ปรึกษาด้านการเงินให้คำปรึกษาด้านหนี้สินจำนวนมากใช้มาตรฐานนี้

กฎหมายกำหนดให้บุคคลล้มละลายต้องเสนอหลักฐานรับรองต้นทุนคงที่ (fixed cost) ในขณะที่แนวทางจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (Office of National Statistics) ซึ่งปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุกปีนั้น ถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานในการพิจารณาค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่สมควรแก่ฐานานุรูปเกี่ยวกับต้นทุนผันแปร (flexible cost)

ข้อตกลงในการแบ่งทรัพย์สินจากกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย (ที่รู้จักกันในนามของข้อตกลงการชำระรายได้ (Income Payments Agreement: IPA)) ไม่ควรนำมาลดรายได้ของบุคคลล้มละลายให้ต่ำกว่าความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตัวลูกหนี้ผู้ล้มละลายเองและผู้ที่อยู่ในอุปการะของลูกหนี้

คำถามที่ ๕ จากนายวิรัชชาติ อินทร์กง บริษัทประกันสินเชื่อบุคคลขนาดย่อม

ประเทศไทย รวมถึงสาธารณรัฐประชาชนจีน สมาพันธรัฐสวิส และสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้ประโยชน์จากการฟื้นฟูกิจการน้อย ในขณะที่มีมาตรการอื่น ๆ จากรัฐเพื่อให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเหล่านั้น ควรจะมีการจะออกแบบอย่างไรเพื่อให้การขอฟื้นฟูกิจการสามารถดึงดูดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้าสู่กระบวนการได้มากขึ้น และสถาบันการเงินควรมีส่วนร่วมในเชิงบวกหรือไม่ อย่างไร

คำตอบจาก ดร. กนก จุลมนต์

๑. บังคับให้ทุกสถาบันการเงินดำเนินการเรียกลูกหนี้ทุกรายที่มียอดหนี้ค้างชำระเกินกว่า ๙๐ วัน เข้ามาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ แต่ในปัจจุบัน สถาบันการเงินเพียงแต่รอให้ลูกหนี้เข้ามาติดต่อเพื่อขอเจรจา

๒. รายละเอียดของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ฉบับใหม่ ต้องให้ลูกหนี้แบ่งชำระหนี้ได้ตามความสามารถในการสร้างรายได้ในปัจจุบันของลูกหนี้ โดยอาจกำหนดระยะเวลา ๓/๕/๗/๑๐ ปี เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าลูกหนี้จะชำระหนี้ได้ครบจำนวนหรือไม่ เจ้าหนี้ก็ต้องปลดหนี้ส่วนที่เหลือให้แก่ลูกหนี้ สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ต้องสิ้นสุดลงในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้เจ้าหนี้สามารถตัดหนี้สูญเหล่านี้ได้ ลูกหนี้จะได้หลุดพ้นจากหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้ชำระไม่ครบจำนวน ก็จะเป็นประวัติที่ไม่ดีของลูกหนี้ต่อไป

คำตอบจากศาสตราจารย์ Xu Yangguang

ตามที่ผู้อภิปรายได้บรรยายไว้ว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนมีคดีล้มละลายลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวนมาก แต่กฎหมายล้มละลายนิติบุคคลของสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบันไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไว้เป็นการเฉพาะ

ฝ่ายนิติบัญญัติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ระหว่างร่างกฎหมายในประเด็นดังกล่าว และมีหลายมณฑลที่ได้พยายามกำหนดมาตรการพิเศษสำหรับกระบวนการล้มละลายของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้อย่างง่าย การชำระบัญชี การรักษาไว้ซึ่งต้นทุนไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้ลงทุนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ การลดจำนวนครั้งในการประชุมเจ้าหนี้ และการกำหนดวิธีการลงมติในการประชุมเจ้าหนี้

สถาบันการเงินมีส่วนร่วมในกระบวนการล้มละลายลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในฐานะเจ้าหนี้ตามกฎหมาย แม้ในปัจจุบันจะไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะสำหรับสถาบันการเงิน แต่คณะกรรมการเจ้าหนี้แห่งสถาบันการเงินซึ่งตั้งโดยวิสาหกิจขนาดใหญ่และขนาดกลางก่อนการล้มละลายสามารถนำบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายมาบังคับใช้ได้เช่นกัน

คำตอบจากศาสตราจารย์ Dr. Rodrigo Rodriguez

ความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินการเป็นกุญแจสำคัญ รวมทั้งการตระหนักรับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ (ผู้บริหารจะทราบเพียงแต่ความแตกต่างระหว่างบริษัทที่ดำเนินการอยู่และบริษัทที่ปิดกิจการไปแล้ว ซึ่งผู้บริหารเหล่านั้นจะดำเนินกิจการให้สอดคล้องไปจนกระทั่งเลิกกิจการ)

สถาบันการเงินอาจเสนอความช่วยเหลือด้วยการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ (โดยไม่มีค่าใช้จ่าย) สนับสนุนด้วยการแจ้งให้ทราบถึงทางเลือกต่าง ๆ เนื่องจากการเข้าถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญนั้นเป็นการยากจนเกินไป และมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไปสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยที่มีผลประกอบการทางธุรกิจไม่สูงมาก

คำตอบจาก Ms. Tan Yu wen

สิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการทำให้กระบวนการฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ที่เป็นเป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเป็นเรื่องง่าย รวดเร็ว และมีค่าใช้จ่ายต่ำ กระบวนการในการฟื้นฟูพิกิจการควรครอบคลุมหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมถึงหนี้ที่ค้างชำระต่อสถาบันการเงินด้วย การออกแบบกระบวนการเช่นนี้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละเขตอำนาจศาล และปัจจัยสำคัญที่รัฐควรนำมาประกอบการพิจารณาได้ระบุไว้ในคำแนะนำในการร่างกฎหมายล้มละลายของ UNCITRAL และหลักการของธนาคารโลก

คำถามที่ ๖ จากนางสาววรินทรา เกษมราษฎร์ จากธนาคารแห่งประเทศไทย

คำถามสำหรับ Mr. Tadashi Wada เกี่ยวกับการฟื้นฟูสถานะของบุคคลธรรมดา ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูพิกิจการทางแพ่ง (Civil Rehabilitation Act) ของประเทศญี่ปุ่น มีดังนี้

๖.๑ กฎหมายกำหนดการปฏิบัติต่อเจ้าหนี้มีประกันในกระบวนการฟื้นฟูสถานะของบุคคลธรรมดาเอาไว้อย่างไร เช่น สิทธิในการลงมติ การได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน

๖.๒ กฎหมายมีกลไกป้องกันจริยวิบัติ (moral hazard) หรือไม่ อย่างไร

๖.๓ การฟื้นฟูสถานะของบุคคลธรรมดาที่มีจำนวนหนี้้น้อยกับลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

คำตอบจาก Mr. Tadashi Wada

๖.๑ หนี้มีประกันไม่อยู่ภายใต้กระบวนการฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ และสามารถดำเนินการนอกกระบวนการฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ได้ ในทางปฏิบัติ นั้น เป็นเรื่องในการทำข้อตกลงระหว่างผู้รับหลักประกันและลูกหนี้ และกำหนดให้มีการชำระหนี้ให้เหมาะสมกับมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกัน เจ้าหนี้มีประกันอาจใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในกระบวนการฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ ในฐานะเจ้าหนี้ในคดีฟื้นฟูพิกิจการได้ตามสัดส่วนจำนวนหนี้ที่เกินกว่าราคาทรัพย์สินหลักประกัน

๖.๒ ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับจริยวิบัติไว้โดยตรง

โดยทั่วไป ศาลจะต้องมีคำสั่งยกคำร้องเมื่อมีคำร้องขอฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ที่ไม่มีเหตุอันสมควรหรือไม่เป็นไปตามหลักสุจริต ดังนั้น หาก “จริยวิบัติ” มีลักษณะเดียวกับ “ไม่มีเหตุอันสมควร” หรือ “ไม่เป็นไปตามหลักสุจริต” ศาลอาจมีคำสั่งให้ยกคำร้องขอฟื้นฟูพิกิจการได้

หากบรรดาเจ้าหนี้คิดว่าเกิดเหตุจริยวิบัติขึ้น เจ้าหนี้สามารถคัดค้านการยื่นแผนฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้และปล่อยให้ลูกหนี้ล้มละลายได้

สิทธิเรียกร้องที่มีต่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาในคดีฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ หรือแผนฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้ ไม่อาจกำหนดให้มีการลดหนี้ ปลดหนี้ หรือกำหนดมาตรการอื่นใดที่กระทบต่อสิทธิเรียกร้อง ดังต่อไปนี้

(๑) หนี้จากค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดที่ลูกหนี้ในการฟื้นฟูพิกิจการได้กระทำลงด้วยเจตนาทุจริต

(๒) หนี้จากค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดต่อชีวิตหรือร่างกายที่ลูกหนี้ในการฟื้นฟูพิกิจการได้

กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๖.๓ การฟื้นฟูพิกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้สินจำนวนน้อย เป็นกระบวนการสำหรับลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่คาดว่าจะมีรายได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยจำนวนหนี้ไม่มีประกันทั้งหมดต้องไม่เกิน ๕๐ ล้านเยน เพื่อให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ตามแผนฟื้นฟูพิกิจการ

แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ลดจำนวนหนี้ลง (ประมาณร้อยละ ๒๐) และชำระเงินต้นของหนี้ที่ลดลงนี้ ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี (สูงสุด ๕ ปี)

ส่วนการฟื้นฟูกิจการสำหรับลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ เป็นกระบวนการสำหรับลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ ทั่วไป รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีรายได้ในอนาคตสามารถตรวจสอบได้โดยง่ายและเชื่อถือได้

กระบวนการจะเรียบง่ายกว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้สินจำนวนน้อย เนื่องจากกฎหมายบัญญัติให้นำรายได้หลังหักภาษีของลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการในช่วง ๒ ปี หรือกว่านั้น มาเป็นฐานในการชำระหนี้

ความแตกต่างหลัก ๆ ได้แก่

(๑) ความยินยอมของเจ้าหนี้

ในการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้จำนวนน้อย ถ้าเจ้าหนี้จำนวนครึ่งหนึ่ง หรือ เจ้าหนี้ที่มีหนี้ครึ่งหนึ่งของค่าขอรับชำระหนี้ทั้งหมดในคดีฟื้นฟูกิจการคัดค้านแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะหยุดลง (การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้)

ในการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ ฯลฯ ไม่ต้องได้รับการเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการจากบรรดาเจ้าหนี้ ดังนี้ กระบวนการจะดำเนินต่อไปได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของเจ้าหนี้

(๒) จำนวนหนี้ที่ต้องชำระ

ในการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้จำนวนน้อย จำนวนหนี้ที่กำหนดชำระ ตามแผนต้องมีจำนวนมากกว่าส่วนแบ่งทรัพย์สินที่บรรดาเจ้าหนี้จะได้รับหากลูกหนี้ล้มละลาย และถ้าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้มีจำนวนตั้งแต่ ๓๐ ล้านบาท ถึง ๕๐ ล้านบาท จำนวนหนี้ที่กำหนดให้ชำระตามแผนต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ และหากหนี้ที่ขอรับชำระหนี้มีจำนวนน้อยกว่า ๓๐ ล้านบาท จำนวนหนี้ที่กำหนดให้ชำระตามแผนต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของหนี้ที่ขอรับชำระหนี้

ในการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ ฯลฯ นอกเหนือจากเงื่อนไขสำหรับกรณี การขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้จำนวนน้อยที่ได้กล่าวข้างต้น จำนวนหนี้ที่กำหนดให้ชำระตามแผน ต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่ารายได้หลังหักภาษีรวม ๒ ปี ของลูกหนี้

๓) ข้อจำกัดมิให้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ใหม่

ไม่มีข้อจำกัดในกรณีลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้จำนวนน้อยขอฟื้นฟูกิจการ

ในการขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ ฯลฯ มีการจำกัดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอ ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ใหม่ โดยภายในระยะเวลา ๗ ปี หลังจากศาลมีคำสั่งให้แผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้สำเร็จ และมีผลผูกพัน ห้ามมิให้ผู้ร้องยื่นคำขอให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำ หรือขอให้ล้มละลาย